

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

ОПШТИНА ПРИЈЕДОР

GODINA XVII ПЕТАК 06.06.2008.	BROJ 6	Web adresa www.opstinaprijedor.org
----------------------------------	------------------	--

49

Na osnovu člana 18. Statuta opštine Prijedor ("Sl.glasnik opštine Prijedor", br. 5/05, 3/06 i 10/07), i člana 123 Poslovnika Skupštine opštine Prijedor ("Sl.glasnik opštine Prijedor", br. 8/05, 3/06 i 10/07) razmatrajući Prijedlog Strategije razvoja Opštine Prijedor 2008-2013 godina, Skupština opštine Prijedor na XLIII sjednici održanoj 05.06.2008.godine, donijela je

ODLUKU

o usvajanju Strategije razvoja opštine Prijedor
u periodu od 2008-2013.

Član 1.

Usvaja se Strategija razvoja opštine Prijedor u periodu od 2008-2013.

Član 2.

Strategija iz prethodnog člana je sastavni dio ove Odluke.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku opštine Prijedor".

Broj:01-022-52/08

Prijedor

Datum: 05.06.2008.godine

PREDSJEDNICA
SKUPŠTINE OPŠTINE
Prim. dr. Azra Pašalić, s.r.

PREDGOVOR

Poštovani sugrađani,

Strateško planiranje razvoja opštine je veoma složen i ozbiljan posao. Vjerujući u građane Prijedora i njihove potencijale, imali smo dovoljno mudrosti, smjelosti i hrabrosti da se oslonimo na sopstvene snage i krenemo u tako odgovoran posao. Opređeljenje ove vlasti je da ovakav dokument treba da vodi i uradi „domaća pamet“, uz primjerenu, ali nikako presudnu ulogu konsultanata sa strane.

Pred vama je dokument pod nazivom „Strategija razvoja opštine Prijedor u periodu 2008-2013. godine“. Dokument je pripremljen na osnovu savremenih kretanja u oblasti strateškog planiranja i treba da obezbijedi naše sigurnije i kvalitetnije približavanje Evropskoj uniji, što je, svakako, naš cilj.

Najznačajnije od svega jeste da su svi zainteresovani građani i institucije mogli učestvovati u kreiranju Strategije. Tokom rada na Strategiji, postignuti su neki novi kvaliteti: 1) multidisciplinarni pristup, 2) timski rad, 3) realni, efikasni i racionalni ciljevi, 4) stvaranje partnerskih odnosa, 5) učešće javnosti u donošenju odluka i 6) oslanjanje na sopstvene snage.

Želja nam je da, polazeći od onoga što jesmo: naših vrijednosti i prednosti, stvorimo uslove za održivi razvoj opštine, primjeren našim potrebama.

Naša je zajednička potreba da se ljepše, bolje, kvalitetnije i sigurnije živi.

Zbog naše djece i njihove budućnosti, nemamo pravo da budemo pasivni posmatrači sadašnjosti. Naš pristup u izradi Strategije je liderski – ovaj dokument smo napravili sami, sami ćemo u njegovoj realizaciji učestvovati, rezultate ćemo sami osjećati: i na kraju, zbog njih ćemo isključivo mi biti odgovorni. Vizija našeg razvoja je realna. Ciljevi, programi i projekti su ostvarljivi. Na ovom mjestu se ništa ne završava. Naprotiv, tek sada treba da počne ono što smo svi očekivali, a to je dinamičan, planski, integralni razvoj opštine Prijedor. Dokument o razvoju je bitan, ali ne i presudan činilac razvoja opštine. Sada treba sve akcije pretvoriti u djelo, konkretizovati ih i „pokazati u praksi“.

Pozivam sve građane da aktivno učestvuju u sprovođenju akcionih planova Strategije razvoja opštine Prijedor, jer usmjerenost, saradnja i efikasnost čine suštinu uspjeha.

Zato vjerujem u uspjeh. Zato ćemo uspjeti.

Za opštinu Prijedor, po mjeri njenih građana.

S poštovanjem vaš,

Marko Pavić,
Načelnik opštine Prijedor

SADRŽAJ

1. UVOD	100
2. METODOLOGIJA RADA.....	103
3. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA OPŠTINE PRIJEDOR	105
I OPŠTI PODACI I PRIRODNA BOGATSTVA OPŠTINE PRIJEDOR.....	105
II DEMOGRAFSKA STRUKTURA I TRŽIŠTE RADA	108
III INFRASTRUKTURA I JAVNE USLUGE	112
IV PRIVREDA.....	118
V DRUŠTVENA STRUKTURA.....	124
VI LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ.....	127
4. SWOT ANALIZA	128
OPŠTA SWOT ANALIZA – OPŠTINE PRIJEDOR	129
5. VIZIJA OPŠTINE PRIJEDOR DO 2013.....	130
6. STRATEŠKI I OPERATIVNI CILJEVI, PROGRAMI I PROJEKTI.....	131
6.1. Osnovni principi i vrijednosti za formulisanje strateških ciljeva.....	133
6.2. Programi, projekti.....	133
6.2.1. Izbor programa i projekata	134
6.3. Finansijski instrumenti	135
7. IMPLEMENTACIJA, MONITORING I EVALUACIJA	145
8. INFORMISANJE JAVNOSTI.....	149
ZAKLJUČAK	149
PRILOG 1. PROJEKTI	151
PRILOG 2. FINANSIJSKI ASPEKTI STRATEGIJE	155
PRILOG 3. UČESNICI U PROCESU IZRADE STRATEGIJE	160

1. UVOD

Zahvaljujući pravu na lokalnu samoupravu, građani mogu slobodno i neposredno da odlučuju o javnim poslovima svoje lokalne zajednice, na sopstvenu odgovornost i u sopstvenom interesu. Zato se i kaže da je lokalna samouprava kamen temeljac političke strukture moderne države. Najznačajnije tekovine moderne lokalne samouprave su: (a) decentralizacija javnih službi i njihovo približavanje građanima, (b) priznanje postojanja legitimnih lokalnih interesa i autonomija u njihovom zadovoljavanju, (c) učešće građana u javnim poslovima uz preuzimanje i jačanje odgovornosti, (d) stavljanje težišta upravljanja na pojedinca, (e) bolje razumijevanje problema koji postoje u jednoj zajednici, (f) efikasnost i efektivnost u vršenju javnih poslova (uspješnije zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva), (g) uspostavljanje ravnoteže između različitih nivoa vlasti.

Lokalni razvoj je rast kapaciteta lokalne ekonomije da stvara bogatstvo za stanovništvo, a time i da unaprijedi njihov kvalitet života kroz povećanje zaposlenosti, realnih zarada, vrijednosti lične imovine, obima i kvaliteta javnih usluga i slično. Razvoj lokalne zajednice ne dolazi sam po sebi. Zbog toga je neophodno da se postigne konsenzus o zajedničkoj strategiji razvoja i da celokupna zajednica aktivno učestvuje u implementaciji dogovorene strategije.

Strategije su osmišljavanje dostizanja neke željene vizije, budućnosti. Oblikovanje strategije razvoja lokalne zajednice zahtijeva sposobnost dugoročnog gledanja, sposobnost prepoznavanja dinamike dijelova i cjeline i njihove isprepletenosti, te spremnost za preduzimanje akcija. Strategije nisu recepture, nisu instrukcije. Strategije razvoja su rezultat izbora između različitih vizija i mogućih načina njihovog ostvarenja. Strategije povezuju viziju i akciju. Takođe, strategije ujedinjuju sve zainteresovane i odgovorne u procesu ostvarivanja vizije, ali i svim zainteresovanim i odgovornim učesnicima procesa ostvarenja vizije daju mogućnost kreativnog, inovativnog i preduzetničkog oblikovanja konkretnih akcija.

Upravljanje razvojem lokalne zajednice nije nimalo lak posao, zato se pristup izradi strategije temelji na pretpostavkama usaglašenosti u slijedećim stavovima:

- razvoj se zasniva na složenoj mreži socijalnih, političkih i ekonomskih podsticaja;
- razvoj se temelji na sposobnosti učenja: vrednovanja onog što je bilo; sposobnosti izvlačenja zaključaka o dinamici i posljedicama onoga što se činilo u prošlosti; svijesti da su poboljšanja uvijek moguća, da je uvijek moguće više, brže, bolje;
- razvoj zahtijeva socijalni konsenzus svih onih koji će osjetiti efekte strategije, ili biti uključeni u njezinu implementaciju;
- razvoj, koji uvijek znači promjenu, moguć je samo ako koristimo strukture i procese koje učesnici promjena prihvataju kao svoje, a ne nametnute.

Pošto strategija zahtijeva, prije svega, visok stepen kompetentnosti u krajnje konkretnim pitanjima, kao i istančan sluh za usklađivanje različitih zahtijeva i interesa, to je neka vrsta optimizacije sličnih aktivnosti koje se obavljaju i na nivou države, samo u znatno manjem obimu i uz nešto drugačija ograničenja. Lokalna zajednica se bavi pitanjima svakodnevnog života građana, pa se efekti njenih aktivnosti lako i brzo prepoznaju. Tehnički gledano, radi se o vrlo složenom poslu koji zahtijeva koordinaciju djelatnosti različitih službi i institucija, i to ne samo u jednom vremenskom intervalu, nego neprekidno.

Kao i na višim nivoima, tako i na lokalnom nivou postoji mješavina socijalnih, političkih i ekonomskih (tržišnih) parametara, odnosno privatnog i javnog sektora, konkurencije i monopola. Tamo gde je na raspolaganju mogućnost izlaganja slobodnom tržištu i konkurenciji ne postoji značajniji problem u racionalnoj alokaciji raspoloživih resursa. Problem je znatno komplikovaniji kada se radi o takozvanim prirodnim monopolima, „javnim dobrima“ i javnim službama, gde tržišna logika i principi nisu u stanju sami da riješe problem optimalne alokacije

resursa. Javna dobra se koriste bez direktnog plaćanja, tako da se ne može iskoristiti tržišni princip - ko ne plaća ne troši (javni putevi, TV program, bezbjednost...).

Sam proces odlučivanja o bitnim pitanjima razvoja lokalne zajednice bi trebalo učiniti što je moguće više fleksibilnim. Vrijeme u kome živimo ne prihvata krutost i birokratizovane procedure. Promjene su brze i dolaze manje ili više neočekivano i na njih je potrebno blagovremeno reagovati. S druge strane, neophodno je da javnost bude uključena u sva dešavanja. Ako to nije slučaj, tada se ulazi u konflikte koji otežavaju proces i smanjuju mu efikasnost. Kada se govori o odlučivanju koje se zasniva na ekonomskoj logici, tada je neophodno da se uvijek pred očima ima osnovni zahtjev, a to je efikasnost iskorištavanja uloženi sredstava - raspoloživim resursima postići maksimalne efekte. To drugim riječima podrazumijeva primjenu ekonomske logike i njenih strogih principa. U tom smislu svaka lokalna zajednica predstavlja jednog aktera koji u konkurenciji sa užim i širim okruženjem nastoji da donese racionalnu odluku. A to znači da traži najbolja moguća rješenja, uz data ograničenja.

- Prvo ograničenje, u ovom kontekstu, predstavljaju pravila i vrijednosti koje su nametnute od strane viših nivoa vlasti i koji ne mogu na lokalnom nivou da budu dovedeni u pitanje.
- Drugo ograničenje su raspoloživi resursi.

Raspoloživi resursi predstavljaju sve prirodne, finansijske i ljudske resurse koji lokalnoj zajednici, u datom trenutku, stoje na raspolaganju. Naravno, da od strukture raspoloživih resursa, kao i njihovog raspoloživog i upotrebljivog obima, zavisi i izbor ciljeva. Kada se govori o raspoloživim resursima potrebno je, kako se to obično kaže: „utvrditi njihove jake i slabe strane“. Svaki raspoloživi resurs je neophodno posmatrati kroz prizmu njegovih potencijala. Drugačije rečeno, to znači da je neophodno da donosioci odluka precizno identifikuju raspoložive resurse i to ne samo prema njihovom obimu, nego i prema strukturi, odnosno prema kvalitetu. Ekonomisti govore o „komparativnim prednostima“, što nije ništa drugo nego princip da svako obavlja onu djelatnost gde je najefikasniji, odnosno gde su troškovi najniži. Potrebno je, kada se govori o raspoloživim resursima, imati u vidu ne samo njihovo trenutno stanje, nego i procjene o tome šta će da se dešava u budućnosti.

Lokalna vlast u tržišnim uslovima treba da bude usmjerena na privlačenja kapitala. Kapital je veoma pokretljiv resurs i lako se kreće od jedne lokalne zajednice ka drugoj, onoj koja nudi najpovoljnije uslove u pogledu prinosa tog proizvodnog faktora. Stoga se javlja oštra konkurencija između lokalnih zajednica u privlačenju ovog, ali i drugih proizvodnih faktora. Jedino uspješnim privlačenjem tih faktora omogućava se realizacija strategije razvoja, odnosno dolazi do uspostavljanja održivog razvoja.

Ključni element, odnosno proizvod preduzetništva lokalne zajednice, jeste inovacija. Imajući to u vidu, uspjeh lokalnih vlasti u preduzetništvu sagledava se inovacijama na planu privlačenja kapitala i ostalih proizvodnih faktora. Upravo inovacijama se mogu privlačiti proizvodni faktori – “šta je to što mi imamo, a nema niko drugi!”

Pri upravljanju razvojem lokalne zajednice moraju se imati u vidu pomenuti procesi. Potrebno je da se aktivnosti tako postave da se ostvari optimalan zajednički efekat.

Opština Prijedor, poput mnogih opština u Republici Srpskoj, suočena je sa velikim problemima u svom razvoju koji su nastali kao posljedica višegodišnjeg osiromašenja, rata, nedostatka sredstava i nedovoljnog ulaganja u razvoj. Neadekvatni lokalni i regionalni putevi, problemi u vodosnabdijevanju, sve veća nezaposlenost, loša privredna aktivnost, veliki broj izbjeglih i raseljenih lica, ekološki problemi,... i niz drugih faktora doprinijeli su nastajanju zastoja u razvoju ove sredine koja je nekada bila regionalni centar.

Da bi se efikasno rješavali nagomilani problemi, mora se imati jasna vizija razvoja lokalne zajednice. Ona treba da posluži kao smjernica za budućnost oko koje su okupljeni svi subjekti

i činioci lokalnog razvoja. Efikasnost razvoja lokalne zajednice podrazumijeva proces planiranja, koji će objediniti aktivnosti građana, lokalne vlasti, privrednih i drugih relevantnih subjekata i usmjeriti ih ka realizaciji postavljenih ciljeva bržeg razvoja opštine.

Strategija razvoja opštine Prijedor je prvi korak koji treba da stvori preduslove za efikasan, uspješan i kontinuiran razvoj lokalne zajednice kroz jedan, javnosti jasan, proces, koji će omogućiti svim građanima opštine da sami planiraju budućnost svoje lokalne zajednice i učestvuju u realizaciji projekta lokalnog razvoja. Integrisan pristup modernom razvoju lokalne zajednice podrazumijeva održiv (ujednačen, harmonizovani) razvoj između tri osnovna segmenta razvoja i to:

- ekonomije i privrednog razvoja,
- socijalnog i društvenog razvoja,
- zaštite i unapređenja životne sredine.

Postoji širok dijapazon mjera koje lokalne zajednica može preduzeti u cilju jačanja konkurentnosti i poboljšanja lokalne investicione klime, uključujući slijedeće:

- podrška malim i srednjim preduzećima,
- obezbjeđenje povoljne lokalne investicione klime za lokalni biznis,
- ohrabrivanje stvaranja novih preduzeća,
- privlačenje spoljnih investicija (bilo iz inostranstva, bilo iz drugih krajeva zemlje),
- investiranje u tešku/fizičku infrastrukturu,
- investiranje u laku infrastrukturu, uključujući ljudske resurse, regulaciju i sisteme institucionalne podrške,
- podrška pojedinim sektorima,
- prostorno targetiranje, odnosno podrška razvoju pojedinih dijelova opštine,
- podrška pojedinim ranjivim grupama itd.

Jedino navedena koncepcija razvoja je prihvatljiva za opštinu Prijedor, jer će ona uspjeti da adekvatno odgovori na veliki broj izazova koji postoje u opštini.

2. METODOLOGIJA RADA

Planiranje je sistemski proces uviđanja potreba i rada na najbolji mogući način da bi se zadovoljila potreba unutar strateškog okvira koji omogućava da identifikujemo prioritete i da odredimo operativne principe. Planiranje znači razmišljanje o budućnosti da bi smo u vezi sa tim uradili nešto danas.

Zašto je potrebno planirati razvoj? Zato što se time:

- obezbjeđuje jasno razumijevanje šta je potrebno da uradimo da bi postigli svoje razvojne ciljeve,
- određuju prioritete u procesu donošenja odluka,
- dozvoljava da fokusiramo ograničene resurse na akcije od kojih ćemo imati najveće koristi,
- sagledavaju realne potrebe za razvoj i identifikovanje svih drugih mogućnosti za obezbjeđivanjem povoljnih sredstava za razvoj,
- odražava planiranje u kontaktu sa globalnim, nacionalnim i regionalnim kontekstom,
- obezbjeđuje sredstvo za komuniciranje sa drugima,
- obezbjeđuje skladan vodič za svakodnevnu implementaciju.

Planiranje je složeni proces koji uključuje veliki broj različitih aktivnosti. Dvije glavne vrste planiranja su: strateško planiranje i akciono planiranje.

Strateško planiranje ili razvoj strateškog okvira je u vezi sa širom slikom. Njime opština Prijedor:

- analizira situaciju ili kontekst u kome ona funkcioniše (ekonomski, politički, socijalni, ekološki), tako da razumije kontekst i da je u mogućnosti da formuliše viziju sopstvenog razvoja,
- identifikuje problem ili probleme u okviru situacije za koju opština vjeruje da je osposobljena da se njima bavi,
- selektuje realne ciljeve za sebe,
- racionalno pronalazi i upravlja resursima (finansijama, kadrovima, vremenom),
- formuliše izjavu o viziji koja je bazirana na analizi problema i njihovoj identifikaciji,
- analizira svoje snage i slabosti za bavljenje određenim problemima,
- identifikuje prilike i prijetnje u okruženju koje mogu da utiču na njegov rad,
- određuju prioritete svoga rada,
- revidira strateške opcije za postizanje ciljeva i selektuje one koji joj najviše odgovaraju,
- strukturira i organizuje sebe na adekvatan način.

Akciono planiranje ili operativno planiranje je proces koji vodi osnovne programe i projekte. To je proces planiranja koji govori šta treba da bude urađeno, kada to treba da bude urađeno, ko to treba da uradi, i koje resurse ili ulaze treba angažovati da bi se to uradilo.

Metodologija izrade Strategije razvoja opštine Prijedor počiva na metodologiji Svjetske banke i Evropske unije za razvoj lokalne zajednice i na najuspješnijim primjerima iz prakse. Ona se bazira na nekoliko principa, a to su:

- integrisan pristup rješavanju problema lokalne zajednice (paralelno rješavanje problema iz sfere ekonomije, socijalnih problema i problema u oblasti životne sredine),
- jasna vizija razvoja,
- učešću stručne i šire javnosti u donošenju odluka,
- timski rad po grupama,
- stvaranje političkog konsenzusa oko strategije razvoja opštine.

U skladu sa gore navedenim, faze u izradi Strategije razvoja opštine su:

1. Socio-ekonomska analiza opštine
2. SWOT analiza
3. Definisane vizije zajednice za period do 2013.
4. Definisane strateških ciljeva, zadataka i željenih efekata
5. Akcioni plan (programi i projekti)
6. Monitoring i evaluacija
7. Informisanje javnosti

3. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA OPŠTINE PRIJEDOR

I OPŠTI PODACI I PRIRODNA BOGATSTVA OPŠTINE PRIJEDOR

Opšte karakteristike

Prijedorska opština geografski je smještena u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine (u entitetu Republika Srpska), na obalama rijeka Sane i Gomjenice, te na brežuljcima kojima se planina Kozara spušta u prijedorsko polje. Područje opštine zauzima 834 km². Gradsko područje se nalazi se na 44°, 48' i 30" SGŠ i na 16°, 42' i 53" IGD, dok je nadmorska visina 135 m. Ukupna izgrađena površina iznosi 1.373,18 ha ili 1,65% od ukupne površine opštine. U ukupnoj strukturi urbanih područja grad Prijedor zauzima 888,34 ha, ili 64,7% od ukupno izgrađenih površina, ili 1,067% od ukupne površine opštine.

Zahvaljujući povoljnom geostrateškom položaju i postojećoj saobraćajnoj infrastrukturi, dobro je povezana sa susjednim opštinama i širim okruženjem. Administrativno je podijeljena na 49 mjesnih zajednica.

Slika I.1.

Klimatsko - meteorološki uslovi

Klima: umjereno-kontinentalna,
Minimalne temperature: -20° C,
Maksimalne temperature: + 40° C,

Prosječna godišnja temperatura je 11° C. U toku godine ima prosječno 80 dana sa temperaturom većom od 25 °C, a oko 90 dana sa temperaturom ispod 0 °C ili 200 dana ispod 12 °C kada je neophodno zagrijavanje radnih i stambenih prostorija
Prosječan broj sunčanih dana je 60.

60 dana

150 dana

155 dana

Prosječna količina godišnjih padavina: 979 litara/m². Snijeg pada prosječno 26 dana, a sniježni pokrivač se zadržava oko 45 dana. Posebnu karakteristiku ovog područja čini pojava magle uz pojas toka rijeke Sane, koja se registruje oko 80 dana u toku godine. Srednja relativna vlažnost vazduha kreće se u granicama oko 80%, a godišnje se javlja desetak dana sa elementarnim nepogodama (olujni vjetrovi, grad i sl).

Prema karakteristikama reljefa, vidljivo je da najvećim dijelom preovladava brežuljkasto područje (obuhvata podnožje planine Kozare i zahvata površinu od oko 38.000 ha), zatim brdsko područje koje obuhvata dijelove MZ Ljubija i planine Kozare i zahvata, uglavnom, šumsko zemljište u površini od oko 30.000 ha, te nizijsko područje koje obuhvata doline rijeka Sane i Gomjenice i zahvata površinu od oko 16.000 ha.

Planina Kozara se proteže pravcem sjeverozapad – jugoistok. Dugačka je 70 km, a široka 20 – 30 km, sa najvišim vrhom od 978 m (Lisina). Kozara ima potencijal za razvoj različitih vidova turizma, naročito sportskog i zdravstvenog (viši djelovi planine su vazдушna banja, što predstavlja potencijal za izgradnju lječilišta).

Osnovno hidrografsko obilježje opštine Prijedor daje vodotok rijeke Sane sa svojim pritokama. Slivno područje rijeke Sane iznosi cca 3.191 km². Ukupna površina opštine koju pokrivaju vodotoci i stajaće vode iznosi 2.152.3 ha, ili 2,47% od ukupne površine opštine u koju ulazi i površina ribnjaka i vještačkih jezera.

Na području opštine Prijedor se nalaze sljedeća jezera:

- Saničani, vještačko jezero – ribnjak, koje se nalazi 15 km jugoistočno od Prijedora;
- Ljubija, koje se nalazi 15 km jugozapadno od Prijedora;
- Tomašica, koje se nalazi 20 km južno od Prijedora;
- Gradina, koje se nalazi 25 km jugoistočno od Prijedora;

Na području opštine evidentne su i česte poplave. Naime, rijeka Sana se izliva na nivou vodostaja 4,2 m, a štete pravi na 4,6 m. Na lijevoj obali plavi izvorišta za snabdijevanje pitkom vodom grada, a na desnoj strani plavi Raškovac i Berezičane. Takođe i pritoke rijeke Sane (naročito Gomjenica i rijeka Miloševica), plave veće površine što u narednom periodu uslovljava potrebu za preduzimanjem aktivnosti kako bi se riješili ovi problemi.

U cilju zaštite od voda u narednom periodu potrebna je:

- Regulaciju vodotoka Sane i Gomjenice i regulacija Bereka i drugih vodotoka.
- Regulacija rijeke Miloševice, rasteretnih kanala i kanala saobraćajnica u izbjegličkim naseljima.
- Izgradnja obaloutvrda – nasipa od mosta na putu Prijedor – Sanski Most.
- Izgradnja parepetnog zida od Kragulja do Trafoa na lijevoj obali Sane radi zaštite od poplava naselja Tukovi.
- Održavanje i zaštita od pucanja brana na rudištima Ljubija (Šikića brana) i Gradina.
- Održavanje brane na Ribnjaku.

Prirodni resursi

Ključni prirodni resursi na području opštine su zemljište, šume, vode i mineralna bogatstva.

Zemljište

Prema podacima Odjeljenja za privredu opštine Prijedor, Odsjeka za poljoprivredu, na području Opštine poljoprivrednom proizvodnjom se bavi oko 13.000 domaćinstava, što predstavlja oko 50% ukupnog stanovništva. Obradive površine (u privatnom i društvenom sektoru) obuhvataju 53,64% ukupnih zemljišnih površina.

Prema strukturi zemljišta, oranice i bašte obuhvataju površinu od 37.333,40 ha, dok livade, voćnjaci i vinogradi obuhvataju površinu od 7.149,40 ha (voćnjaci 2.404,20 ha; livade 4.740,20 ha; vinogradi 5 ha). Površina pašnjaka je 4.263,00 ha, ribnjaka 1.300,00 ha, dok 3.974,60 ha od ukupnih zemljišnih površina spada u neplodno zemljište.

Šume

Šumsko zemljište na području opštine Prijedor zauzima površinu od 29.380,20 ha, od čega je u privatnom sektoru 12.362,80 ha, dok je u društvenom sektoru 17.017,40 ha šumskog zemljišta. S obzirom na kategorije šuma u državnoj svojini, visoke šume zauzimaju oko 67%, a niske 27%, dok ostatak predstavljaju površine podesne i nepodesne za gazdovanje.

Šumsko privrednim područjem „Kozaračko“, koje obuhvata teritoriju 6 opština, i to: Prijedor, Kozarska Dubica, Novi Grad, Kostajnica, Oštra Luka i Krupa na Uni, gazduje i upravlja Šumsko gazdinstvo „Prijedor“.

Naime, Šumsko gazdinstvo „Prijedor“ se sastoji od 5 organizacionih jedinica – Šumskih uprava (ŠU Prijedor, ŠU Kozarska Dubica, ŠU Novi Grad, ŠU Oštra Luka i ŠU Kostajnica), a gazduje i upravlja sa 42.016,57 ha državnih i 32.149,00 ha privatnih šuma, što čini oko 13 % ukupnih šumskih površina u privatnom vlasništvu posmatrano na nivou RS (drvna zaliha, godišnji zapreminski prirast i etat kreću se istom omjeru).

Ležišta vode

Na području Ljubijske metalogenetske jedinice, koju većim dijelom čini područje opštine Prijedor, u različitim geološkim formacijama, ili pojedinim njihovim članovima, formirane su akumulacije niskomineralizovanih podzemnih voda. Trenutno se iz formiranih izvora koristi oko 1510 l/sec vode na prostoru Ljubijske metalogenetske oblasti. Ova voda se koristi za snabdijevanje oko 200.000 stanovnika. Najveća uređena izvorišta su u Mataruškom polju i Brežičanima kod Prijedora i u Novom Gradu sa kapacitetom od 750 l/sec. i 240 l/sec.

Pitka voda

Na širem području Ljubijske metalogenetske oblasti javljaju se izvori niskomineralizovanih pitkih voda. Njihova izdašnost se kreće do 5 l/sec. Najveće akumulacije podzemnih voda javljaju se u riječnim nanosima Sane i Gomjenice. Značajne akumulacije vode nalaze se u vještačkim jezerima Tomašica, Adamuša i Škorac.

Eksploatacija pitke vode

Eksploatacija pitke vode putem već izgrađenih objekata aluvijona rijeke Sane, Matarušskog Polja i Brežičana vrši se za potrebu snabdijevanja stanovništva grada Prijedora, a iz aluvijona Sane kod Novog Grada za snabdijevanje ovog naselja.

Ono što je bitno napomenuti jeste da na području prijedorske opštine postoji više izvorišta pitke vode koja bi mogla biti predmet buduće eksploatacije za potrebe vodosnabdijevanja opština Prijedor i Novi Grad, kao i za komercijalnu proizvodnju, odnosno izvoz pitke vode.

Mineralna bogatstva

Ljubijska metalogenetska oblast zahvata prostor od oko 1200 km², sjeverozapadnog dijela Republike Srpske sa brojnim ležištima metaličnih, nemetaličnih i energetskih mineralnih sirovina. Posebno se ističu ležišta gvozdene rude kao metalurške sirovine i dijelom kao mineralni pigmenti, zatim ležišta i pojave: barita, fluorita, gipsa, krečnjaka, dolomita, glina (kaolinskih, bentonitskih, keramičkih i opekarskih), kvarcnog pijeska, uglja i dr. Ležišta mineralnih sirovina su različitog morfologenetskog tipa, porijekla i vremena formiranja, a karakterišu se različitim stepenom proučenosti i istraženosti.

S obzirom na bogatstvo prirodnim resursima, jedno od usmjerenja opštine u narednom periodu, bi svakako trebalo da bude povećanje iskorištenosti raspoloživih prirodnih resursa (izvorišta vode, željezna ruda, glina i sl.), odnosno „oživljavanje“ i osavremenjavanje postojećih, te izgradnja novih kapaciteta u oblasti industrije građevinskog materijala.

II DEMOGRAFSKA STRUKTURA I TRŽIŠTE RADA

Podatke o stanovništvu treba uslovno prihvatiti, jer popis nije obavljen od 1991. godine.

Prostorni razmještaj stanovništva je, u principu, usklađen sa prirodnim uslovima i resursima. Čitav sjeverni dio opštine, tj. pojas koji zauzima planina Kozara, praktično je nenaseljen i nalazi se uglavnom pod šumom. Prema procjenama danas živi oko 100.000 stanovnika, naseljenih u 71 naseljenom mjestu (organizovanih u 49 mjesnih zajednica), od čega je oko polovine seosko stanovništvo. Prosječna veličina domaćinstva iznosi 3 člana.

Na području opštine postoji više naselja mješovitog tipa, koja imaju ulogu zonalnih centara i karakteristike dijelom ruralnih, dijelom urbanih područja.

Posljednjih godina evidentno je da je na području opštine stopa nataliteta manja od stope mortaliteta.

Tabela II.1: Pregled rađanja i umiranja u opštini Prijedor u periodu od 1999. do 2004. godine

Godina	Broj rođenih	Indeks	Broj umrlih	Indeks
1999	672	-	538	-
2000	652	97,02	913	169,7
2001	541	82,97	837	91,67
2002	611	112,93	1015	121,26
2003.	777	127,16	1056	104,03
2004.	704	90,6	1027	97,25
2005.	719	102,13	1092	106,32
2006.	722	100,41	1072	98,16

Izvor: Odjeljenje za opštu upravu Opštine Prijedor

Opština Prijedor spada u jednu od opština sa najvećim brojem povratnika. Naime, ukupan broj povratnika u opštinu Prijedor je oko 25.000 (24.997), od čega je 22.809 Bošnjaka, te 2.188 Hrvata.

Penzioneri predstavljaju 11,58% ukupnog broja stanovnika. Penziona politika provodi se na tradicionalni način, bez značajnih reformskih zahvata. Životni standard penzionera je ugrožen, a njihov broj je prikazan u tabeli koja slijedi.

Tabela II.2. Pregled broja penzionera u opštini Prijedor

Godina	Ukupan broj penzionera
2000.	11.601
2001.	10.993
2002.	11.124
2003.	10.751
2004.	11.026
2005.	11.155
2006.	11.581

Izvor:Fond PIO RS, Filijala Prijedor

U periodu 2003. – 2006. godine došlo do pada zaposlenih za ukupno 1.478 lica. Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u 2004. (933 lica) i 2005. godini (986 lica). Pomenuti pad zaposlenih rezultat je, najvećim dijelom, stečajem prijedorskih preduzeća u datom periodu.

Tabela II.3. Pregled zaposlenosti prema obliku organizovanja i vlasništvu

Godina	Broj zaposlenih u državnim preduzećima i ustanovama	Broj zaposlenih u preduzećima (akcionarskim društvima)	Broj zaposlenih u privatnim preduzećima (d.o.o.)	Broj zaposlenih u samostalnim djelatnostima (radnje)	Ostali (dobrovoljni osiguranici i vjerski službenici)	Ukupan broj zaposlenih na području opštine
31.12. 2003.	5.667	4.989	3.296	3.863	278	18.093
31.12. 2004.	4.910	3.554	4.321	4.113	262	17.160
31.12. 2005.	3.939	3.430	4.253	4.228	324	16.175
31.12. 2006.	3.864	3.566	4.544	4.357	281	16.615
Indeks rasta d.2006/d.2005	98	104	107	103	87	103
Indeks rasta d.2006/d.2003	68	71	138	113	101	92

Izvor: Fond PIO RS, Filijala Prijedor

U 2006. godini je, u odnosu na prethodnu 2005. godinu, evidentiran rast zaposlenih za 441 lice. Rast zaposlenosti nastavljen je i u 2007. godine, kada je na evidenciji Fonda PIO (na dan 31.12.2007. godine), bilo evidentirano 17.387 lica, što, u odnosu na isti mjesec 2006. godine, predstavlja povećanje za 772 lica.¹

Najveći broj zaposlenih radnika na području prijedorske opštine zaposlen je u djelatnostima:

- trgovine, turizma i ugostiteljstva (21,39%),
- metalurgije i prerade metala (13,94 %),
- poljoprivrede, vodoprivrede, ribarstva, prehrambene i duvanske industrije (12,44%),
- građevinarstva, industrije građevinskog materijala, stambeno komunalnim i uslužnim djelatnostima (11,93 %).

Učešće ukupnog broja zaposlenih radnika u prijedorskoj opštini, u 2006. godini, u ukupnom broju zaposlenih radnika regije Banja Luka iznosi 9,34%, dok je učešće u ukupnom broju zaposlenih radnika RS 4,81%.

U periodu od 31.12.2003. do 31.12.2006. godine broj nezaposlenih lica na području opštine se povećao za ukupno 2.693 lica. Naime, najveće povećanje nezaposlenih lica evidentirano je u 2004. godini, kao posljedica otpuštanja velikog broja radnika uzrokovana stečajem prijedorskih preduzeća.

Tabela II.4. – Pregled broja evidentiranih nezaposlenih lica

R. br.	Godina	Broj evidentiranih lica
4 .	31.12. 2003.	11.018
5 .	31.12. 2004.	12.235
6 .	31.12. 2005.	12.976
7 .	31.12. 2006.	² 13.711

Izvor podataka: Zavod za zapošljavanje Filijala Prijedor

¹ Podaci o broju zaposlenih radnika se odnose na broj zaposlenih po privrednim subjektima.

² Podaci se odnose na ukupnu ponudu radne snage evidentiranu u Zavodu za zapošljavanje Filijala Prijedor, na dan 31.12.2006. godine, s obzirom da u prethodnim godinama nije postojala dvojna evidencija nezaposlenih lica na Zavodu, odnosno razvrstavanje nezaposlenih lica na one koji aktivno traže zaposlenje i oni koji su prijavljeni na evidenciji Zavoda po osnovu ostvarenja nekih drugih prava.

Posmatrajući nezaposlena lica prema kvalifikacionoj strukturi - na području opštine Prijedor - možemo uočiti visok stepen podudarnosti broja nezaposlenih određenih zanimanja sa brojem đaka, odnosno studenata koji se školuju u postojećim obrazovnim institucijama na području opštine. Najveći broj nezaposlenih pripada grupi kvalifikovanih, zatim slijede nekvalifikovani, te nezaposleni sa SSS.

Tabela II. 5. Pregled nezaposlenih lica, po kvalifikacionoj strukturi, na dan 31.12. 2006. godine

	BIRO PRIJEDOR	
	Ukupno nezaposlenih lica	Aktivna ponuda radne snage
Bez škole	4	4
NK radnici	4.867	3.958
PK -NSS radnici	362	267
KV radnici	4.946	4.340
Tehničari SSS	2.945	2.783
VKV specijalisti	256	164
VŠS	222	203
VSS	108	97
MR i specijalisti	1	1
Doktori nauka	0	0
UKUPNO:	13.711	11.817

Izvor podataka: Zavod za zapošljavanje Filijala Prijedor

Posmatrajući starosnu strukturu nezaposlenih lica u decembru 2006. godine, koja aktivno traže posao, na području opštine Prijedor, uočljivo je da je najveći broj nezaposlenih lica (15,57%) pripada starosnom intervalu 24-30 godina (1841 lice).

Ono što je uočljivo je i da veliki broj mladih ljudi imaju namjeru ili želju da se zaposle u inostranstvu, što predstavlja višestruku štetu, jer nije samo riječ o gubitku novca uloženog u obrazovanje, nego o gubljenju najproduktivnijeg resursa bez koga se postojeće stanje nikada neće promijeniti.

U starosnom intervalu od 35-40 godina evidentirano je 14,79% (1.748) nezaposlenih lica, zatim po ukupnom broju nezaposlenih slijede lica u starosnom intervalu od 40-45 godina 1.713 lica (14,49 %), dok je broj nezaposlenih u starosnom intervalu 30-35 godina pripada 1.675 lica, tj. 14,17 % od ukupnog broja lica koja aktivno traže posao.

U starosnom intervalu od 45-50 godina evidentirano je 1.518 nezaposlena lica, odnosno 12,84% od ukupnog broja lica koja aktivno traže posao, dok je u starosnom intervalu od 20-24 godine evidentirano 1.318 lica, odnosno 11,15%. U starosnom intervalu 50-55 godina evidentirano je 1.099 lica, tj. 9,30% od ukupnog broja lica koja aktivno traže posao.

Posmatrajući ukupan broj nezaposlenih lica koja aktivno traže zaposlenje sa područja opštine Prijedor (na dan 31.10.2006. godine) uočljivo je da najveći broj nezaposlenih lica čeka na zaposlenje 2-3 godine (1.859), dok je po stepenu kvalifikacije u pomenutoj skupini (po dužini čekanja na zaposlenje) najviše KV radnika (664). Pomenuti interval obuhvata 15,89% od ukupnog broja nezaposlenih lica koja aktivno traže zaposlenje.

Kako dužina čekanja na zaposlenje podrazumijeva i određene socijalne probleme, zatim zastarijevanje znanja i potrebe za prekvalifikacijom, alarmantan je podatak da 1.680 lica, odnosno 14,42%, pripada skupini nezaposlenih lica koja na zaposlenje čekaju 9 ili više godina.

Prema polnoj strukturi nezaposlenih lica evidentno je prilično ujednačeno učešće muškaraca i žena. Naime, odnos muškaraca i žena koji aktivno traže zaposlenje na dan 31.12. 2006. je 56% : 44%.

Shodno navedenim podacima evidentno je da situaciju na području opštine karakteriše i visoka nezaposlenost sa tendencijom rasta poslednjih godina. Stečaj prijedorskih preduzeća uslovio je veliki priliv nezaposlenih lica na evidenciju Zavoda za zapošljavanje, odnosno uslovio je porast nezaposlenosti u toku prethodnih godina.

Ohrabruje činjenica da je nakon dužeg vremena u 2007. godini zabilježen pad nezaposlenosti na području opštine.

Upoređujući podatke date za 2006. i 2007. godinu, uočavamo da je, po prvi put, zaustavljen trend rasta nezaposlenih na području opštine, odnosno da u 2007. godini imamo povećanje zaposlenosti za 772 radnika.

Tabela II.5. Pregled zaposlenosti prema obliku organizovanja i vlasništvu

Godina	Subjekti u državnom vlasništvu	Akcionarska društva	Privatna preduzeća	Samostalne djelatnosti	Ostali	UKUPNO
2006.	3.867	3.566	4.544	4.357	281	16.615
2007.	3.899	3.463	4.887	4.861	277	17.387
Razlika	32	-103	343	504	-4	772

Izvor: Fond PIO RS, Filijala Prijedor

U datoj tabeli, prema podacima za 2006. i 2007. godinu, uočljiv je najveći porast zaposlenih u samostalnim djelatnostima i privatnim preduzećima.

U narednoj tabeli predstavljeni su uporedni podaci o broju nezaposlenih u 2006. i 2007. godini.

Tabela II.6. Pregled ukupne i aktivne radne snage na području opštine Prijedor

Stanje na evidenciji i promjene na dan:			
	31.12.2007	31.12.2006	Razlika
Ukupan broj prijavljenih	13.497	13.711	214
Aktivna ponuda radne snage	11.247	11.817	570

Izvor podataka: Zavod za zapošljavanje Filijala Prijedor

Još neki od nedostataka zapošljavanju radne snage na području opštine Prijedor su:

- nepovoljna kvalifikaciona struktura;
- nepovoljna starosna struktura;
- trenutno-kratkoročno, a ne dugoročno rješavanje problema;
- needukovanost u smislu aktivnog zapošljavanja i razvijanja privatnog sektora;
- manjak inicijative za pokretanje sopstvenog biznisa;
- odsustvo čvrste funkcionalne veze između potreba tržišta rada i sistema obrazovanja;
- prevelika usmjerenost ka određenim vrstama zanimanja i sl.

S obzirom da od efikasnog funkcionisanja tržišta rada zavisi nesmetano funkcionisanje privrede i razvoj društva u cjelini, neophodno je pronaći načine kako bi se obezbijedila što potpunija zaposlenost i efikasna alokacija radne snage u odnosu na druge faktore proizvodnje u preduzećima, djelatnostima i sl.

Dakle, tržište rada treba da obezbijedi realizaciju zapošljavanja prema realnoj tražnji preduzeća za radnom snagom, njenom ponudom i raspoloživom profesionalnom i teritorijalnom strukturom.

Imajući u vidu da tržište rada karakterišu dosta nepovoljni parametri, nameće se potreba stalnog praćenja i analiziranja određenih kretanja, koja, prije svega, imaju za cilj preduzimanje mjera i aktivnosti koje bi doprinijele stanju u ovoj oblasti.

Evidentno je da se radnoj snazi, kao ključnom resursu, mora posvetiti više i drugačije od drugih resursa, jer tržište rada ne može biti prepušteno samo tržišnim mehanizmima, nego je potrebno osmisliti stimulatívne mjere kako bi se njime upravljalo, te je potrebno omogućiti što bolje korištenje i razvoj ljudskih potencijala kako bi se na taj način postigli pozitivni razvojni efekti.

Rješenje ovog problema podrazumijeva uočavanje i otklanjanje kako posljedica, tako i uzroka ovog kompleksnog problema, te potrebu korištenja mjera na povećanje tražnje za radnom snagom i poboljšanje kvaliteta ponude radne snage. Potrebno je omogućiti protok informacija koje će biti dostupne svim akterima i analizu tržišta rada učiniti dostupnom i drugim društvenim partnerima.

Jedno od usmjerenja opštine Prijedor u narednom periodu bi trebalo da bude i osnivanje centra za radnu i profesionalnu orijentaciju, utvrđivanje potreba za različitim profilima kvalifikovanosti, te izrada dinamike zapošljavanja određenih profila obrazovanosti i dinamike školovanja tih profila

III INFRASTRUKTURA I JAVNE USLUGE

Prostorno uređenje

Prostor opštine Prijedor je složen i specifičan sa aspekta planiranja i upravljanja prostorom. Pored najveće urbane sredine grada Prijedora, opština Prijedor ima tri veće urbane sredine (Ljubija, Omarska i Kozarac) sa svojim specifičnim prostornim zahtjevima i potrebama. U sastavu opštine Prijedor egzistira nacionalni park "Kozara".

Kada je u pitanju prostorno planska dokumentacija, područje opštine je u značajnoj mjeri pokriveno provedbenim planskim aktima. Međutim, postoji potreba da se izvrši revizija većeg dijela već urađene planske dokumentacije, te da se ona uskladi sa važećom zakonskom regulativom, nastalim promjenama u prostoru, novim potrebama i zahtjevima koji su nastali u posmatranom periodu, kao da se pristupi i izradi razvojnih planskih dokumenata. Trenutno su u toku aktivnosti na izradi Prostornog plana opštine Prijedor u skladu sa Prostornim planom Republike Srpske i važećim Zakonom o uređenju prostora. Izrada novog Zakona o uređenju prostora i građenju je takođe u proceduri

S obzirom na pomenuto, jedno od usmjerenja opštine, u narednom periodu, bi trebalo da bude i završetak aktivnosti na izradi prostornog plana opštine Prijedor, te izradi ostale prostorno - planske dokumentacije nižeg nivoa za pojedine dijelove opštine, koji bi omogućili nesmetanu implementaciju projekata definisanih u Strategiji razvoja.

U skladu sa principima savremenog planiranja i zaštite životne sredine, a uvažavajući mogućnosti lokalne zajednice u postratnim uslovima i pravce i ciljeve razvoja na nivou entiteta, za veća urbana područja u opštini Prijedor, kod izrade planske dokumentacije, trebalo bi obratiti pažnju na odnose stambene funkcije, industrije, zanatstva, zelenih površina, objekata za sport i rekreaciju, saobraćaja i ostalih vidova infrastrukture, kao i drugih funkcija karakterističnih za pojedine urbane sredine.

Postojeće zelenilo u gradu, kao sistem uređenih zelenih površina, deficitarno je. Na sadašnjoj teritoriji grada, uređene površine se javljaju kao javne zelene površine, zelene površine zatvorenog tipa i zelenilo uz individualne objekte. Za gradove veličine Prijedora optimum

zelenila je 15 m² po stanovniku. Prema ovom kriterijumu gradu Prijedoru nedostaje oko 411.586 m² zelenila, odnosno 9,8 m² po stanovniku.

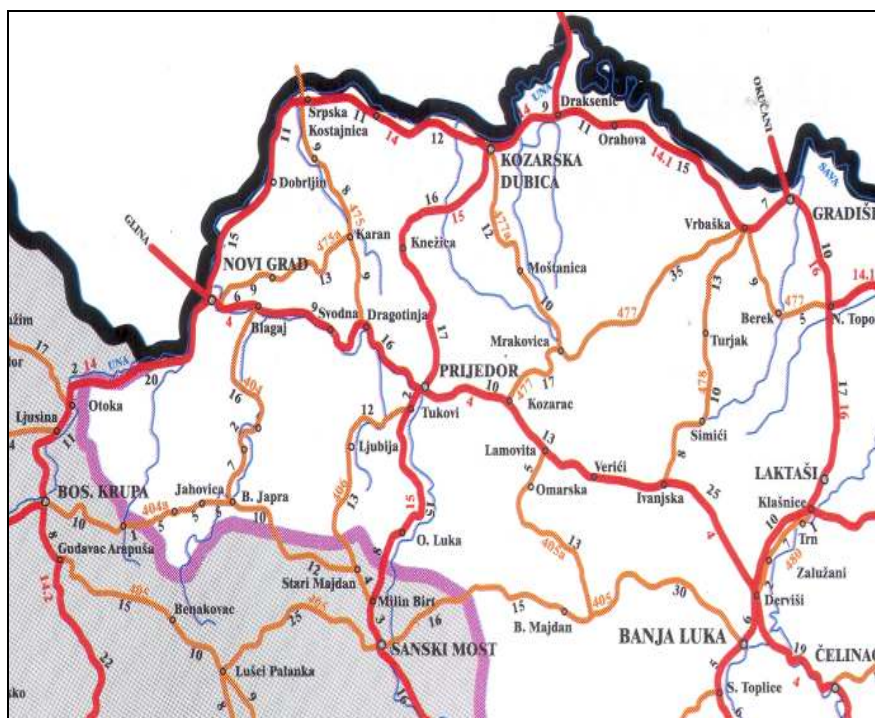
Očuvanje postojećih, te izgradnja i uređenje novih zelenih površina svakako je jedan od problema koji u narednom periodu lokalna zajednica treba da riješi.

Saobraćaj

Prijedorska opština saobraćajno je željeznički i drumski povezana sa drugim opštinama, regijama i zemljama, tako da se proizvod iz ove opštine može vrlo brzo naći na tržištima većine evropskih zemalja. Sve mjesne zajednice povezane su putevima sa središtem opštine.

Ukupna dužina puteva na području opštine Prijedor iznosi 274,56 km, od čega je dužina asfaltiranog dijela 220,16 km.

Putnu infrastrukturu opštine Prijedor čine magistralni putevi (M-4; M-15;), regionalni putevi (R-406; R-475; R-477; R- 477a), lokalni putevi (L-01-15; L-02-406, L- 03-406; L-04-4; L05; L-06-05; L-07-05; L-08; L-09; L-010; L11-15; L-12; L-13-4), nekategorisani putevi (seoski, poljski, šumski i sl.). Magistralni putevi na području opštine asfaltirani su cijelom svojom dužinom, regionalni putevi su asfaltirani u dužini 33,1 km, dok su lokalni putevi asfaltirani u dužini od 117 km. Na području opštine Prijedor nalazi se i oko 140 km nekategorisanih puteva od značaja za funkcionisanja saobraćaja, a opština održava još oko 500 km ostalih nekategorisanih puteva.

U funkciji je i željeznička mreža na području cijele opštine Prijedor.

Takođe, postoji mogućnost veze sa ostalim gradovima u RS/FBiH lokalnim putničkim vozovima sa presjedanjem u stanici Doboj za stanice: Modriča, Šamac, Tuzla, Maglaj ili u stanici Novi Grad za stanicu Bihać. Veze sa gradovima drugih država se ostvaruje međunarodnim brzim vozovima sa prevozom putnika.

Dobar geografski položaj opštine, te relativno dobra izgrađenost drumske i željezničke infrastrukture, otvaraju mogućnosti za njen dalji razvoj.

No, evidentan problem saobraćajne infrastrukture na području opštine je preopterećenost cestovne mreže. Saobraćajna infrastruktura na području opštine Prijedor „naslijeđena“, je iz prijeratnog perioda i evidentno je da kao takva ne može da zadovolji današnje potrebe stanovništva Prijedora.

Posmatrajući broj registrovanih motornih vozila, odnosno saobraćajno opterećenje ulica na području opštine Prijedor u odnosu na prijeratni period, uočljivo je veliko povećanje, a ukoliko tome dodamo i povećanje/priliv saobraćaja u periodima godišnjih odmora/sezona, uz nezadovoljavajuću širinu i kapacitet postojećih saobraćajnica na području opštine, možemo sagledati veličinu ovog problema.

Savremeni uslovi života zahtijevaju realizaciju saobraćajnih usluga na jednom novom nivou, u kome sigurno nema mjesta za duga čekanja na raskrscima i drugim elementima transportnog sistema.

Takođe, veliki problem predstavlja i nedovoljan broj parking mjesta, te bi shodno navedenim problemima jedno od usmjerenja opštine Prijedor (drumski saobraćaj) bilo i njihovo rješavanje (izgradnja zaobilaznica, otklanjanje uskih grla, izgradnju javnih garaža, te razvijanje parking servisa), ali i izgradnja brzih cesta i auto-puta, koje bi u mnogome „podigle“ konkurentnost opštine, u smislu povećanja atraktivnosti opštine za buduća ulaganja u privredu.

S obzirom na postojanje željezničke mreže na području opštine i postojanje radionice za opravku teretnih kola, aktivnosti opštine u ovoj oblasti bi se trebale usmjeriti na održavanje već postojeće željezničke mreže, odnosno osposobljavanje pomenutih kapaciteta, dok bi po pitanju autobusnog saobraćaja trebalo usmjeriti pažnju na buduće regulisanje gradskog i prigradskog saobraćaja.

Postojanje sportskog aerodroma na području opštine, otvara mogućnost za korištenje istog kao regionalnog centra za usluge u poljoprivredi i gašenju požara.

Vodovod i kanalizacija

Vodovodni sistem Prijedor snabdijeva vodom grad i prigradska naselja: Brežičani, Čerjeci, Puharska, Palančište, i Gomjenica kao i naselje Ljubija. Na vodovodni sistem trenutno je priključeno oko 60.000 potrošača. Ostalo stanovništvo na području opštine se snabdijeva vodom iz lokalnih vodovoda i individualnih bunara.

Jedan od problema vodovodne mreže na području opštine je starost značajnog dijela vodovodnog sistema (20-30 godina) i njena nedovoljna razvijenost koja bi pratila širenje urbanog naselja i potrebe za vodom.

Trenutni problem vodosnabdijevanja većih opštinskih subcentara (Korarac i Omarska) će se riješiti u saradnji sa švajcarskom vladom kroz projekat sanacije, rekonstrukcije i dogradnje sistema vodosnabdijevanja Prijedora, te planiranom izgradnjom regionalnog vodovoda Donji Pervan – Omarska uz zahvatanje izvora Crno vrelo na teritoriji Banje Luke.

Zbog nemogućnosti da se raspoloživim količinama vode redovno snabdijevaju svi potrošači, kao i zbog značajne visinske razlike terena, vodovodni sistem Prijedora sastoji se iz četiri uslovno nezavisne vodovodne mreže (vodovodna mreža za prvu visinsku zonu, vodovodna mreža za drugu visinsku zonu, vodovodna mreža za Ljubiju i vodovodna mreža za Kozorac).

U prvoj visinskoj zoni se nalazi oko 70 % potrošača i ona se snabdijeva direktno sa izvorišta „Tukovi“ (najveći dio grada se nalazi u prvoj visinskoj zoni od 130-150 mnm). Druga visinska zona vodovodne mreže Prijedora se vodom snabdijeva sa bunara „Prijedorčanka“ (u drugu visinsku zonu spadaju sjeverni i sjeverozapadni dio grada i prigradska naselja: Puharska i Aerodrom). Ljubija se vodom snabdijeva sa izvorišta „Mataruško polje“.

Istraživanje novih izvorišta i izgradnja novih bunara na postojećim izvorištima Tukovi – Mataruško Polje, Rapića Polje i Prijedorčanka bi predstavljalo dobar put ka dugoročnom rješavanju problema vodosnabdijevanja na području opštine, s obzirom da je prema dosadašnjim saznanjima na ovom području je moguće zahvatiti još 250-300 l/sec, što bi bilo dovoljno za vodosnabdijevanje u narednih 30-40 godina.

Postojeći kanalizacioni sistem na području grada Prijedora je skupni. Procjenjuje se da kanalizaciona mreža pokriva površinu od cca 480 ha, a ukupna dužina kanalizacione mreže je cca 30km. Na kanalizacionu mrežu je priključeno 5.500 domaćinstava, oko 2.500 stambenih objekata i oko 400 ostalih zagađivača: hoteli, trgovine, industrija, bolnica, škole itd.

Može se reći da je postojeći sistem kanalizacione mreže grada nepotpun. On pokriva samo određeni dio grada i nedovoljnih je dimenzija. Jedan dio stanovništva nema riješenu dispoziciju otpadnih voda putem kanalizacione mreže, jer otpadne vode ispuštaju putem kućne kanalizacije u septičke jame. Rješenje ovog problema pokrenuto je na području naselja Tukovi, zbog direktne opasnosti da dođe do zagađenja vode u izvorištu pitke vode "Mataruško polje".

Iz navedenih problema uočljivo je da aktivnosti opštine u budućem periodu treba da se usmjere na rješavanje kanalizacione mreže u pojedinim naseljima (Kozarac, Omarska, Gomjenica), ali i završetak kanalizacione mreže u naselju Tukovi i u drugim dijelovima grada.

Što se tiče tretmana otpadnih voda, stanje je još lošije. Jedan dio industrije ima predtretman, a drugi dio direktno svoje vode ispušta u vodotok, bez prethodnog tretmana.

Takođe, ne postoji ni tretman i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda koje se neprečišćene ispuštaju u rijeku Sanu, što, u narednom periodu, uslovljava potrebu ugradnje prečištača.

Što se tiče dispozicije otpadnih voda naseljenih mjesta na području opštine Prijedor, može se konstatovati da je situacija nezadovoljavajuća, a problem je evidentan i na područjima većih opštinskih subcentara, gdje dispozicija otpadnih voda nije riješena, ili je pak djelimično riješena.

Groblja

Grobljima u upotrebi, koja se nalaze na području opštine Prijedor, upravlja preduzeće, vjerska ili mjesna zajednica kojoj je opština dala groblje na upravljanje.

Na području grada Prijedora nalaze se groblja kojim upravlja i održava opština Prijedor, ukupne površine 156.785 m² (groblje „Pašinac“, površine 89.410 m², „Pravoslavno groblje u Rudničkoj“ površine 30.141 m², „Katoličko groblje na Urijama“ površine 19.143 m², „Partizansko groblje Urije“, površine 13.991 m², „Jevrejsko groblje“, površine 4.100 m². Postoje, takođe i muslimanski mezarluci koje održava Islamska vjerska zajednica.)

Aktivnosti opštine Prijedor u narednom periodu bi trebalo usmjeriti na kupovinu zemljišta za proširenje centralnog gradskog groblja, te zatvaranje postojećih grobalja u užoj centralnoj zoni grada.

Prikupljanje i odvoz otpada

Poslove prikupljanja, prevoza i odlaganja čvrstog otpada na području grada Prijedora i naseljenih mjesta Ljubija, Kozarac i Omarska vrši javno komunalno preduzeće "Komunalne usluge". Redovno prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada vrši se sa oko $\frac{3}{4}$ područja opštine.

Odlaganje čvrstog otpada na području opštine Prijedor vrši se na lokalitetu gradske deponije u naselju Ljeskare, 8 km udaljenoj od centra grada.

Pojava nekontrolisanog odlaganja čvrstog otpada, tzv. Divljih deponija, na području opštine Prijedor smanjena je u odnosu na protekli period, međutim još uvijek su na rubnim djelovima opštine prisutne divlje deponije. Na većini ovih lokaliteta obavljeno je saniranje stanja, odnosno odlaganje otpada na gradsku deponiju, tako da je broj divljih deponija, odnosno količine otpada na tim lokalitetima znatno smanjeno.

Problematika dispozicije čvrstog otpada i njegovo ekološki prihvatljivo neutralisanje još uvijek nije adekvatno riješeno na području opštine Prijedor.

Za naše uslove najadekvatnije rješenje za zbrinjavanje čvrstog otpada jeste korišćenje savremene, projektovane i na sanitarni način eksploatisane deponije. Korišćenje sanitarne deponije, u svakom slučaju, podrazumijeva sanaciju postojećih tzv. Divljih deponija i korišćenje ovih prostora u skladu sa zahtjevima sanitarnih uslova.

Analizom navedenih parametara za više predloženih lokaliteta utvrđeno je da lokacija postojeće deponije u Ljeskarama predstavlja optimalno rješenje za izgradnju gradske deponije na području opštine Prijedor, tako da ovaj lokalitet, prema postojećoj prostorno-planskoj dokumentaciji, predstavlja plansko rješenje za sanitarno odlaganje čvrstog otpada za područje opštine Prijedor.

Rješavanje pitanja sanitarnog zbrinjavanja čvrstog otpada na području opštine Prijedor podrazumijeva rješavanje problema prikupljanja i selektovanja, ali i transporta i konačnog odlaganja i recikliranja različitih sirovina (drvo, trava, plastika, papir i dr.) na sadašnjem lokalitetu deponije "Kurevo" u naselju Ljeskare.

Toplifikacija

Opština ima urađen toplifikacijski sistem, ali sa postojećim kapacitetima AD „Toplana“, grijanjem se snabdijeva uži dio grada, te naselja Pećani, Raškovac i Kokin grad.

Studija toplifikacije Prijedora do 2005. godine, predviđala je proširenje kapaciteta i mreže, ali ratna zbivanja i njime nastale okolnosti, uzrokovale su prekid grijanja grada u ratnim, pa čak i u poratnim godinama, kao i zastoj svih aktivnosti po planovima i studijama toplifikacije grada Prijedora do 2005. godine.

Raspoloživo kotlovsko postrojenje pušteno je u rad 2004/2005. godine, i svojim kapacitetom može da zadovolji potrebe sadašnjih korisnika. Vrelovodna mreža, mada stara preko 25 godina, takođe je u funkciji i za sada uz konstantno održavanje, zadovoljava potrebe distribucije toplotne energije. Toplovodna mreža pretežno je stara preko 25 godina (izuzev toplovodnih priključaka manjeg broja novih zgrada).

S obzirom na trenutnu pokrivenost opštine toplifikacijskim sistemom, neophodno je planirati radove na postojećoj vrelovodnoj i toplovodnoj mreži, odnosno njeno proširenje na ostala područja grada.

Elektroenergetika

Radna jedinica koja se bavi distribucijom i snabdijevanjem električne energije na području opštine Prijedor je RJ "Elektrodistribucija" Prijedor pokriva teritoriju opština: Prijedor i dio opštine Oštra Luka.

Objektivno stanje elektroenergetske mreže i postrojenja na području RJ Elektrodistribucija Prijedor, nije na potrebnom nivou, ni u pogledu naponskih prilika, ni u pogledu kontinuiteta isporuke električne energije. Elektroenergetska mreža ne obezbjeđuje kvalitetno i stalno napajanje električnom energijom, čime se stvaraju gubici i troškovi kako privrednim subjektima, tako i domaćinstvima. Neophodno je izvršiti njenu sanaciju na cijelom području

opštine. Ulaganja u rekonstrukciju, izgradnju i modernizaciju srednjenaponske i niskonaponske u drugoj polovini 2006. godine i u 2007. godini u mnogome su veća nego ranijih godina, kada se ulagalo malo i nesistematski, ne vodeći se računa o objektivnom povećanju broja potrošača, o povećanoj potrošnji električne energije, o većem oslanjanju na električnu energiju kao resurs, itd.

RJ Elektrodistribucija Prijedor je na svom distributivnom području izvršila prelazak sa 10 kV na 20 kV napon napajanja skoro svih distributivnih trafostanica, čime se postigla upola manja strujna opterećenost srednjenaponske mreže, smanjili tehnički gubici, postigla veća distributivna efikasnost i mogućnost proširivanja mreže. Negativna posljedica ovoga prelaska je povećan broj zastoja zbog zamjene oštećenih dijelova mreže i postrojenja, koji sad rade pod višim naponom.

Kako bi se stvorili uslovi za jednu novu koncepciju elektroenergetske infrastrukture, po uzoru na neke moderne evropske elektrodistributivne kompanije, potrebno je „završiti započeto“: izvršiti sanaciju na cijelom području opštine.

Komunikacije

Poštanski saobraćaj na području opštine Prijedor se obavlja preko 8 pošta, dok se mobilni saobraćaj na području opštine obavlja preko 3 mobilna operatera ([Telekom Srpske](#), [BH Telekom](#), [HT Mostar](#)). Internet provajderi čije se usluge koriste u Prijedoru su: [Prijedor.com](#) (KI sistemi d.o.o.), [Poen.net](#) (AlfaNet), [Mediaproline](#), [Spinter](#) (Srpske pošte a.d.), [Teol](#) (Telekom Srpske a.d.).

U budućem periodu bi trebalo obezbijediti punu pokrivenost opštine fiksnom i mobilnom telefonijom, dok bi se u oblasti informacionih tehnologija trebali usmjeravati na stvaranje klastera.

Informativna djelatnost

Radio program, na području opštine, realizuje se putem 3 radio stanice (Radio Prijedor, Free radio i Esprit radio). Takođe, na području opštine postoji lokalna televizijska stanica (TV Prijedor).

Na pojedinim dijelovima opštine postoji problem prijema radio i TV signala, te je u narednom periodu potrebno pristupiti adekvatnom rješenju ovog problema, kako bi se omogućio prijem signala na cijelom području opštine.

Pravovremene informacije u štampanim medijima obezbjeđuju se kroz lokalni nedeljnik „Kozarski vjesnik“, kao i putem dopisnika većeg broja novinskih kuća („Glas Srpske“, „Nezavisne novine“, „Blic“, te Agencije ONASA i SRNA i dr.).

Na veb stranici opštine, svi zainteresovani mogu redovno pratiti dešavanja u opštini i pronaći podatke o radu opštinske uprave i uslugama koje ona pruža.

IV PRIVREDA

Privreda

Privreda opštine Prijedor u prijeratnom periodu je bila zasnovana na razvoju industrijskih kapaciteta bazne industrije. Nosioi privrednog razvoja na području opštine su bili veliki poslovni sistemi u oblasti proizvodnje željezne rude i proizvodnji celuloze i papira.

U poslijeratnom periodu je postala jasna nužnost strukturnih promjena, odnosno radikalnog preokreta obzirom na razvojne karakteristike privrede prijeratnog perioda.

Posljednjih godina struktura preduzeća opštine Prijedor doživljava značajne promjene usljed djelovanja raznih faktora, počev od vlasničkih transformacija, zakonskih promjena, restrukturiranja privrednih potencijala, uvođenja tržišnog koncepta privređivanja umjesto dogovorne ekonomije i sl.

Opština je započela mnogo aktivnosti i projekata za oživljavanje privrede i za stimulisanje otvaranja novih privrednih subjekata, sa posebnim akcentom na otvaranje proizvodnih prerađivačkih kapaciteta, jer upravo ovi privredni subjekti imaju veliki i značajan potencijal u rješavanju ekonomskih problema naše opštine.

Osnovni ekonomski pokazatelji za opštinu Prijedor za 2005. i 2006. godinu bili su sljedeći:

Tabela IV.1.- Osnovni finansijski pokazatelji poslovanja opštine Prijedor za 2005. i 2006. godinu

Elementi	Iznos I-XII 2005. godine	Iznos I-XII 2006. godine	Indeks
Ukupan kapital	345.834.216	364.731.194	105,46
Ukupan prihod	596.760.334	523.136.252	87,66
Ukupan rashod	583.280.236	490.048.354	84,02
Neto dobitak	30.792.126	43.837.210	142,36
Neto gubitak	19.726.466	12.945.585	65,63
Ukupni prihodi RS	10.950.115.708	11.972.686.825	109,34
Udio Prijedora u prihodima RS %	5,44%	4,36%	

Izvor: Privredna komora regije Banja Luka

Ukupan prihod koji su ostvarila preduzeća, zadruge i druga pravna lica na području opštine Prijedor, u 2006. godini, iznosi 523.136.252 KM, što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 12,34%.

Ukoliko sagledamo osnovne finansijske pokazatelje za regiju Banja Luka i RS, za 2006. godinu, učešće opštine Prijedor u istim iznosi kako slijedi:

Tabela: IV.2. Osnovni finansijski pokazatelji poslovanja opštine Prijedor

Elementi	Učešće opštine Prijedor u RS (%)	Učešće opštine Prijedor u regiji Banja Luka (%)
Ukupan kapital	2,03	6,44
Ukupan prihod	4,36	7,50
Ukupan rashod	4,19	7,36
Neto dobitak	6,36	9,18
Neto gubitak	2,90	6,83

Izvor: Privredna komora regije Banja Luka

U posmatranom periodu (2005. i 2006. godina), najveći prihodi ostvareni su u djelatnostima trgovine, turizma i ugostiteljstva, zatim metalurgije i prerade metala, te djelatnosti građevinarstva, industrije građevinskog materijala, stambeno komunalne i uslužne djelatnosti.

Učešće ova tri sektora u ostvarenju ukupnog prihoda prijedorske privrede iznosi 68,89%.

Posmatrajući ostvarenu dobit u periodu 2005. i 2006. godine, vidljivo je njeno povećanje za 42,36% (u 2005. godini ostvarena dobit je iznosila 30.792.126 KM, dok je u 2006. godini ostvarena dobit iznosila 43.837.210 KM).

Najveće učešće u ostvarenoj dobiti (2006) ostvarila su preduzeća u djelatnosti metalurgije i prerade metala (42,67%), te preduzeća iz djelatnosti trgovine, turizma i ugostiteljstva (13,34%).

Prema podacima o spoljnotrgovinskoj razmjeni opštine Prijedor u periodu 2004 – 2006. godine, evidentan je porast izvoza. U 2005. godini, zabilježena je stopa rasta izvoza po stopi od čak 318,23%. Narednih godine zabilježen je dalji rast izvoza, no po znatno nižoj stopi (11,35%).

Tabela IV.3. – Pokazatelji spoljnotrgovinske razmjene opštine Prijedor (2004 – 2006)

PERIOD	I-XII 2004.god.	I-XII 2005.god.	I-XII 2006. god.
Izvoz (000 KM)	35.119	146.811	163.484
Uvoz (000KM)	80.911	95.167	98.854
Stopa rasta izvoza %		318,23	11,35
Stopa rasta uvoza %		17,61	3,87
Učešće u izvozu regije - %	7,26	21,69	18,11
Učešće i uvozu regije - %	5,17	5,46	5,71
Pokrivenost uvoza izvozom	43,4	154,27	165,38

Izvor podataka: Privredna komora regije Banja Luka

Najveće učešće u ukupno ostvarenom izvozu 2005. godine, na području opštine Prijedor, imalo je preduzeće „Novi rudnici Ljubija“ d.o.o., zatim preduzeća „Scontoprom“, „Mira“ a.d. , „Lipa Drvo“ d.o.o. , „Saničani“a.d., te preduzeće „MIP“ Prijedor.

Prema podacima Fonda PIO RS Filijale Prijedor, u periodu decembar 2003 – decembar 2006. godine došlo je do porasta broja registrovanih privrednih subjekata, i to za 412, odnosno 14%. Najveći porast je zabilježen u sektoru preduzetničkih djelatnosti (254 preduzeća, odnosno 13%). U decembru 2006. godine, u odnosu na 2003. godinu, uočljiv je i porast broja akcionarskih društava. No, u odnosu na decembar 2005. godine, uočavamo i nepromijenjeno stanje broja akcionarskih društava (55), tako da možemo konstatovati da je porast broja akcionarskih društava vjerovatno više posljedica raznih transformacija i preregistracija, nego realnog rasta, odnosno osnivanja sasvim novih preduzeća.

Tabela IV.4. – Pregled broja privrednih subjekata, tj. registrovanih osiguranika kod prijedorske filijale Fonda PIO RS

R.br.	Opis	Dec 2003.	Dec 2004.	Dec. 2005.	Dec. 2006.	Indeks Dec.06/ Dec. 03
1.	Broj državnih preduzeća i ustanova	328	330	339	348	106,09
2.	Broj preduzeća (akcionarskih društava)	51	53	55	55	107,84
3.	Broj preduzeća (d.o.o.)	481	523	569	615	127,85
4.	Broj preduzetničkih djelatnosti (radnje)	2.013	2138	2.194	2.267	112,61
5.	Ukupno	2.873	3.044	3.157	3.285	114,34

Izvor podataka: Fond PIO, Filijala Prijedor

Među preduzetnicima je najveći broj trgovina (50,52%), zatim dolazi zanatstvo (22,85%), pa ugostiteljstva (21,91%), onda slijede agencije (razne) (2,42%), video i kompjuterske igre i kladionice (1,5%), kućna radinost (0,7%) i na kraju zdravstvene ustanove.

Navedeni podaci su pokazatelj nepovoljne privredne strukture, što dalje ukazuje na neophodnost podsticanja zanatstva i proizvodnih djelatnosti i industrijske proizvodnje, kao najvećih generatora novih zapošljavanja.

Prijedorsku privredu, pored nepovoljne strukture u pogledu djelatnosti, karakteriše i loša struktura privrednih subjekata s obzirom na veličinu preduzeća.

Tabela: IV.31. Struktura preduzeća opštine Prijedor po veličini preduzeća

Br. Preduzeća prema veličini	I-XII 2005.	I-XII 2006.	Indeks	Učešće u ukupnom broju 2005.	Učešće u ukupnom broju 2006.
Malo	371	563	151,75	94,64%	96,57%
Srednje	18	17	94,44	4,59%	2,92%
Veliko	3	3	100	0,77%	0,51%
Ukupno	392	583	148,72	100%	100%

Izvor: Privredna komora regije Banja Luka

Učešće ukupnog broja malih preduzeća u 2006. godini u ukupnom broju malih preduzeća regije Banja Luka iznosi 9,58%, dok je učešće u ukupnom broju malih preduzeća u RS 5,04%.

Učešće ukupnog broja srednjih preduzeća u 2006. godini, u ukupnom broju srednjih preduzeća regije Banja Luka iznosi 10,69%, dok je učešće u ukupnom broju srednjih preduzeća u RS 6,43%. Učešće ukupnog broja velikih preduzeća u 2006. godini, u ukupnom broju velikih preduzeća regije Banja Luka iznosi 12,5%, dok je učešće u ukupnom broju velikih preduzeća u RS 6,38%.

Posmatrano prema vrsti vlasništva, od ukupnog broja preduzeća, broj subjekata u državnom vlasništvu iznosi 227 i učestvuju sa 38,84% u ukupnom broju preduzeća.

Broj privatnih preduzeća iznosi 351, što je za 3,54% više nego prethodne godine. Učešće privatnih preduzeća u ukupnom broju preduzeća iznosi 60,21%. Broj zadružnih preduzeća u ukupnom broju preduzeća iznosi 0,86%.

Na osnovu prethodno predočenih podataka, evidentno je da ekonomsku situaciju na području opštine Prijedor karakteriše veliki broj nezaposlenih lica, nepovoljna struktura privrede u pogledu djelatnosti.

S obzirom da preovladavaju preduzeća iz oblasti trgovine i ugostiteljstva, uz stalnu tendenciju rasta broja firmi iz pomenutih oblasti, u narednom periodu je potrebno podsticati industrijski razvoj i razvoj proizvodnih djelatnosti.

Ove strukturne promjene u korist uslužnog sektora nisu rezultat modernih trendova u privredi, nego prije izraz sloma proizvodnih djelatnosti, a prvenstveno prerađivačke djelatnosti. Shodno tome, evidentno je da Prijedoru trebaju značajne promjene, među kojima i aktivnosti na polju privlačenja stranih investitora i razvoju preduzetničkih djelatnosti, a u prilog tome „govore“ i podaci o porastu broja zaposlenih radnika na području opštine, te porastu broja preduzetničkih djelatnosti.

S obzirom na strukturu postojećih preduzeća prema veličini, shodno kriteriju propisanom od strane Vlade Republike Srpske³, te učešće malih preduzeća (96,57%) zaključujemo da Prijedoru nedostaju preduzeća srednje veličine: tzv „gazele“, tj. preduzeća koja najviše

³ Prema pomenutom kriteriju, u mala preduzeća spadaju ona koja imaju do 50 zaposlenih.

generišu novo zapošljavanje. Naime, učešće ovih preduzeća u ukupnom broju preduzeća u 2006. godini je iznosilo 2,92%.

Poljoprivreda

Na području opštine Prijedor prisutno je 12.986 posjednika zemljišta, sa 86.878 parcela i 48.398 ha ukupnih poljoprivrednih površina. Iz tog proističe da je prosječna veličina parcela 0,55 ha, a prosječna veličina posjeda 3,73 ha. Ovako mali posjedi sa usitnjenim i malim parcelama bili su, pored ostalog, u prošlosti i glavna kočnica razvoja poljoprivrede ovog područja.

Prirodni uslovi za opštinu Prijedor u prosjeku su takvi da omogućavaju brži i uspješniji razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje, dok klimatske prilike (u odnosu na pojedine elemente klime) odgovaraju za intenzivnu biljnu proizvodnju.

Usljed ratnih dejstava i migracionih kretanja došlo je i do pomjeranja odnosa stanovništva u gradu i nfr selu u korist ovih prvih. Ova pojava nije povoljna za poljoprivredu iz prostog razloga što je ispoljeno preseljenje i dijela aktivnog stanovništva sa sela u grad. Prestankom rata i stvaranjem uslova za bolje življenje na selu, treba nastojati zadržati i vratiti dio radnog ostalog stanovništva iz grada u selo.

Ratarska proizvodnja području opštine odvija se, uglavnom na usitnjenim posjedima. Od ukupno obradivih površina, godišnje se obrađuje oko 22.000 ha, tako da velike površine ostaju ne obrađene. Posljednjih godina primjetno je povećanje sjetvenih površina pod sojom, stočnim graškom i travno djetelinskim smjesama, sve u cilju dobijanja kvalitetnije stočne hrane.

U razvoju ratarske proizvodnje, u narednom periodu, očekuje se smanjenje površina pod žitima, a povećanje površina pod krmnim i povrtnim biljem, dok će ozbiljniji rast industrijskog bilja zavisiti od pokretanja prerađivačkih kapaciteta.

Proizvodnju osnovnih ratarskih kultura treba usmjeravati u pravcu povećanja prinosa po jedinici površine, uvođenjem novih sorti i hibrida u proizvodnju, uz primjenu savremene tehnologije.

Područje prijedorske opštine je klimatski, reljefno i nadmorski povoljno za voćarsku proizvodnju. Na području opštine postoji i voćarski rasadnik, na površini od 3,0 ha, u kome se proizvodi kvalitetan i zdravstveno ispravan sadni materijal. Što se tiče brojnog stanja, procjene su da rodni stabala šljive ima oko 200.000, jabuke oko 30.000, kruške oko 15.000, dok su ostale voćne vrste zastupljene i u manjem broju i nfr manjoj površini. U posljednjih 5 godina zasnovano oko 50 ha novih voćnjaka jabuke, kruške i šljive, prosječne površine 0,5 ha, na kojima su ispoštovani standardi visokointenzivne proizvodnje

Karakteristika stočarstva na području opštine Prijedor je da se sve proizvodnje obavljaju u individualnom sektoru. Što se tiče značaja pojedinih vrsta stoke, s obzirom na raznovrsnost, količinu i vrijednost proizvoda koje se od njih dobijaju, goveda dolaze na prvo mjesto. Poslije goveda, po značaju dolaze svinje, ovce i živina, a njihov plasman je uglavnom vezan za lokalno tržište. U govedarskoj proizvodnji, najzastupljenija je proizvodnja mlijeka. Organizovan je svakodnevni otkup od strane 4 mljekare („Mlijekoprodukt“, K.Dubica; „Sanmilk“, Rasavci, Prijedor; „Milko“, Prijedor; „Megle“, Bihać).

Na području opštine nalazi se ribnjak Saničani koji predstavlja poseban segment u oblasti stočarstva, a bavi se proizvodnjom i prometom ribe, sa godišnjom proizvodnjom od 1.800 tona. Ukupna površina ribnjaka je 1.300 ha, a plasman ribe se vrši na tržište BiH, Srbije i Crne Gore.

U toku 1994. godine, izgrađeno je i instalirano 10 protivgradnih stanica koje su u sistemu protivgradne zaštite JODP „Protivgradna zaštita“ RS. U posljednje tri godine, broj lansiranih stanica na području opštine povećan je na 13, što je oko 80% od optimalno proračunatog kapaciteta.

Na području opštine postoje sljedeći prerađivački kapaciteti:

„IMPRO Prijedor“ (industrija za preradu mesa i mesnih prerađevina), „Prijedorčanka“ AD Prijedor (prerada, dorada, zamrzavanje, skladištenje i čuvanje voća, povrća i šumskih plodova).

U oblasti mlinsko pekarske industrije na području opštine egzistiraju 5 privrednih subjekta iz ove oblasti i to: „Žitopromet“ Prijedor, „Žitoprerađivač“ Omarska, „Klaspromeks“ Bišćani i „Mio Komerc“ Omarska i mlin „Romanić“ Omarska. Mljekarska industrija je na području opštine zastupljena sa dvije mljekare ("Sanmilk" Rasavci - sa dnevnim ulazom sirovog mlijeka do 2.000 l i "Milko" Prijedor- sa dnevnim ulazom sirovog mlijeka oko 7.000 l). Takođe, na području opštine postoji i fabrika proizvodnje konditorskih proizvoda „Mira“, kapaciteta od 10.000 tona keksa i vafla.

Na području opštine Prijedor registrovano je 7 poljoprivrednih zadruga (ZZ „Prijedor“ Prijedor; ZZ „BMV Agropod“ Prijedor ; ZZ „Poljopromet“ Omarska; ZZ „Razvitak“ Rakelići; ZZ „Kis Mrakovica“ Kozarac; ZZ „Biofud“ Rizvanovići; ZZ „Agroćala“ Ćela) i 9 udruženja (Udruženje poljoprivrednih proizvođača Prijedor – Trento; Udruženje pčelara „Prva pčela“ Prijedor; Udruženje pčelara „Omarska“ Omarska; Udruženje poljoprivrednih proizvođača „Farma“ Prijedor; Udruženje poljoprivrednih proizvođača „Agrarija“ Kozarac; Udruženje farmera Republike Srpske – kancelarija Prijedor; Udruženje poljoprivrednika BiH – kancelarija Prijedor; Udruženje poljoprivrednih proizvođača – Rakovčani; Udruženje za podršku razvoja organske proizvodnje hrane – Prijedor).

U sadašnjoj poratnoj situaciji uz prisustvo velikog broja problema nije nimalo lako odabrati i definisati pravce razvoja poljoprivrede opštine Prijedor. Ipak, postojeće stanje razvijenosti, te prirodni i drugi uslovi opredjeljuju budući razvoj poljoprivrede u pravcu:

- razvoja ratarsko-stočarske proizvodnje,
- razvoja voćarsko-povrtlarske proizvodnje,
- povezivanje primarne poljoprivredne proizvodnje i prerađivačkih kapaciteta.

Takođe, jedan od pravaca je i razvoj infrastrukture u ruralnim područjima u cilju održavanja stanovnika na selu i jačanje poljoprivrednih gazdinstava, infra čišćenje vodotoka na području opštine vezanih za funkciju poljoprivrede.

Turizam

Kao osnovni nosioci razvoja turizma opštine Prijedor, mogu se istaći Turistička organizacija opštine Prijedor i postojeći turistički subjekti.

U budućem privrednom razvoju Prijedora, turistička djelatnost može zauzeti značajno mjesto sa aspekta potencijala kojima raspolaže opština.

Na području opštine nalazi se i niz značajnih lokaliteta od kojih se ističu: planina Kozara i „Nacionalni park Kozara“, rijeka Sana, ribnjak Saničani i eko centar „Ljekarice“ u Lončarima.

Opština, sa svojom bližom i daljom okolinom, ima značajne mogućnosti za razvoj ekološkog, banjskog, seoskog, lovnog i ribolovnog, sportsko-rekreativnog, manifestacionog, kao i turizma zasnovanog na kulturno – istorijskom nasljeđu. Na razvoj turističke djelatnosti ima uticaj efikasnost poslovanja subjekata iz oblasti ugostiteljstva, saobraćaja, trgovine i zanatstva, rezultati poslovanja industrije, poljoprivrede, veletrogovine i građevinarstva.

Na području opštine, turizam je oduvijek imao značajnu ulogu i mjesto u razvoju privrede i u sveukupnom procesu rada i življenja. Nažalost, mora se konstatovati, da je u ratnom i poslijeratnom periodu, usljed niza objektivnih i subjektivnih faktora došlo do naglog pada turističke djelatnosti u svim njegovim oblicima. Prijedor je prije rata registrovao godišnje oko 300.000 posjetioca Kozare, dok danas registruje samo 70.000. Zadnjih par godina trend opadanja razvoja turizma je zaustavljen i pokrenut je proces njegovog pozitivnog rasta.

U toku 2006. godine, ostvareno ukupno 8.065 dolazaka turista, što je za 3.398 ili 72,80% dolazaka više nego u 2005. godini. Od ukupnog broja dolazaka turista u 2006. godini, na strane turiste odnosi se 2.846 dolazaka, što je za 609 ili 27,22% dolazaka više u odnosu na broj dolazaka turista u 2005. godini. Ukupan broj dolazaka domaćih turista u 2006. godini bio je 5.219, što je za 2.779 ili 213,83% više u odnosu na 2005. godinu.

Ostvareni broj noćenja u 2006. godini bilježi rast od 5.383 ostvarena noćenja ili 77,50% više u odnosu na 2005. godinu. U okviru ukupno ostvarenog broja noćenja u 2006. godini, na području opštine Prijedor, učešće domaćih gostiju iznosi 63,29%, a stranih 36,71%, dok je u prethodnoj godini učešće domaćih gostiju iznosilo 46,49%, a stranih 53,51%.

U 2006. godini u odnosu na 2005. godinu, broj dolazaka turista povećan za 22%, a broj ostvarenih noćenja za 18%.

S obzirom na postojeće kapacitete i turističke potencijale subjekata koji rade u turizmu aktivnosti opštine bi u narednom periodu trebali usmjeravati u pravcu formiranja odgovarajućih turističkih proizvoda u cilju daljeg razvoja i jačanja postojećih kapaciteta i otvaranja novih.

Finansijske usluge

Stanje u oblasti *finansijskih usluga* je na zadovoljavajućem nivou i trenutno na prostoru opštine djeluju predstavništva (agencije, filijale, šalteri i ekspoziture) 10 banaka (Bobar banka a.d., Balkan Investment Bank a.d., Hypo Alpe –Adria a.d., LHB Razvojna banka a.d., Nova banka a.d. Bijeljina, Nova banjalučka banka a.d., Pro Credit banka, Raiffeissen Bank a.d., Uni Credit Zagrebačka banka, Zepter Komerc banka a.d.) i 6 mikrokreditnih organizacija (MK „Partner“; MK „Sinergija“; MK „Mikra“; MK „Mikrofin“; MK „Lok“; MK „Prizma“).

Usluge osiguranja imovine i lica pružaju građanima poslovnice i ispostave 7 osiguravajućih društava

V DRUŠTVENA STRUKTURA

U vaspitno-obrazovnim ustanovama Prijedora obrazuje se preko 13.000 mladih, a same ustanove zapošljavaju 1.329 radnika. Sve to ukazuje na društveni značaj obrazovnog sistema i veliku odgovornost zajednice da obezbijedi neophodne uslove za njegovo funkcionisanje (rekonstrukcija objekata, te osavremenjavanje nastavnog procesa).

Na području opštine Prijedor se nalazi jedan centralni dječiji vrtić sa 5 izdvojenih odjeljenja, 12 osnovnih škola (u gradu su smještene 4 osnovne škole, a na širem području opštine aktivno radi 8 osnovnih škola) i 6 srednjih škola (gimnazija, mašinska, građevinska, poljoprivredno–prehrambena, elektrotehnička, ugostiteljsko–ekonomska, medicinsko–tehnoška). Takođe, na području opštine egzistiraju i rade srednja i osnovna muzička škola, te Specijalna osnovna i srednja škola „Đorđe Natošević“.

U višem i visokom obrazovanju na području opštine radi Rudarski fakultet kao odsjek Tehnološkog fakulteta iz Banje Luke, Viša medicinska škola Prijedor, Viša poslovna škola i CIM Koledž Janjoš. Školovanje na ostalim visokoškolskim ustanovama obavlja se, najvećim dijelom, na Univerzitetu u Banjoj Luci.

U ukupnom broju učenika koji se školuju u srednjim školama na području opštine Prijedor, u toku školske 2006/2007. godine, najveći broj učenika (24,36%) pohađa ugostiteljsko ekonomsku školu, zatim slijede medicinsko – tehnoška i građevinska škola 22,69%, gimnazija 13,83%, poljoprivredno – prehrambena 13,63%, elektrotehnička 12,85%, te mašinska u kojoj nastavu pohađa 12,62% od ukupnog broja upisanih učenika.

Posmatrajući broj nezaposlenih po kvalifikacionoj strukturi i broj učenika koji se školuju za određena zanimanja, možemo uočiti visok stepen podudarnosti broja nezaposlenih određenih zanimanja sa brojem đaka, odnosno studenata koji su u fazi školovanja. Na bazi navedenog se može konstatovati da struktura zanimanja za koja se obrazuju đaci i studenti nije prilagođena stvarnim potrebama zajednice, što negativno utiče na mogućnost njihovog zapošljavanja.

Uravnoteženje tržišta radne snage zahtjeva politiku orijentisanu kako na stranu ponude radne snage, s ciljem da podrži prilagođavanje ljudskih resursa strukturnim promjenama, tako i na stranu tražnje za radnom snagom, s ciljem kreiranja povoljnih uslova za nove investicije.

Jedno od usmjerenja opštine Prijedor u narednom periodu bi trebalo da bude (pored osnivanja centra za radnu orijentaciju) i utvrđivanje potreba za različitim profilima kvalifikovanosti, te izrada dinamike zapošljavanja određenih profila obrazovanosti i dinamike školovanja tih profila.

Da bi bile kompatibilne sa tranzicijskim tendencijama društva, buduća uloga obrazovnih institucija na području opštine Prijedor bi trebala da obuhvati reformu obrazovanja koja, pored modernizacije programskih sadržaja, mora biti oblikovana i pod uticajem ekonomskih principa, odnosno u njihovoj organizaciji, strukturi i institucijama moraju biti prepoznatljivi uticaji tržišta rada. Takođe, obrazovne institucije na području opštine Prijedor bi trebale da uvedu školovanje novih profila u skladu sa potrebama tržišta rada, te da omoguće uspostavljanje tješnjih veza sa prijedorskim preduzećima.

Na području opštine Prijedor, sport je zastupljen dugi niz godina, a pojedini sportovi se igraju gotovo cijeli jedan vijek. Oni su dali, ne samo ovom gradu, već i širom svijeta, veliki broj izuzetno dobrih i kvalitetnih imena u gotovo svim granama sporta.

U gradu i njegovoj okolini egzistira i sportski djeluje 47 sportskih društava i organizacija u gotovo svim granama sporta.

Minimalni uslovi za kvalitetan rad „dvoranskih“ klubova, odnosno sportova (košarka, rukomet, odbojka, stoni tenis, borilački sportovi i sl.) su zadovoljeni, jer dosta klubova koriste za svoje treninge i mečeve-utakmice dvoranu «Mladost», a veoma često za održavanje treninga se koriste i sale osnovnih škola. No, uslovi rada pomenutih klubova su teški, s obzirom da dosta pomenutih („dvoranskih“) klubova nema svoje terene, što u nerednom periodu uslovljava potrebu za rješavanje navedenog problema.

Ostali sportski klubovi, manje – više, u mogućnosti su da treniraju i održavaju utakmice na svojim terenima (prvenstveno se misli na fudbalske klubove, a zatim i na aero – sport, biciklizam, planinarenje i slično), uz, dakako, niz problema i nedostataka, ali sa minimalnim uslovima, ipak se zadovoljavaju kriteriji.

U opštini Prijedor trenutno postoji 14 fudbalskih igrališta (stadiona), Sportska dvorana „Mladost“, tenisko igralište „Dr Mladen Stojanović“, zatvorena sala za tenis (koja se može koristiti i za druge sportove), rukometni stadion „Ljubija“, sala za stoni tenis, šah klub, aero klub, kuglana.

Rad kuglane je prekinut, kao i aktivni rad kuglaškog kluba, dok je oprema dislocirana i uskladištena do daljnje realizacije i konačnog rješenja statusa. Za sada se pokušavaju iznaći rješenja za dovođenje u funkciju iste na nekoj drugoj lokaciji.

Na planini Kozari su i dva planinarska doma i to planinarski dom na Kotlovači pri Planinarskom društvu «Klekovača», koji je u toku rata gotovo potpuno uništen, te se zadnjih nekoliko godina vrši njegovo obnavljanje i privodi ranijoj namjeni, te planinarski dom na Previji, čiji je domaćin PD «Previja», koja planira izgradnju još jednog, većeg doma, kako bi mogla primiti i ugostiti veći broj zaljubljenika u planine. Svakako je potrebno spomenuti i Sportsko-rekreativni centar «Kozara» na Kozari, koji je još u fazi rekonstrukcije i izgradnje smještajnih kapaciteta. Do sada su urađeni skijaški tereni sa savremenim žičarama i po svom sadržaju pruža mogućnosti za organizovanje priprema i takmičenja u zimskim sportovima, kao i fizičke pripreme sportista u drugim sportovima, ali i u vrijeme drugih godišnjih doba, jer su izgrađeni i tereni za košarku, fudbal, odbojku i slično.

Ostali tereni su manje – više zapušteni, a misli se na asfaltirana igrališta, koja se nalaze iza ili između stambenih objekata ili u naseljima. Većina njih već duže vrijeme propadaju i služe drugim svrhama, što uslovljava njihovu adaptaciju, odnosno njihovo stavljanje u prvobitnu namjenu.

Glavni nosilac socijalne zaštite je Centar za socijalni rad. Oblici socijalnog zbrinjavanja stanovništva se stalno povećavaju, što dovodi do rasta broja korisnika usluga ove ustanove.

Pored samostalnih poslova koje realizuje na osnovu programskih zadataka, svoju aktivnost zasniva i na orijentaciji jačanja civilnog društva, afirmišući koordiniranu aktivnost sa institucijama umreženog sistema socijalne zaštite u lokalnoj zajednici, naročito sa institucijama iz oblasti zdravstva, obrazovanja, javne bezbjednosti, opštinskim organima, mjesnim zajednicama, nevladinim organizacijama udruženjima građana, međunarodnim i lokalnim humanitarnim organizacijama i institucijama.

Usmjerenja u oblasti socijalne zaštite bi trebalo da „idu“ u pravcu unapređenja kvaliteta života starih ljudi, zapošljavanja i pomoći osobama sa invaliditetom, zaštitu djece pod rizikom i bez roditeljskog staranja, te prevenciju socio-pedagoških pojava u zajednici (djeca i mladi).

Zdravstvenu zaštitu pružaju javne zdravstvene ustanove iz oblasti primarne i sekundarne zdravstvene zaštite. Opština Prijedor svojom odlukom iz 1994. godine organizovala je Dom zdravlja Prijedor kao samostalnu zdravstvenu ustanovu izdvojenu iz Medicinskog centra Prijedor.

Korisnici usluga Doma zdravlja i pripadajućih radnih jedinica Omarske i Ljubije je cijela populacija na nivou opštine Prijedor.

U okviru zdravstvene zaštite dom zdravlja organizuje zdravstvenu zaštitu na specijalističkom nivou iz: pneumoftziologije, medicine rada, higijensko-epidemiološke zaštite, stomatologije, medicinsko biohemijske dijagnostike, pedijatrije.

Humanitarnim radom bavi se i Opštinska organizacija Crvenog krsta, kao masovna, dobrovoljna nevladina organizacija od posebnog društvenog interesa. Svoje humanitarne ciljeve ostvaruje kao sastavni dio Crvenog krsta Republike Srpske koja je i konstitutivni dio Društva Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine.

Zdravstvena gradska ustanova „Gradska apoteka“ Prijedor svoju djelatnost, promet lijekova na malo – neposrednom prodajom za gotovinu i slobodnom razmjenom sa Fondom zdravstvenog osiguranja (putem recepata – fakture za lijekova sa pozitivne liste), obavlja preko 6 apoteka otvorenog tipa (apoteka «Kozara» Prijedor, apoteka «16. maj» Prijedor, apoteka «8. mart» Prijedor, apoteka «Internova» Prijedor, apoteka «Omarska» Omarska i apoteka «Rudar» Ljubija). Korisnici usluga zdravstvene ustanove «Gradska apoteka» su stanovnici opštine Prijedor i ustanove u oblasti zdravstvene zaštite.

Imajući u vidu sadašnje stanje u ovoj oblasti, usmjerenja u budućem periodu bi bila da se obezbjedi potpuna pokrivenost opštine ambulantama porodične medicine, privatizaciju stomatoloških ambulanti, privatizaciju i stvaranje mreže apoteka na području opštine, te njihov razvoj u skladu sa mrežom porodične medicine.

Na području opštine Prijedor uspješno rade slijedeće kulturne ustanove:

1. Narodna biblioteka «Ćirilo i Metodije» Prijedor,
2. Muzej Kozare Prijedor,
3. Pozorište «Prijedor» Prijedor,
4. Galerija 96 Prijedor.

Navedene ustanove su glavni nosioci svih kulturnih sadržaja i događaja u opštini Prijedor, a loše stanje objekata, odnosno nedostatak prostora za njihovo dalje efikasno funkcionisanje uslovljava potrebu adaptacije, rekonstrukcije i dogradnje.

Kulturne sadržaje na području opštine upotpunjuju i aktivnosti kulturno-umjetničkih društava koja egzistiraju na području opštine. Na prostoru opštine Prijedor zvanično je registrovano 7 kulturno-umjetničkih društava (SKUD «Dr Mladen Stojanović» Prijedor; KUD «Kozara» Ćirkin Polje; KUD «Osman Džafić» Puharska; KUD «Kozara» Donja Ljubija; SPCPD «Vila» Prijedor; KUD «Kozara» Kozarac; KUD «Željezničar» Prijedor).

VI LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ

U poslijeratnom periodu, kao posljedica izmjene privrednog sistema i djelovanja globalnih tržišnih procesa postala je jasna potreba za strukturnim promjenama, odnosno radikalnim zaokretima s obzirom na razvojne karakteristike privrede prijeratnog perioda.

Razvoj preduzetništva i MSP, te stvaranje razgranate mreže mikro, malih i srednjih preduzeća je prihvaćen kao „pravac“, odnosno usmjerenje kojim bi se mijenjala struktura privrede u ovom poslijeratnom periodu.

Osnovna postavka ovog koncepta je da bogatstvo jedne lokalne zajednice stvaraju privredni subjekti koji rade na području te zajednice, te da je neophodnost opštine stvaranje stimulativnog (povoljnog) poslovnog ambijenta za njihov rad. Shodno navedenom, možemo konstatovati da su aktivnosti opštine, u ovom poslijeratnom periodu, bile usmjerene na stvaranje uslova za ekonomski prosperitet opštine Prijedor, a time i stvaranje uslova za bolji život svih stanovnika koji žive na ovom području.

Neke od karakteristika povoljnog ambijenta za poslovanje su već postignute realizacijom razvojnih projekata koji se odnose na partnerstvo lokalnih vlasti sa privrednicima (Partnerska grupa za razvoj), obezbjeđenje fizičke infrastrukture (Preduzetnički inkubator), stvaranje institucija za podršku (Agencija za razvoj MSP, Centar za razvoj poljoprivrede, Turistička organizacija, One Stop Shop, Fondacija za razvoj, granska udruženja – Udruženje drvoprerađivača, Udruženje metaloprerađivača, Udruženje tekstilaca, Udruženje niskogradnje, Udruženje ugostitelja, Udruženje žitoprerađivača).

Iz svega postaje jasno da da opština Prijedor mora da stvori uslove za dolazak investitora iz drugih opština i inostranstva, odnosno da stvori takav ambijent za poslovanje da bude konkurentnija od drugih opština u BiH, ali i konkurentna među opštinama susjednih država i regiona Jugoistočne Evrope.

Dolazak pomenutih investitora bi predstavljao mogućnosti za poslovnu saradnju za lokalna preduzeća i preduzetnike, odnosno pozitivni efekti njihovog dolaska bi se tim multiplicirali.

Ukoliko se želi napraviti pozitivan preokret u razvoju opštine Prijedor, potrebno je stvoriti povoljan ambijent za poslovanje kako privrednim subjektima na području opštine, tako i drugim stranim investitorima, te nastaviti sa aktivnostima na razvoju preduzetništva i MSP na području opštine.

U cilju postizanja željenog, jedna od mogućnosti je i stvaranje adekvatne strukture za organizovan pristup korištenju fondova Evropske unije.

Kao izvori podataka u socio-ekonomskoj analizi su korišteni podaci:

- Opština Prijedor (Nadležna odjeljenja Opštine);
- Zavod za zapošljavanje Filijala Prijedor;
- Fond PIO Filijala Prijedor;
- Zavod za statistiku RS;
- Privredna komora RS;
- ŠG Prijedor;
- A.d. Komunalne usluge;
- Visoke i više obrazovne institucije na području opštine Prijedor;
- Ministarstvo za izbjegla i raseljena lica Prijedor;
- Toplana a.d. Prijedor;
- A.d. Vodovod i kanalizacija;
- Rudarski institut Prijedor;
- Turistička organizacija Prijedor;

- Centar za razvoj i unapređenje poljoprivrede;

4. SWOT ANALIZA

Osnovni cilj SWOT analize je identifikacija i kritično sagledavanje snaga i slabosti lokalne zajednice s jedne strane, te mogućnosti i opasnosti, s druge strane, kojima je izložena lokalna zajednica, da bi se dobila dobra polazna osnova za definisanje i utvrđivanje dinamike realizacije strateških ciljeva lokalne zajednice.

Prije nego što se pristupi planiranju i ostvarivanju ciljeva, neophodno je da se utvrdi trenutna pozicija zajednice. Ova analiza se zasniva na odgovoru na pitanje: „Gdje smo mi sada?“. Odgovor na ovo pitanje daje procjena jakih i slabih strana kroz analizu i evaluaciju unutrašnjih uslova u zajednici i podataka o okruženju, te spoljnih faktora koji utiču na funkcionisanje zajednice.

Procjena spoljnih i unutrašnjih uslova je osnovni upravljački alat, ne samo u strateškom planiranju, već i u rješavanju problema i razvoja različitih politika razvoja. Proces definisanja konkretnih akcija često počinje SWOT analizom. Podaci prikupljeni ovom analizom se koriste radi definisanja strateških ciljeva.

OPŠTA SWOT ANALIZA – OPŠTINE PRIJEDOR

Snage	Slabosti
<p>Geostrateška pozicija</p> <ul style="list-style-type: none"> Komunikacijska povezanost (drumski i željeznički saobraćaj) <p>Prirodni uslovi i resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> Klimatski uslovi, nezagađeno zemljište Očuvana zdrava okolina Metalični i nemetalični minerali <p>Tradicija i iskustvo</p> <ul style="list-style-type: none"> Industrijska (rudarstvo, konditorska industrija, drvo-prerađivačka djelatnost) Poljoprivredna (stočarstvo, voćarstvo, ratarstvo) <p>Tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> Mlada, jeftina, prilagodljiva, kreativna radna snaga <p>Rastuća lokalna energija i motivacija</p> <ul style="list-style-type: none"> Kvalitetan napredak lokalne uprave Partnerstvo javnog i privatnog sektora Strateški planovi lokalnog razvoja Aktivna politika lokalne uprave na promociji preduzetničkog okruženja <p>Dijaspora</p> <ul style="list-style-type: none"> Značajan izvor kapitala kao i novih znanja stečenih školovanjem u inostranstvu 	<p>Ljudski resursi i tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> Nezaposlenost, starenje stanovništva i pad nataliteta Mali udio radne snage i kapitala u sektorima koji su pokretačka snaga u konkurentnim ekonomijama: biotehnologija, ICT, itd. <p>Infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> Saobraćajna i komunalna <p>Privredni sistem</p> <ul style="list-style-type: none"> Zastarjela tehnologija i oprema Neiskorišteni privredni potencijali Nelikvidnost Nepovoljna privredna struktura (mnogo mikro i malih firmi, nedovoljno srednjih i velikih) Manjak proizvodnje visoke dodane vrijednosti od strane MSP Usitnjenost poljoprivrednih posjeda <p>Niska ekološka kultura i upravljanje otpadom</p> <p>Nepodsticajno poslovno okruženje</p> <ul style="list-style-type: none"> Nepovoljni uslovi kreditiranja Nema podsticaja za izvoz i investicije
Šanse	Prijetnje
<p>Integracioni procesi</p> <ul style="list-style-type: none"> EU i regionalni <p>Reforma politike lokalnog razvoja: partnerstvo, planiranje, upravljanje i finansiranje</p> <p>Tržišne šanse</p> <ul style="list-style-type: none"> Integracija u jedinstveno evropsko tržište Rast tražnje za zdravom hranom Prostor za ekspanziju turističke ponude (zdravstveni i kulturni turizam i odmor) Potražnja za energijom i vodom Potencijal za daljnji razvoj preduzetništva, posebno u sektorima s većom dodanom vrijednošću <p>Tehnološke šanse</p> <ul style="list-style-type: none"> Razvoj informaciono-komunikacionih tehnologija Tehnološki centri Razvoj zasnovan na znanju <p>Investicije</p> <ul style="list-style-type: none"> Strane investicije Zajednička ulaganja Industrijske zone i klasteri Koncesije (privatno i javno partnerstvo) Raspoloživi fondovi za razvoj Finansijska sredstva kojim raspolaže dijaspora 	<p>Politička nestabilnost u zemlji i okruženju</p> <p>Pravna nestabilnost</p> <ul style="list-style-type: none"> Neefikasnost sudstva <p>Sporost u provođenju reformi (nedovoljan politički napredak u regiji)</p> <p>Pogoršanje demografske situacije</p> <ul style="list-style-type: none"> Negativan prirodni priraštaj Odlazak mladih u inostranstvo Starenje populacije <p>Devastacija prirodnih resursa i socio-ekonomske implikacije</p> <p>Siva ekonomija i kriminal</p> <p>Otvaranja tržišta (nekonkurentnost domaće privrede)</p> <p>Nemogućnost pristupa razvojnim fondovima</p> <p>Neusvajanje novih tehnologija i znanja</p> <p>Nerješavanje ekoloških problema</p> <p>Daljnji pritisak za smanjivanje javnih troškova s negativnim utjecajem na jačanje administrativnih sposobnosti</p>

5. VIZIJA OPŠTINE PRIJEDOR DO 2013.

Vizija daje integralnu interpretaciju poželjne budućnosti opštine, koja prevazilazi ograničenja pojedinih sektora i disciplina, novo promišljanje kompleksne prirode prostorne cjeline gdje se ekonomija, ekologija, humana i fizička dimenzija opštine razmatraju na relaciji mikro-urbana i makro-globalna. Svrha vizije je da artikuliše generalne ciljeve razvoja, omogući sagledavanje posljedica njihove realizacije i nužnih koraka koje treba preduzeti. U okviru vizije zajednice postavljaju se ciljevi i principi oko kojih se može postići konsenzus suprotstavljenih interesa. Vizija je vrlo redukovana u obimu, i odnosi se samo na generalne pravce i opredjeljenja.

Koncept održivog razvoja na kome opština Prijedor gradi svoju budućnost, zahtjeva balansiranje ekonomskih, socijalnih i ekoloških zahtjeva za dobrobit kako sadašnje generacije, tako i budućih generacija. Vizija održivog razvoja opštine Prijedor je izvedena iz:

1. **Vizije ekonomskog razvoja**, koja polazi od potrebe ubrzavanja ekonomskog rasta. Povećanja zaposlenosti i zaokruživanja procesa tranzicije ka tržišnoj privredi (stimulisanje inovacija i produktivnosti, osnaživanja preduzetništva, spriječavanje odlaska kvalitetnih i perspektivnih kadrova iz opštine), vodeći istovremeno računa o ispunjavanju zahtjeva održivosti kroz integrisanje politike zaštite životne sredine i ekonomske politike, i kroz ublažavanje efekata ekonomskog rasta na životnu sredinu;
2. **Socijalna vizija**, koja podrazumijeva smanjenje siromaštva i zaštitu najugroženijih grupa stanovništva, kao i obezbjeđenje pravičnije raspodjele koristi od ekonomskog razvoja među svim segmentima društva;
3. **Ekološka vizija**, odnosno zahtjeva za očuvanjem životne sredine i održivim upravljanjem prirodnim resursima, podspješujući pri tom sinergiju između razvoja i očuvanja životne sredine i imajući u vidu pravo budućih generacija na kvalitet života;
4. **Etička vizija**, pod kojom se podrazumijeva poboljšanje uprave/upravljanja kroz izgradnju kapaciteta svih aktera (lokalne vlasti, privatnog sektora i građanskog društva) i prelaska sa centralnog načina odlučivanja na pregovore, saradnju, koordinirano djelovanje i decentralizaciju, kao i sprovođenje principa zajedništva i solidarnosti, te poštovanja ljudskih prava kroz reafirmaciju prava na razvoj u zdravom i pravičnom okruženju;
5. **Kulturne vizije**, odnosno neophodnosti očuvanja kulturne raznolikosti i identiteta, uz jačanje kohezije čitavog društva.

Drugim riječima,

„Prijedor je lokalna zajednica koja je na putu integrisanja u moderne evropske tokove kroz regionalnu i prekograničnu saradnju, utemeljena na građanskim i demokratskim principima, ljudskim pravima i dobrom međunacionalnom tolerancijom.

Snažnom preduzetničkom aktivnosti i inovacijama, razvojem informacione i digitalne tehnologije, upotrebom nove i obnovljive energije, privatno-javnim partnerstvom, urbanim i ruralnim razvojem povećaćemo zaposlenost i smanjiti siromaštvo.

Očuvanom životnom sredinom, prometnom povezanošću i održivim razvojem stanovnici će podmiriti svoje potrebe za stanovanjem, obrazovanjem, zdravstvom, kulturom, sportom, socijalnom zaštitom i drugo.“

6. STRATEŠKI I OPERATIVNI CILJEVI, PROGRAMI I PROJEKTI

Da bi se mogla realizovati optimalna strategija, neophodno je da prije toga budu definisani ciljevi razvoja lokalne zajednice. U tom kontekstu, prilikom definisanja strateških ciljeva opštine Prijedor, vođeno je računa da se raspoloživi lokalni resursi optimalno angažuju – to jeste: u datom trenutku na najbolji mogući način iskoriste.

Prilikom definisanja ciljeva, načelnik opštine, projektni tim i partnerska grupa su se rukovodili činjenicom da su nam potrebni realni, efikasni i ekonomski racionalni ciljevi koji će rješavati nagomilane probleme lokalne zajednice i time doprinijeti stabilnom i postepenom razvoju Prijedora.

U tom procesu neophodno je da svi organi lokalne zajednice pođu od toga šta je to na šta bi preduzetnik, koji ima ambiciju da otvara firmu u Prijedoru, najprije obratio pažnju. Prije svega interesovalo bi ga kakvo je stanje sa raspoloživim resursima, to jest posebno kakva je raspoloživa visokokvalifikovana radna snaga, šta je sa neophodnim sirovinama, kakav je kvalitet infrastrukture – posebno snabdijevanja energijom, kakav je transport, klimatski uslovi, itd.

Kada se donose odluke o tome da li omogućiti (stvoriti prostor) za neko proizvodno investiranje ili ne, neophodno je da se ima u vidu kakve će posredne efekte izazvati ulaganje nekog privatnog preduzetnika na lokalnu zajednicu. Odnosno, treba da se respektuju slijedeći momenti:

- *Efekat na dohodak*: svako investiranje uvijek podrazumijeva porast tražnje za investicionim dobrima što podstiče njihovu proizvodnju, pa se u krajnoj liniji povećava i raspoloživi dohodak.
- *Efekat kapaciteta*: investicije stvaraju nove proizvodne kapacitete što ima direktne posljedica na privredni rast, budući da se podiže „kapitalna opremljenost“ privrede.
- *Efekat racionalizacije*: sasvim se opravdano pretpostavlja da investiranje podrazumijeva podizanje produktivnosti u odnosu na neki već postojeći nivo. Na taj način ista količina dobara ili usluga može da se proizvede sa manjim ulaganjima, što oslobađa raspoložive resurse za neku drugu upotrebu. Posebno je u ovom kontekstu značajno da se ide na stvaranje ambijenta za podsticanje onih aktivnosti koje se zasnivaju na proizvodnom faktoru kojim lokalna zajednica raspolaže u većoj meri;
- *Efekat na zaposlenost*: investiranje pored ostalog dovodi i do porasta zaposlenosti proizvodnih faktora, a posebno radne snage.

Kada se govori o mogućnostima lokalne samouprave da utiču na ekonomski razvoj u svojoj sredini tada je potrebno da se ima u vidu „indirektni instrumenti“ podsticanja razvoja. Ovi instrumenti su različite prirode i različitih oblika, a imaju i različitu frekvenciju primene. Pomenućemo samo nekoliko:

- Bitnu stvar predstavlja stvaranje adekvatnog strateškog plana društvenog, ekonomskog, ekološkog i prostornog razvoja koji omogućuje, zapravo olakšava, potencijalnim investitorima da donose poslovne odluke. Sasvim je razumljivo da niko ne želi da ulaže u regione bez jasne predstave o tome kakvo ga okruženje očekuje u bližoj i daljoj budućnosti. Dakle, neophodno je da investitori imaju jasnu predstavu o tome šta se u datom regionu može očekivati.
- Lokalne zajednice mogu da direktno investiraju u različite objekte infrastrukture. Podižući nivo i kvalitet infrastrukture u najširem smislu, lokalne zajednice podižu ne samo uslove života njenih građana nego istovremeno povećavaju i stepen vlastite atraktivnosti za potencijalne investitore. Zbog čega je ovo važno? Iz proste činjenice da kvalitetnija infrastruktura smanjuje troškove poslovanja. Ovo je posebno značajno pitanje u slučaju RS gde je kvalitet infrastrukture nizak i naglašeno diferenciran od regiona do regiona. Nezadovoljavajući kvalitet infrastrukturnih objekata, a ponekad i

njihovo potpuno nepostojanje, otežava poslovanje i podiže troškove. Bitno je dakle da organi lokalne zajednice imaju u vidu da je ulaganje u infrastrukturu nešto što je prva pretpostavka u stvaranju privlačnosti regiona za privatne investicije. Posebno je ovo bitno zbog stranih investicija. Nije razumno očekivati da strani investitori ulažu novac u regione gde su uslovi poslovanja u velikoj mjeri različiti od onih koje imaju na raspolaganju u vlastitoj zemlji. Posebno u vremenu globalizacije kada je cio svijet postao potencijalna lokacija i kada nema nikakvih trajnih privilegija.

- Lokalne zajednice mogu da rade na vlastitoj promociji (da koriste sve raspoložive aktivnosti jednog dobro osmišljenog marketinga) da bi i na taj način skrenule pažnju potencijalnih investitora. To mogu da budu različiti oblici informacionih centara, kao i različite specijalizovane publikacije koje imaju za cilj ne samo da informišu nego i da privuku zainteresovane investitore. O mogućnostima ovih aktivnosti u vremenu interneta i masovnih sredstava informisanja ne treba posebno govoriti. Naravno za to su potrebna kako određena sredstva tako i relevantni kadrovi. Posebno je potrebno da se promjene zastareli načini razmišljanja.
- Pored klasičnih marketing aktivnosti nije rijetka praksa da lokalne zajednice organizuju lobije („grupe za pritisak“) kojima se podržavaju projekti od značaja za republiku i državu kao cjelinu, ali koji su isto tako i od velike važnosti za lokalnu zajednicu. Radi se dakle o onim projektima koji zbog svoje prirode ne mogu da budu finansirani na lokalnom nivou, ali bitno podižu kvalitet infrastrukture pojedinih lokalnih zajednica, odnosno njihove raspoložive resurse.
- Lokalne zajednice takođe mogu da na različite načine konkretno podržavaju određene ekonomske aktivnosti. Na primjer, mogu da iznajmljuju zemljište i objekte uz određene popuste stranim institucijama, bankama, osiguravajućim društvima da bi ostvarili neke svoje specifične kako kratkoročne tako i dugoročne (razvojne) ciljeve.

Lokalna zajednica ne treba da vodi visoku politiku već da stvara preduslove za bolji život svojih građana. Iz tih razloga, u potpunosti je izbjegnuto bilo kakvo politikanstvo i u tu svrhu je sprečavamo prihvatanje konfliktnih ciljeva .

Donosioci odluka o dugoročnom razvoju opštine Prijedor su ovom prilikom imali u vidu „šire“ efekte ciljeva, zadataka i mjera koje postavljaju. Pri tome se vodilo računa najviše o tome kakve „šire“ efekte imaju investicije, imajući u vidu da je to jedan od ključnih problema privrede kao cjeline. Pri tome, neophodno je bilo imati u vidu željene efekte investicija u lokalni razvoj i to efekte na zaposlenost, efekte racionalizacije, efekte na ujednačenosti u razvoju bez obzira na nacionalnu i etničku pripadnost, efekte na regionalni razvoj, itd.

Cilj označava poželjno buduće stanje – kakvu bismo situaciju željeli da imamo u budućnosti. Uzimajući u obzir sveukupnu svrhu planiranja održivog razvoja, cilj bi mogao biti „dostići održivi razvoj opštine Prijedor“. Međutim, ovakav cilj je veoma širok i generalizovan i ne pruža strateške smjernice. Stoga je neophodno razmatrati mnogo konkretnije ciljeve: ciljeve koji su realni i razumljivi, ali i dovoljno ambiciozni da njihovo ostvarivanje dovodi do zajedničkog napretka zajednice.

Kod opredjeljivanja za ciljeve, treba voditi računa da oni:

- odražavaju ozbiljnost problema (urgentnost i obim),
- budu u skladu sa mogućnostima lokalne zajednice da se mijenja (realnost),
- imaju definisani vremenski okvir (kratkoročni, srednjoročni i dugoročni).

Ovdje svakako treba naglasiti da lokalna zajednica kao što je Prijedor nema dovoljno resursa da krene u ostvarivanje svih ciljeva istovremeno. Stoga je bitno nekim ciljevima, za koje se smatra da će njihova realizacija u prvom trenutku dovesti do znatnog pomaka, dodijeliti status prioriteta, dok će se drugi ostaviti za vrijeme kada budu vidljiv napredak u procesu realizacije prioriteta.

6.1. Osnovni principi i vrijednosti za formulisanje strateških ciljeva

Pri formulisanju strateških ciljeva, mjera i aktivnosti, Opština Prijedor vodila se slijedećim osnovnim principima:

Odgovornost za dobrobit današnjih i budućih generacija

Stanovnici i lokalna vlast opštine Prijedor svjesni su svoje odgovornosti za dobrobit sadašnjih i budućih generacija. Zbog toga su spremni da zajednički djeluju u cilju postizanja veće pravičnosti i pravednosti, protiv siromaštva i društvenog podvajanja, za zdrav život i zdravu životnu sredinu. Opština Prijedor, njena lokalna vlast i svi stanovnici vrednovaće i poštovati razlike u kulturi, polu, vjeri i starosti, priznajući da to doprinosi društvenom bogatstvu opštine.

Društvena pravednost i ekološka djelotvornost privrednog razvoja

Stanovnici i lokalna vlast Prijedora vjeruju da privreda, kao niz ljudskih aktivnosti koji pretvaraju prirodne resurse u dobra i usluge koje zadovoljavaju čovjekove društvene potrebe, mora postati društveno pravedna i ekološki djelotvorna, izbjegavajući nepotrebno trošenje neobnovljivih resursa.

Podjela odgovornosti

Stanovnici i lokalna vlast Prijedora prihvataju načelo podijeljene odgovornosti za održivi razvoj. Da uključimo građane i da radimo partnerski – na svim nivoima vlasti i sa svim lokalnim faktorima, uključujući privrednike i predstavnike nevladinih organizacija – prema ostvarivanju načela vizije, ciljeva, programa i projekata.

Poštovanje mira i ljudskih prava

Nedostatak uzajamnog razumijevanja i informacija vodi ka nepovjerenju, strahu i nasilju. Samo se društvo koje se razvija u miru može smatrati održivim. Održivi razvoj je proces koji može pomoći u prevenciji budućih konflikata, kako na našem, lokalnom, tako i na globalnom nivou. Zbog toga će naša strategija kao i svi naponi na njenom primjenjivanju biti prožeti kulturom mira, nenasilja i poštovanjem ljudskih prava.

6.2. Programi, projekti

Kada se zna šta se želi i kuda se namjerava ići, ostaje ništa manje važno i svakako komplikovanije pitanje: a kako? Odgovor na njega daje jezgro strategije, jer je akcija ono što definiše strategiju. Drugim riječima, poslije definisanja vizije i ciljeva, potrebno je odabrati instrumente koji stoje lokalnoj zajednici na raspolaganju i pokušati dostići željeno stanje. To se i čini odabirom programa, koje čine srodni projekti, i samih projekata, koji predstavljaju pojedinačne akcije.

Budući da se jedan cilj obično može postići na više različitih načina, prilikom formulacije programa i projekata potrebno je svakako poći od elementarnog ekonomskog načela koje kaže da je dobro sa što manje ulaganja postići što više rezultata. Dakle, ekonomičnost projekata i programa moraju biti prvi kriterijumi pri odlučivanju.

Mnogi su programi lokalnog ekonomskog razvoja mogući, a osnovnima se mogu smatrati sledeći:

- unapređenje lokalne poslovne i investicione klime,
- unapređenje lokalne tvrde i nfrastucture,
- unapređenje lokacija i poslovnog prostora za firme,
- unapređenje lake i nfrastucture,
- podsticanje rasta lokalnih firmi,
- ohrabrivanje pojave novih firmi,
- privlačenje stranih investitora,

- podsticanje sektorskog (klaster) razvoja,
- unapređenje pojedinih područja opštine,
- poboljšanje šansi za zapošljavanje ranjivih grupa.

6.2.1. Izbor programa i projekata

Proces odabiranja programa i projekata, tj. Akcija kojima će se realizovati ciljevi lokalnog razvoja, nikako nije očigledan, već se obavlja u senci znatnih neizvjesnosti. Jer, ne postoji jednostavna formula uz pomoć koje se iz ciljeva mogu lako izvesti programi i projekti za njihovu realizaciju. Naprotiv, efekti pojedinih projekata i programa nisu unaprijed potpuno poznati, već mogu, djelimično u zavisnosti i od kvaliteta realizacije, da budu različiti, odnosno ili zadovoljavajući ili manji od očekivanih.

To selektovanje konkretnih strategija svakako bi trebalo da počiva na evaluaciji vrlina i slabosti lokalne ekonomije i na organizacionim i finansijskim kapacitetima lokalne vlasti i njenih razvojnih partnera.

Za lokalne vlasti mogu se preporučiti četiri jasna pravila prilikom izbora programa i projekata koji će biti izvedeni tokom sprovođenja strategije lokalnog razvoja:

Pravilo 1: *Ne činiti štetu.* Ovo znači da lokalna vlast ne bi trebalo da izvodi loše poteze, makar i iz najboljih namera. Moguće je, na primjer, da lokalna vlast u hvale vrijednoj težnji da očuva kvalitet životne sredine uvede pretjerano oštre standarde ekološke zaštite i tako rastjera zainteresovane investitore. Ili, da se, u želji da se privuku investitori, ponude prevelike olakšice koje više koštaju nego što donose lokalnoj zajednici. Na taj način se dovodi u pitanje i sam koncept podsticanja lokalnog ekonomskog razvoja.

Pravilo 2: *Raditi dobro svoj osnovni posao.* Lokalna vlast daje najbolji doprinos ekonomskom i svakom drugom razvoju lokalne zajednice onda kada dobro radi svoj osnovni posao: efikasno upravljanje opštinom, dobra komunalna privreda, razumna pravila, lako obavljanje standardnih poslova sa opštinom, nepristrasnost prema svim firmama i slično.

Pravilo 3: *Krajnje oprezno intervenisati u ekonomiji.* Tržište je veoma efikasan i snažan regulator ekonomske aktivnosti i ne treba ga bez prijekne potrebe i jakih razloga gušiti ili mu korigovati dejstvo.

Pravilo 4: *Ekonomisati resursima,* tj. Sa što manje resursa ostvariti što više rezultata; jer, sredstva su uvijek ograničena i moraju se štedljivo upotrebljavati; u protivnom, brzo će se potrošiti pribavljeno i strategija razvoja će se naći u neriješivim finansijskim problemima.

Prilikom odlučivanja o pojedinim projektima-akcijama i između njih, dobro je da lokalne vlasti i njihovi partneri postave sebi ova i slična pitanja:

Efekti. Šta je predviđeni ishod akcije? Koje su opšte koristi od nje? Ko će, pojedinačno posmatrano, imati koristi? Mogu li koristi biti kvantifikovane?

Finansiranje. Koji su direktni, a koji indirektni troškovi projekta? Kako će projekt biti finansiran? Da li je finansiranje dostižno?

Vrijeme. Koliko je vremena potrebno za dati projekt? Da li se akcija može izvesti brzo kako bi se demonstrirala uspešnost programa i stvorila pozitivna inercija? Da li je projekt osjetljiv na zakašnjenja?

Pravni aspekt. Koje su pravne implikacije projekta? Da li je lokalna vlast nadležna za njegovo izvođenje? Da li drugi partneri mogu da učestvuju i u kom svojstvu?

Ova i slična pitanja trebalo bi da onima koji vrše izbor između projekata i programa potpomognu u orijentaciji, odnosno u spoznaji svih brojnih elemenata na kojima se zasniva odlučivanje. A ono – odlučivanje – trebalo bi da bude zasnovano na informisanom i kompetentnom sumiranju prednosti i slabosti pojedinih strategija u odnosu na postavljene ciljeve.

Iskustvo pokazuje da nije dobra orijentacija na veliki broj programa u strategiji, jer ih neće biti moguće izvesti, a usljed finansijskih, organizacionih i stručnih ograničenja koja se neminovno pojavljuju. Stoga je dobro da lokalna zajednica izabere manji broj programa, koje realistično posmatrano, može da izvede bez preambicioznog prevazilaženja sopstvenih snaga.

6.3. Finansijski instrumenti

Najteži dio procesa strateškog planiranja lokalnog razvoja svakako je obezbjeđivanje finansiranja programa i projekata. Uvijek je puno dobrih ideja, ali malo novaca. Ipak, novaca ima i u lokalnoj zajednici, a može se naći i izvan nje.

Pogledajmo neke mogućnosti:

- **Tekući prihodi lokalne vlasti** prvi su i najvažniji izvor, iako ne uvek najveći; orijentacija na sopstvena sredstva je prirodna, jer su ona najsigurnija i najlakše dostupna. *Budžet lokalne zajednice*, po važećim propisima, može da finansira sve namjene, tj. Ne postoje formalna ograničenja njegovom uključenju u finansiranje projekata od značaja za lokalni razvoj. Ipak, on ne može da bude osnovni izvor finansiranja, posebno za veće komunalne i infrastrukturne projekte. Naime, prvo, konkurencija raznih potreba za finansiranjem iz budžeta je tako velika da se obično najlakše smanjuju baš investicioni rashodi; i drugo, obim budžeta lokalnih zajednica često nije dovoljan za finansiranje krupnijih projekata. I pored toga, budžet je važan oslonac procesa strateškog planiranja lokalnog razvoja. Jer, iz njega se mogu finansirati brojni projekti koji ne zahtijevaju velike sume novca, na primjer za edukacije ili socijalne potrebe. Pored toga, on može poslužiti kao izvor učešća lokalne zajednice za finansiranje projekata kroz zajmove ili kredite, a i kao garancija njihovog redovnog vraćanja.
- **Transferi od centralne vlasti** je neophodan jer i ovlaštenja i finansijska sredstva su u značajnoj mjeri centralizovana. Dio tih sredstava potrebno je usmjeri na razvoj lokalnih zajednica, provođenjem strateških, posebno infrastrukturnih, projekata. U ta sredstva treba uključiti i sredstva Investiciono – razvojne banke Republike Srpske.
- **Sredstva komunalnih preduzeća**, kojima i jeste zadatak da iz sopstvenih izvora finansiraju sopstveni razvoj; doduše često to nije moguće, pošto se cijene komunalnih usluga drže niskima, kako bi se popravio životni standard stanovništva, sa iscrpljivanjem komunalnih preduzeća kao posljedicom. Ubuduće je potrebno voditi politiku realnih cijena usluga, a eventualno subvencionisati siromašne građane, što bi na osnovu viših cijena za većinu građana donijelo veći prihod i sredstva za razvoj.
- **zaduživanje lokalne zajednice** legitiman je način obezbjeđenja sredstava za finansiranje infrastrukturnih i sličnih dugoročnih projekata; ono često predstavlja kako jedini način obezbjeđenja novca, tako i način da se troškovi razvoja podijele i sa slijedećim generacijama, koje će takođe imati koristi od investicije. Zaduživanje se može obaviti na dva klasična načina: kroz zajmove kod banaka i drugih finansijskih institucija, i kroz obveznice, koje bi lokalne zajednice emitovale i plasirale ih, one ili neko u njihovo ime, na domaće i/ili strano finansijsko tržište.
- **Prodaja imovine i prihodi od privatizacije** predstavlja konverziju postojeće u novi oblik imovine; u ovo vrijeme tranzicije i novih pogleda na ulogu lokalnih zajednica,

sasvim je prirodno da se lokalna vlast oslobađa imovine koja joj više ne treba i da obezbjeđuje onu koja je potrebna i njoj i stanovništvu.

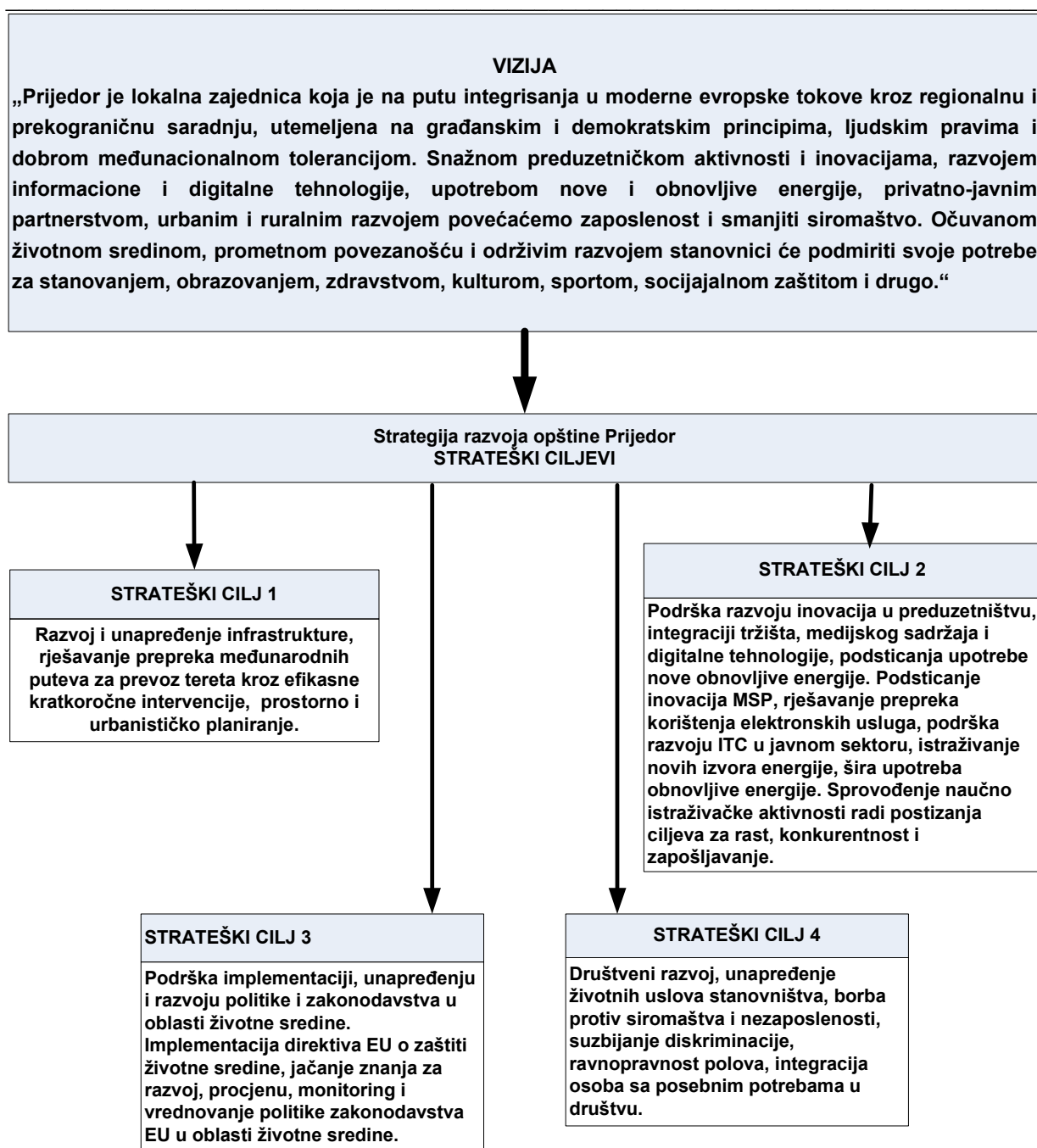
- **Koncesije** su važan model finansiranja izgradnje i eksploatacije infrastrukturnih i komunalnih projekata. Koncesija je pravo koje koncedent ustupa koncesionaru na određeno vrijeme i pod određenim uslovima u svrhu obavljanja privrednih djelatnosti korištenjem prirodnih bogatstava, dobara u opštoj upotrebi i obavljanju djelatnosti od opšteg interesa. Koncesionar je pravno lice osnovano u skladu sa zakonima RS u vlasništvu domaćeg ili stranog pravnog lica, kome se dodjeljuje koncesija i koje izvršava ugovor o koncesiji u skladu sa zakonom o koncesijama. Odnosno radi se o partnerstvu javnog i privatnog sektora, gdje javni sektor daje privatnom tržišnu moć, odnosno jedan monopol (na primjer, pravo da izgradi autoput ili vodovod), dok privatni sektor obezbjeđuje finansiranje i organizuje eksploataciju u ugovorenom periodu. Po isteku tog perioda, sva imovina prelazi u državno vlasništvo.

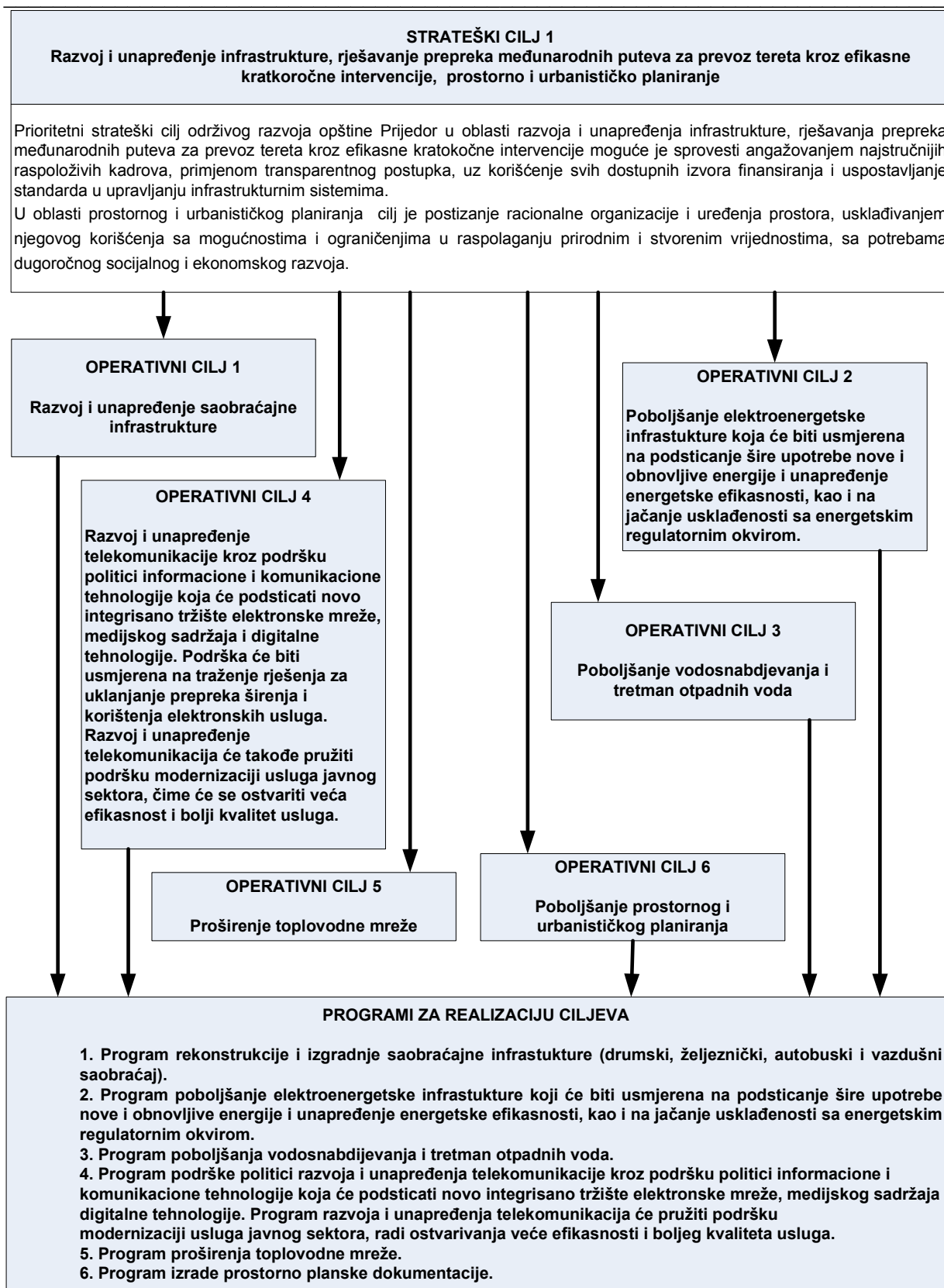
- **Privatni sektor** je važan izvor finansiranja lokalnih projekata, i to ne kao izvor budžetskih prihoda, već kao partner u razvojnim procesima; naime, partnerstvo lokalne zajednice i privatnog sektora je opcija koja može biti utemeljena na najzdravijim komercijalnim interesima privatnog sektora, pa je treba koristiti uvijek kada je to moguće.

- **Fondacije**, uglavnom inostrane, mogu biti vrlo važan izvor finansiranja u oblastima socijalne zaštite, zdravstva, prosvjete i slično. Evropska unija je sada, a posebno će u budućnosti biti, najvažniji međunarodni oslonac u finansijskom smislu. Parafiranjem sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju BiH i EU otvaraju se mogućnosti pristupa predpristupnim fondovima Evropske unije. Evropska banka za obnovu i razvoj, koja podržava ekonomsku tranziciju i grane kao što su energetika, rudarstvo, saobraćaj; aktivna je u obezbjeđivanju kreditnih linija za mala i srednja preduzeća. Evropska investiciona banka, koja se najvećim dijelom bavi povoljnim kreditiranjem saobraćajne infrastrukture. Svjetska banka, koja se brine o strukturnim reformama u BiH i potpomaže projekte koji su od značaja za smanjenje siromaštva (zapošljavanje, socijalna zaštita, obrazovanje itd). Bilateralni donatori, tj. Pojedinačne zemlje koje odobravaju pomoć na osnovu dobro obrazloženih projekata.

- **Donatori (pokloni i zajmovi)** posljednjih godina bili su veoma značajan izvor finansiranja, pa i na lokalnom nivou, ali je sigurno da će se njihova uloga vremenom smanjivati (već smanjuje); ipak, neki od njih (Svjetska banka, USAID, EU) i dalje su veliki finansijeri.

- **Drugi dostupni izvori finansiranja.**

PROJEKTI ZA IMPLEMENTACIJU

STRATEŠKI CILJ 1: Razvoj i unapređenje infrastrukture, rješavanje prepreka međunarodnih puteva za prevoz tereta kroz efikasne kratkoročne intervencije, prostorno i urbanističko planiranje

Operativni cilj 1: Razvoj i unapređenje saobraćajne infrastrukture

1. Izgradnja auto puta Prijedor – Banja Luka
2. Izgradnja brze ceste Prijedor – Kozarska Dubica
3. Rekonstrukcija autobuske stanice
4. Izrada studije o mogućnostima poboljšanja gradskog i prigradskog saobraćaja
5. Izgradnja javnih garaža
6. Izgradnja kratke zaobilaznice oko Prijedora
7. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Banja Luka – Kozarska Dubica
8. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Sanski Most – Banja Luka
9. Otklanjanje uskih grla u Prijedoru (izgradnja nadvožnjaka ili podvožnjaka ispod pruge na Pećanima)
10. Osposobljavanje radionice za opravku teretnih željeznički vagona u Prijedoru
11. Remont i održavanje pruge - ind.kolosijeka Prijedor-Ljubija
12. Rekonstrukcija i izgradnja lokalne putne mreže
13. Razvoj infrastrukture u ruralnim područjima

Operativni cilj 2: Poboljšanje elektroenergetske infrastrukture koja će biti usmjerena na podsticanje šire upotrebe nove i obnovljive energije i unapređenje energetske efikasnosti, kao i na jačanje usklađenosti sa energetske regulatornim okvirom.

1. Rekonstrukcija i novoizgradnja sredjenaponske distributivne mreže i trafostanice 20/0,4kv (kilovolti), definisane urbanističkim planom i planom JP „Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture, uz primjenu modernih tehnologija za upravljanje i automatizaciju
2. Rekonstrukcija i novoizgradnja niskonaponske distributivne mreže, definisane urbanističkim planom i planom JP „Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture

Operativni cilj 3: Poboljšanje vodosnabdijevanja i izgradnja sistema za tretman otpadnih voda

1. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda za područje MZ Ljubija
2. Korištenje izvorišta vode Crno Vrelo za snabdijevanje Omarske, Kozarca, Maričke i drugih rubnih mjesta
3. Vodosnabdijevanje Prijedora - sanacija, rekonstrukcija i dogradnja sistema
4. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Kozarac i okolnih naselja
5. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Omarska i okolnih naselja
6. Izgradnja centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i dogradnja kanalizacionog sistema Prijedor
7. Izgradnja lokalnog vodovoda Tomašica

Operativni cilj 4: Razvoj i unapređenje telekomunikacija kroz podršku politici informacione i komunikacione tehnologije koja će podsticati novo integrisano tržište elektronske mreže, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije. Podrška će biti usmjerena na traženje rješenja za uklanjanje prepreka korištenju elektronskih usluga. Razvoj i unapređenje telekomunikacija će pružiti podršku modernizaciji usluga javnog sektora, čime će se ostvariti veća efikasnost i bolji kvalitet usluga.

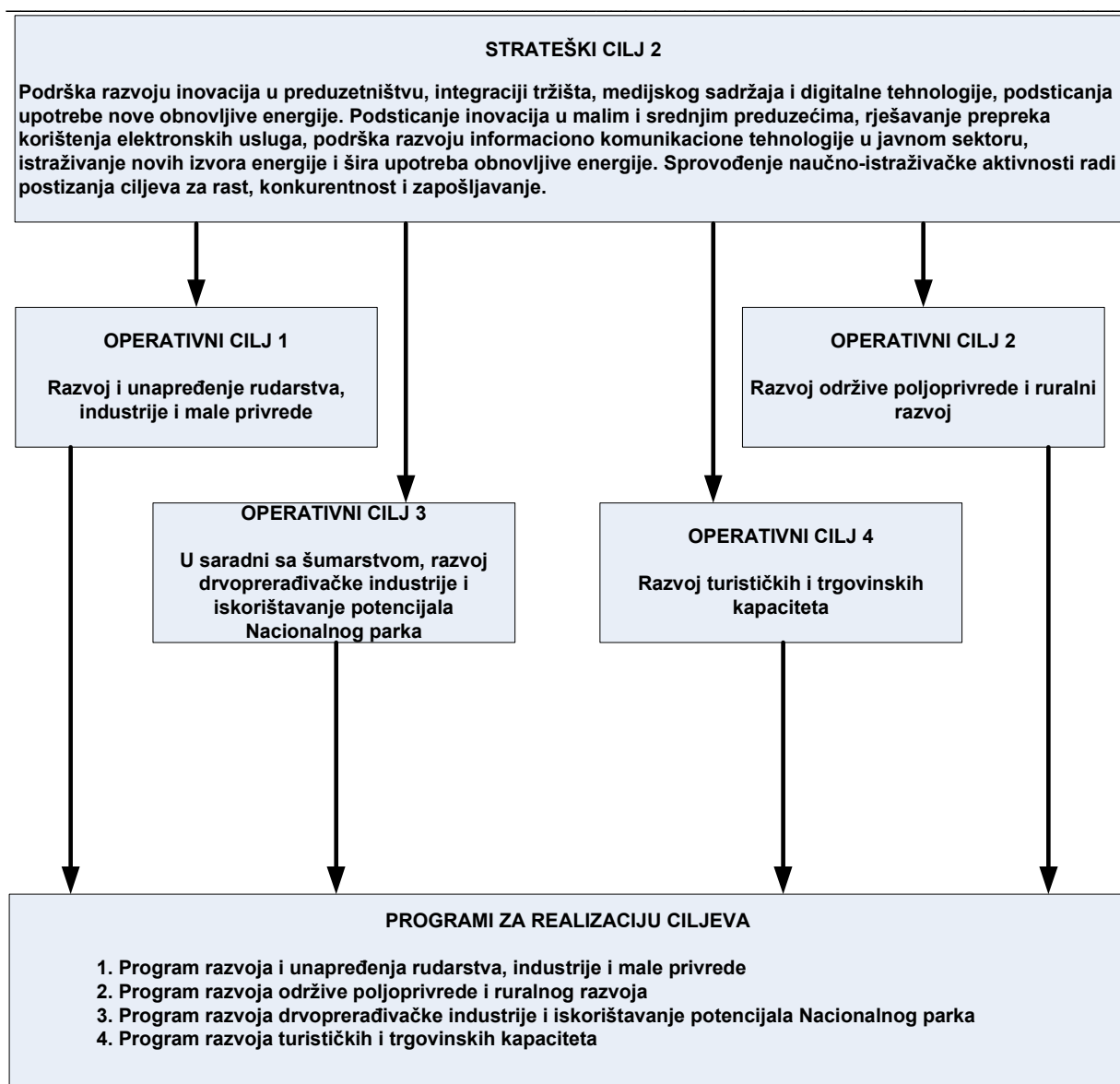
1. Puna pokrivenost opštine fiksnom i mobilnom telefonijom
2. Izgradnja sistema digitalne kablovske televizije IPTV, interneta i fiksne telefonije VOIP
3. Pojačavanje signala radio i TV Prijedor, kako bi se postigla čujnost i vidljivost na cijelom području opštine Prijedor

Operativni cilj 5: Proširenje toplodvodne mreže

1. Izgradnja plinovoda na području opštine Prijedor
2. Izgradnja dvije vrelovodne stanice, vrelovodne i toplodvodne mreže za priključenje postojećih negrijanih objekata, Zanatske ulice i dijela ulice Kralja Petra I Oslobođioca
3. Povećanje kapaciteta v.s.-11 proširenje toplodvodne mreže za grijanje postojećih i novoplaniranih objekata kod kina Mrakovica i izgradnja nove v.s. - vrelovodne i toplodvodne mreže za grijanje objekata između ulice Šoše Mažara i Partizanske
4. Proširenje toplodvodne mreže u djelu grada Pećani za grijanje izgrađenih i novoplaniranih objekata (niz prugu)
5. Automatizacija vrelovodnih stanica

Operativni cilj 6: Poboljšanje prostornog i urbanističkog planiranja

1. Završetak Prostornog plana opštine Prijedor
2. Izrada Regulacionog plana nacionalnog parka „Kozara“
3. Izrada Regulacionih planova poslovnih zona u Prijedoru
4. Formiranje službe dokumentacije za prostorno i urbanističko planiranje (GIS-baza podatka)
5. Izrada Urbanističkog plana Prijedora

PROJEKTI ZA IMPLEMENTACIJU

STRATEŠKI CILJ 2: Podrška razvoju inovacija u preduzetništvu, integraciji tržišta, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije, podsticanja upotrebe nove obnovljive energije. Podsticanje inovacija u malim i srednjim preduzećima, rješavanje prepreka korištenja elektronskih usluga, podrška razvoju informaciono komunikacione tehnologije u javnom sektoru, istraživanje novih izvora energije, šira upotreba obnovljive energije. Sprovođenje naučno-istraživačke aktivnosti radi postizanja ciljeva za rast, konkurentnost i zapošljavanje.

Operativni cilj 1: Razvoj i unapređenje rudarstva, industrije i male privrede

1. Otvaranje površinskog kopa „Buvač“ na rudniku Omarska
2. Projekat pokretanja proizvodnje željeznih ruda na lokalitetu Ljubija
3. Akreditovanje laboratorije za ispitivanje mineralnih sirovina i materijala u rudarstvu i građevinarstvu
4. Izrada dokumentacije i izgradnja prerađivačkih kapaciteta (cement, glina, kvarcni pijesak, dolomit, prirodni željezni oksidi)
5. Preduzetnička obuka za mlade
6. Podrška uvođenju standarda kvaliteta
7. Projekat promocije preduzetništva mladih
8. Obuke iz projektnog menadžmenta
9. Podrška za povezivanje i preduzetničke inicijative za žene
10. Promocija teritorije opštine Prijedor
11. Osnivanje poslovnih, industrijskih u slobodnih zona u Prijedoru
12. Razvoj preduzetničkog inkubatora Prijedor – (faza 3)
13. Organizacija programa i prilagođavanje potrebama malih i srednjih preduzeća
14. Promocija zajedničkih projekata i saradnje – osnivanje klastera
15. Organizacija privrede za lokalni ekonomski razvoj – osnivanje poslovnih udruženja
16. Garantni depozit za Fondaciju za razvoj

Operativni cilj 2: Razvoj održive poljoprivrede i ruralni razvoj

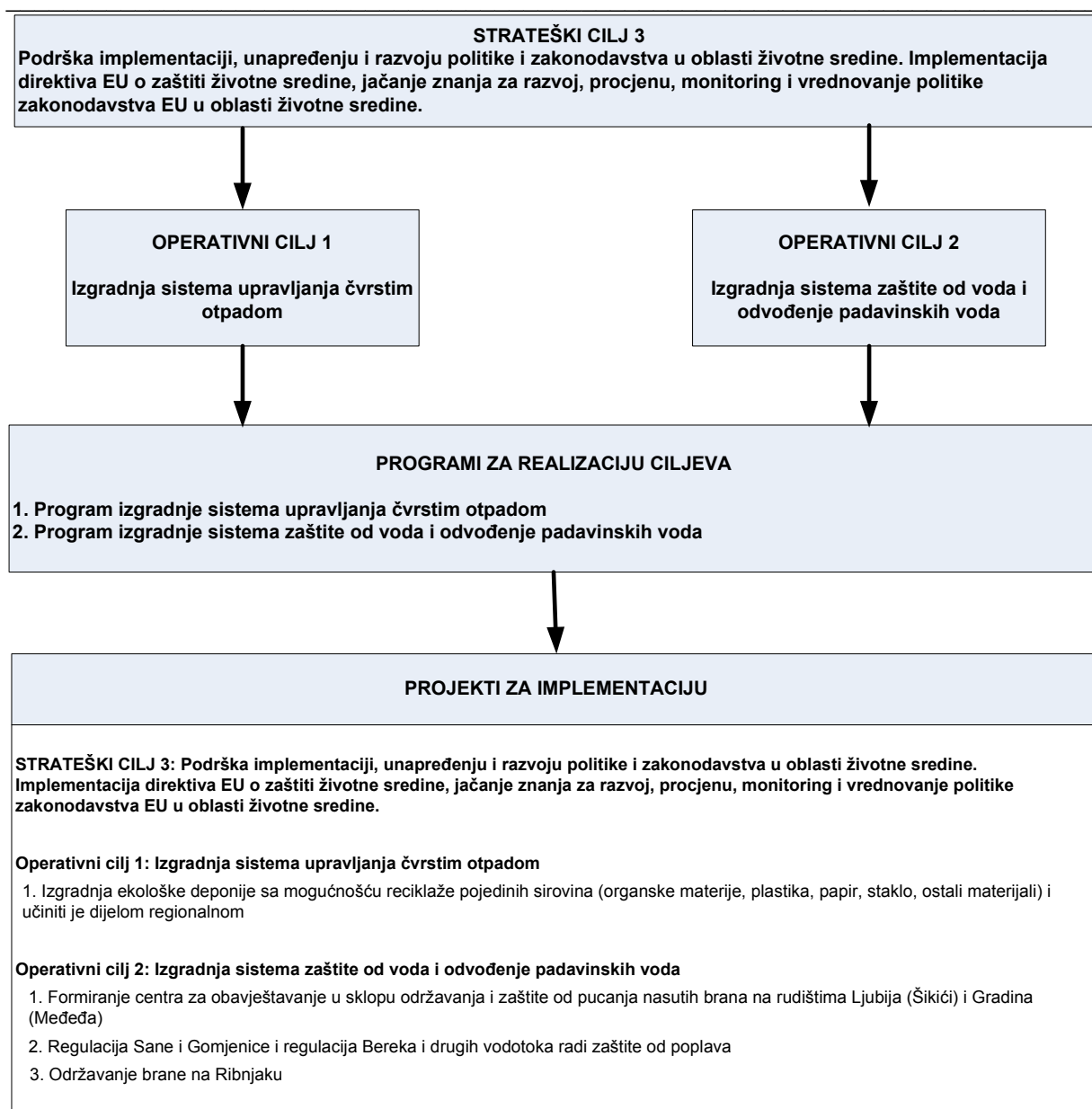
1. Proizvodnja povrća i cvijeća u zatvorenom prostoru i na otvorenom polju
2. Unapređenje stočarske proizvodnje, sa akcentom na proizvodnju mlijeka i mesa
3. Osnivanje centra za edukaciju poljoprivrednih proizvođača
4. Unapređenje voćarske proizvodnje
5. Uređenje vodnog režima poljoprivrednog zemljišta na području opštine Prijedor
6. Proizvodnja industrijskog bilja i stočne hrane

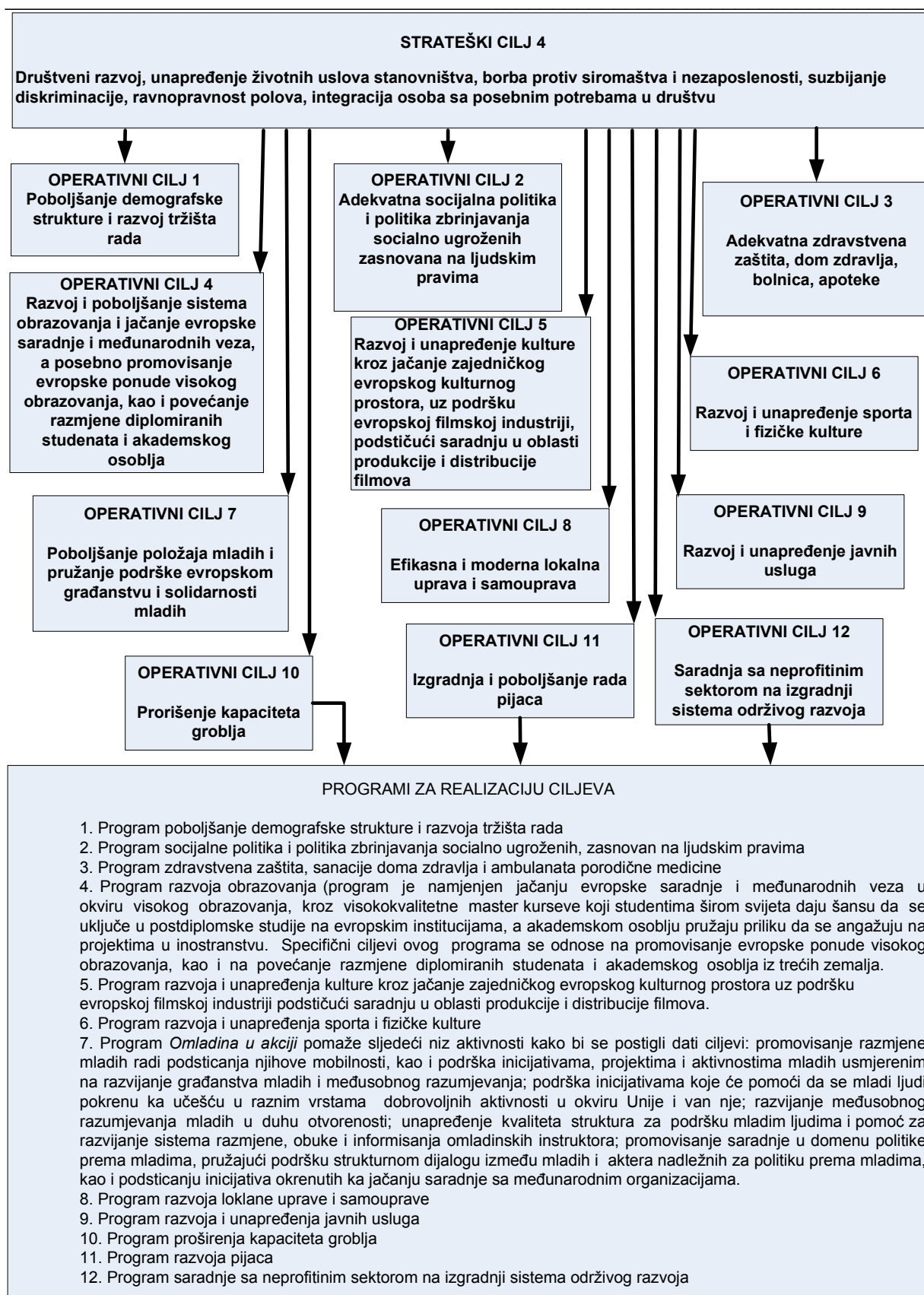
Operativni cilj 3: U saradni sa šumarstvom razvoj drvoprerađivačke industrije i iskorištavanje potencijala Nacionalnog parka

1. Sanacija šumskih makadamskih puteva 1.Mrakovica-Gola planina (u dužini od 6 km) 2.Mrakovica-Glavuša (u dužini od 4 km)

Operativni cilj 4: Razvoj turističkih i trgovinskih kapaciteta

1. Izgradnja biciklističkih staza u opštini Prijedor
2. Izgradnja pješačkih staza u opštini Prijedor
3. Opremanje info centara (Prijedor, Mrakovica, Eko centar „Ljeskarice“)
4. Postavljanje turističke signalizacije na području opštine Prijedor
5. Izrada promotivnog materijala
6. Postavljanje turističke signalizacije u Nacionalnom parku „Kozara“ i oko njega

PROJEKTI ZA IMPLEMENTACIJU

STRATEŠKI CILJ 4: Društveni razvoj, unapređenje životnih uslova stanovništva, borba protiv siromaštva i nezaposlenosti, suzbijanje diskriminacije, ravnopravnost polova, integracija osoba sa posebnim potrebama u društvu

Operativni cilj 1: Poboljšanje demografske strukture i razvoj tržišta rada

1. Analiza ljudskih resursa i potreba malih i srednjih preduzeća, kao i velikih preduzeća, po broju i vrsti kvalifikovane radne snage
2. Podrška za zapošljavanje mladih visokoobrazovanih kadrova
3. Podsticaj samozapošljavanju
4. Osnivanje Centra za radnu orijentaciju

Operativni cilj 2: Adekvatna socijalna politika i politika zbrinjavanja socijalno ugroženih lica, zasnovana na ljudskim pravima

1. Podrška višechlanim porodicama
2. Zaštita djece pod rizikom i bez roditeljskog staranja (hraniteljstvo)
3. Personalna asistencija – pomoć licima sa invaliditetom i zapošljavanje mladih
4. Unapređenje kvaliteta života starih osoba kroz vaninstitucionalnu pomoć i podršku
5. Stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih lica
6. Dnevni centar za maloljetnike
5. Stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih lica

Operativni cilj 3: Adekvatna zdravstvena zaštita, dom zdravlja, bolnica, apoteke

1. Sanacija centralnog objekta Doma zdravlja Prijedor
2. Sanacija ambulante porodične medicine
3. Izgradnja ambulanti porodične medicine
4. Razvoj dječije i preventivne stomatologije

Operativni cilj 4: Razvoj i poboljšanje sistema obrazovanja i jačanje evropske saradnje i međunarodnih veza, a posebno promovisanje evropske ponude visokog obrazovanja, kao i povećanje razmjene diplomiranih studenata i akademskog osoblja

1. Izgradnja / rekonstrukcija objekata područnih i matičnih osnovnih škola
2. Izgradnja objekta Visoke medicinske škole
3. Adaptacija i opremanje potkrovlja Elektrotehničke i Mašinske škole
4. Sanacija i opremanje gimnazije „Sveti Sava“
5. Izgradnja Kampus za studente i učenike srednjih škola
6. Rekonstrukcija –sanacija školskog objekta: Medicinsko-tehnoška i Građevinske škole, te Poljoprivredno-prehrambena škola
7. Izgradnja sportske dvorane za potrebe fizičkog vaspitanja i sportskih aktivnosti za srednje škole opštine Prijedor
8. Izgradnja novih objekata - vrtića i adaptacija vrtića "Radost", "Snježana" i "Đurdevak"

Operativni cilj 5: Razvoj i unapređenje kulture kroz jačanje zajedničkog evropskog kulturnog prostora

1. Izgradnja objekta Gradske biblioteke - sa multimedijalnim centrom
2. Rekonstrukcija i osavremenjavanje kina „Radnik“
3. Uređenje muzejskog dvorišta i izgradnja manjeg lapidarija u okviru muzeja Kozare
4. Adaptacija i nadzidiivanje objekta Pozorišta „Prijedor“
5. Adaptacija zgrade SKUD „Dr Mladen Stojanović“
6. Podrška kulturnim manifestacijama u opštini Prijedor

Operativni cilj 6: Razvoj i unapređenje sporta i fizičke kulture

1. Izgradnja sportskih terena
2. Gradski stadion-poslovno sportski centar „Rudar“ Prijedor

Operativni cilj 7: Poboljšanje položaja mladih i pružanje podrške evropskom građanstvu i solidarnosti mladih

1. Kulturno-edukativni omladinski centar „Ljetna bašta“
2. Opremanje prostorija društvenih domova na području opštine Prijedor“
3. Stambeno zbrinjavanje mladih
4. Zdravstveno zbrinjavanje mladih
5. Internacionalni omladinski kamp Kozara - Prijedor

Operativni cilj 8: Efikasna i moderna lokalna uprava i samouprava

1. Pojednostavljenje administrativnih procesa
2. Modernizacija rada javne uprave primjenom informacionih tehnologija
3. Sertifikacija lokalne uprave

Operativni cilj 9: Razvoj i unapređenje javnih usluga

1. Formiranje Centra za gašenje požara iz aviona u Republici Srpskoj, centar u Prijedoru

Operativni cilj 10: Proširenje kapaciteta groblja

1. Proširenje centralnog gradskog groblja Pašinac – Prijedor

Operativni cilj 11: Izgradnja i poboljšanje rada pijaca

1. Rekonstrukcija „Gradske tržnice“ a.d. Prijedor
2. Rješavanje statusa stočnih pijaca i njihovo uređenje

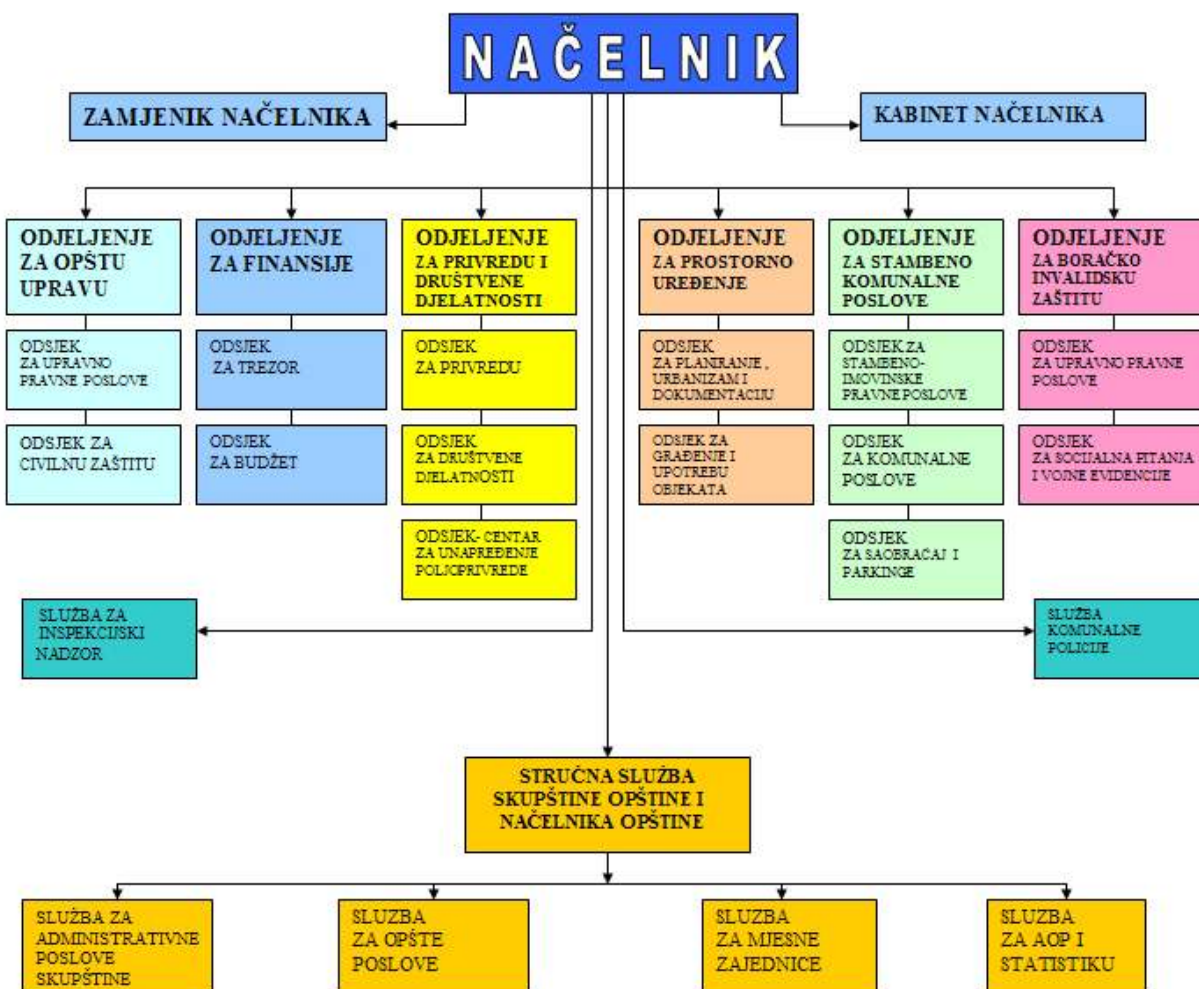
Operativni cilj 12: Saradnja sa neprofitnim sektorom na izgradnji sistema održivog razvoja

1. Izrada socijalne karte stanovnika opštine Prijedor

7. IMPLEMENTACIJA, MONITORING I EVALUACIJA

Donošenjem srednjoročne strategije razvoja, opština Prijedor se obavezuje da na odgovarajući način prati implementaciju ove strategije i predloženih programa i projekata za period 2008-2013. Kako je tokom izrade Strategije razvoja opštine Prijedor postignuta participativnost građana, uz učešće javnog, privatnog i civilnog sektora, neophodno je da i proces monitoringa i evaluacije sačuva dostignutu participativnost. U tu svrhu opština će formirati Savjet za razvoj Prijedora, kao političko tijelo sastavljeno od predstavnika političkih partija i pojedinaca (predstavnika javnog, civilnog i privatnog sektora) sa neospornim autoritetom u lokalnoj zajednici.

U nastavku je prikazana organizaciona šema Administrativne službe opštine Prijedor kao i matrica ključnih učesnika u implementaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije.

Učesnik	Uloga u implementaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije	Uloga u finansiranju
1. Skupština Opštine	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja prijedlog Strategije i konačnu verziju Strategije • Razmatra godišnji izvještaj o realizaciji Strategije • Usvaja prijedloge za ažuriranje strategije 	Usvaja dio budžeta za implementaciju Strategije
2. Načelnik Opštine	<ul style="list-style-type: none"> • Formira i učestvuje u radu Savjeta za razvoj • Daje radne naloge za realizaciju projekata 	<ul style="list-style-type: none"> • Predlaže dio budžeta za implementaciju Strategije • Obezbjeduje potrebna sufinansiranja iz drugih izvora (Vlada RS, donatori, fondovi EU, privatni sektor ...)
3. Partnerska grupa	<ul style="list-style-type: none"> • Obezbjeduje političku podršku implementaciji Strategije • Inicira donošenje akcionih planova za implementiranje Strategije • Nadgleda sprovođenje Strategije razvoja opštine Prijedor i o postignutim rezultatima svake godine obavještava Skupštinu opštine Prijedor • Predlaže načine i mjere za unapređenje procesa sprovođenja Strategije • Inicira izradu konkretnih projekata i sudija izvodljivosti, kojima će se konkurisati za sredstva za ostvarivanje Strategije kod domaćih i međunarodnih subjekata • Daje prijedloge za ažuriranje Strategije 	
4. Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	<ul style="list-style-type: none"> • Promoviše Strategiju i projekte prema potencijalnim investitorima i izvorima finansiranja
5. Odjeljenje za finansije	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema godišnji budžet u kojem su uključena sredstva za implementaciju strategije i određena kreditna zaduženja • Sprovodi aktivnosti vezane za tržište kapitala (emitovanje opštinskih obaveza) i ostale nove oblike finansiranja projekata iz Strategije
6. Odjeljenje za prostorno uređenje	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz 	

	svoje nadležnosti <ul style="list-style-type: none"> • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	
7. Odjeljenje za komunalne i stambene poslove	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	
8. Stručna služba Skupštine opštine i Načelnika opštine	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	
8. Razvojna agencija PREDA	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	<ul style="list-style-type: none"> • Promoviše Strategiju i projekte prema potencijalnim investitorima i izvorima finansiranja
9. Turistička organizacija opštine Prijedor	<ul style="list-style-type: none"> • Razrađuje i implementira projekte iz svoje nadležnosti • Izrađuje sisteme indikatora za monitoring i evaluaciju projekata iz svoje nadležnosti • Priprema izvještaje o realizaciji projekata iz svoje nadležnosti • Priprema prijedloge za ažuriranje Strategije 	<ul style="list-style-type: none"> • Promoviše Strategiju i projekte prema potencijalnim investitorima i izvorima finansiranja
10. Civilni sektor	<ul style="list-style-type: none"> • Daje stručnu pomoć prilikom pripreme projekata • Direktno učestvuje u realizaciji određenih projekata • Učestvuje u realizaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije putem Savjeta za razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Učestvuje u sufinansiranju određenih projekata iz Strategije
11. Privatni sektor	<ul style="list-style-type: none"> • Daje stručnu pomoć prilikom pripreme projekata • Direktno učestvuje u realizaciji određenih projekata • Učestvuje u realizaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije putem Savjeta za razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Učestvuje u sufinansiranju određenih projekata iz Strategije
12. Javne ustanove i preduzeća	<ul style="list-style-type: none"> • Daje stručnu pomoć prilikom pripreme projekata • Direktno učestvuje u realizaciji određenih projekata • Učestvuje u realizaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije putem 	<ul style="list-style-type: none"> • Učestvuje u sufinansiranju određenih projekata iz Strategije

	Savjeta za razvoj	
13, Nadležna ministarstva	<ul style="list-style-type: none">• Daje stručnu pomoć prilikom pripreme projekata• Direktno učestvuje u realizaciji određenih projekata• Učestvuje u realizaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije putem Savjeta za razvoj	<ul style="list-style-type: none">• Promoviše Strategiju i projekte prema potencijalnim investitorima i izvorima finansiranja• Učestvuje u sufinansiranju određenih projekata iz Strategije
14. Regionalne razvojne agencije i Investiciono razvojna banka	<ul style="list-style-type: none">• Daje stručnu pomoć prilikom pripreme projekata• Direktno učestvuje u realizaciji određenih projekata• Učestvuje u realizaciji, monitoringu i evaluaciji Strategije putem Savjeta za razvoj	<ul style="list-style-type: none">• Promoviše Strategiju i projekte prema potencijalnim investitorima i izvorima finansiranja• Učestvuje u sufinansiranju određenih projekata iz Strategije

8. INFORMISANJE JAVNOSTI

Tokom procesa sprovođenja Strategije razvoja opštine Prijedor neophodno je uspostaviti sistem prikupljanja informacija od svih institucija koje učestvuju u sprovođenju Strategije. Takav sistem prikupljanja informacija daje mogućnost da sve odgovorne strane daju podatke o tome koliko su uspjele da ostvare ciljeve i zadatke koji su utvrđeni Strategijom. Na osnovu prikupljenih podataka i informacija, pravi se izvještaj o radu na sprovođenju Strategije koji mora sadržavati kvantitativne i kvalitativne podatke. Kvantitativni podatak je informacija koja se može brojati i mjeriti. Kvantitativni razvojni podaci se usredsređuju na postojeće unapređenje stanja sa aspekta razvoja po sektorima (koliko je kilometara novih puteva, kanalizacije, vodovoda urađeno; koliko je procentualno smanjen broj nezaposlenih, koliki je prosječni BDP, itd). Ovi podaci se daju brojčano i statistički se predstavljaju, a mjerilo su tačnog napretka u realizaciji Strategije.

Sa druge strane, kvalitativni podatak se obično sakupljaju instrumentima kao što su ankete ili intervjui i obuhvataju pitanja koja se tiču kvaliteta života i zadovoljstva građana.

Savjet za razvoj opštine Prijedor dobija izvještaje o toku sprovođenja Strategije sa ciljem internog kontrolisanje (procjene rezultata), odnosno poređenja definisanog i stvarnog stanja, te donošenja odluka o korektivnim akcijama.

Kod pripreme procjene rezultata, neophodno je odgovoriti na slijedeća pitanja:

- Da li su akcije bile djelotvorne u ostvarivanju željenih efekata?
- Da li je plan sprovođenja bio dovoljno jasan u određivanju ko i do kada treba da izvede određene akcije?
- Da li je svaki korak bio realizovan kako je planirano?
- Da li su troškovi bili u skladu sa onim predviđenim Strategijom razvoja opštine?

Savjet za razvoj opštine Prijedor treba da obavještava nadležne organe lokalne vlasti, zajednice i javnosti o napretku ka ostvarivanju ciljeva i zadataka koji su definisani Strategijom razvoja opštine. Kod saopštavanja rezultata procjene koristiće se raznovrsne tehnike kao što su konferencije za štampu, izvještaji, gostovanje na medijima, itd.

ZAKLJUČAK

Realizacija Strategije razvoja opštine Prijedor je izuzetno dobra polazna tačka za izgradnju održive zajednice ali i za unapređenje metoda rada, naročito onih koji se bave donošenjem odluka o pitanjima vezanim za razvoj lokalne zajednice. Tokom rada na izradi Strategije postignuti su neki novi kvaliteti:

1. **Multidisciplinarni pristup.** Multidisciplinarni pristup je neophodan ako se želi integralno upravljati zajednicom. Sam koncept razvoja je multidisciplinarni i zavisi od koordiniranog rada stručnjaka iz oblasti lokalne infrastrukture, ekonomije i privrede, zaštite i unapređenja životne sredine i širokog pojma društvenog (socijalnog) razvoja. Samo ovakav pristup usmjeren ka istom cilju – a to je održiva lokalna zajednica – generiše pozitivne rezultate i stvara bolju budućnost.
2. **Timski rad.** Članovi projektnog tima, radna grupa, partnerska grupa, fokus grupa, koordinatori i eksterni konsultanti činili su tim koji je definisao Strategiju razvoja opštine Prijedor. Timski rad među svim članovima tima ali službama u opštini, institucijama, javnim i privatnim preduzećima, organizacijama, itd. Je doprinio nastanku ovog dokumenta, koji je moguće realizovati samo racionalnom, djelotvornom i odgovornom komunikacijom među učesnicima u njegovoj izradi.

3. **Realni, efikasni i racionalni ciljevi.** Poslije dugog perioda dobra je analizirano stanja, jasno definisana vizija, realno, efikasno i racionalno postavljeni ciljevi razvoja. Planiranje budućnosti lokalne zajednice definisana je kroz viziju zajednice do 2013. godine, a planovima i programa definisane su konkretne akcije
4. **Stvaranje partnerskih odnosa.** Novina u dosadašnjem modelu planiranja je stvaranje partnerskih odnosa u dugoročnom planiranju strategije razvoja. Akteri partnerstva su predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora. Suština partnerstva je u ravnopravnosti i transparentnosti. Odnosi u takvim institucijama podrazumijevaju neposredan kontakt, zajednički rad na planiranju, koordinacija u odlučivanju i definisan odgovor.
5. **Učešće javnosti u donošenju odluka.** Transparentnost ili otvorenost prema javnosti za uvid ili za aktivno učešće je demokratska tekovina koja podrazumijeva da svaki građanin može neposredno ili posredno učestvovati u svim fazama izrade strategije. Strategija i dokumenti na kojima se ona zasniva nisu tajna i ne mogu biti tajna – najmanje za građane na koje će se najviše odnositi.
6. **Oslanjanje na sopstvene snage.** Iako u Republici Srpskoj postoje primjeri izrade sličnih studija uz konsultantsku i finansijsku pomoć iz inostranstva ili domaćih institucija koji su finansirani iz inostranstva, opredjeljenje ove vlasti je da ovakav dokument treba da vodi i uradi „domaća pamet“, uz primjerenu ali nikako presudnu ulogu sa strane. Iskustva su pokazala da su dokumenti iz prvog primjera ostali samo dokumenti na papiru i da je malo od toga u realnosti realizovano. Naš pristup je liderski – ovaj dokument smo sami napravili, sami ćemo u njegovoj realizaciji učestvovati, rezultate ćemo sami osjećati i na kraju, zbog istih ćemo isključivo mi biti odgovorni.

Na ovom mjestu se ništa ne završava. Naprotiv, tek sada treba da počne ono što smo svi očekivali, a to je dinamičan, planski, integralni, razvoj opštine Prijedor. Dokument o razvoju je bitan, ali ne i presudan činilac razvoja opštine. Sada treba sve akcije pretvoriti u djelo, konkretizovati ih i „pokazati u praksi“.

PRILOG 1. PROJEKTI

Ciljevi	Projekti
STRATEGIJA	STRATEGIJA RAZVOJA OPŠTINE PRIJEDOR 2008-2013
STRATEŠKI CILJ 1	Razvoj i unapređenje infrastrukture, rješavanje prepreka međunarodnih puteva za prevoz tereta kroz efikasne kratkoročne intervencije, prostorno i urbanističko planiranje
Operativni cilj 1	Razvoj i unapređenje saobraćajne infrastrukture
1.	1. Izgradnja auto puta Prijedor – Banja Luka
2.	2. Izgradnja brze ceste Prijedor – Kozarska Dubica
3.	3. Rekonstrukcija autobuske stanice
4.	4. Izrada studije o mogućnostima poboljšanja gradskog i prigradskog saobraćaja
5.	5. Izgradnja javnih garaža
6.	6. Izgradnja kratke zaobilaznice oko Prijedora
7.	7. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Banja Luka – Kozarska Dubica
8.	8. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Sanski Most – Banja Luka
9.	9. Otklanjanje uskih grla u Prijedoru (izgradnja nadvožnjaka ili podvožnjaka ispod pruge na Pećanima)
10.	10. Osposobljavanje radionice za opravku teretnih željeznički vagona u Prijedoru
11.	11. Remont i održavanje pruge – ind.kolosijeka Prijedor-Ljubija
12.	12. Rekonstrukcija i izgradnja lokalne putne mreže
13.	13. Razvoj infrastrukture u ruralnim područjima
Operativni cilj 2	Poboljšanje elektroenergetske infrastrukture koja će biti usmjerena na podsticanje šire upotrebe nove i obnovljive energije i unapređenje energetske efikasnosti, kao i na jačanje usklađenosti sa energetske regulatornim okvirom.
14.	1. Rekonstrukcija i novoizgradnja srednjenap. Distributivne mreže i trafostanica 20/0,4kv (kilovolti), definisane urbanističkim planom i planom JP „Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture, uz primjenu modernih tehnologija za upravljanje i automatizaciju
15.	2. Rekonstrukcija i novoizgradnja niskonapon. Distributivne mreže, definisane urbanističkim planom i planom JP“Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture.
Operativni cilj 3	Poboljšanje vodosnabdijevanja i izgradnja sistema za tretman otpadnih voda
16.	1. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda za područje MZ Ljubija
17.	2. Korištenje izvorišta vode Crno Vrelo za snabdijevanje Omarske, Kozarca, Maričke i drugih rubnih mjesta
18.	3. Vodosnabdijevanje Prijedora – sanacija, rekonstrukcija i dogradnja sistema
19.	4. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Kozarac i okolna naselja
20.	5. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Omarska i okolna naselja
21.	6. Izgradnja centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i dogradnja kanalizacionog sistema Prijedor
22.	7. Izgradnja lokalnog vodovoda Tomašica
Operativni cilj 4	Razvoj i unapređenje telekomunikacija kroz podršku politici informacione i komunikacione tehnologije koja će podsticati novo integrisano tržište elektronske mreže, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije. Podrška će biti usmjerena na traženje rješenja za uklanjanje prepreka širenja korištenju elektronskih usluga u Evropi. Razvoj i unapređenje telekomunikacija će takođe pružiti podršku modernizaciji usluga javnog sektora, čime će se ostvariti veća efikasnost i bolji kvalitet usluga.
23.	1. Puna pokrivenost opštine fiksnom i mobilnom telefonijom
24.	2. Izgradnja sistema digitalne kablovske televizije IPTV, interneta i fiksne telefonije VOIP

25.		3. Pojačavanje signala radio i TV Prijedor, kako bi se postigla čujnost i vidljivost na cijelom području opštine Prijedor
Operativni cilj 5		Proširenje toplovodne mreže
26.		1. Izgradnja plinovoda na području opštine Prijedor
27.		2. Izgradnja dvije vrelovodne stanice, vrelovodne i toplovodne mreže za priključenje postojećih negrijanih objekata, Zantske ulice i dijela ulice Kralja Petra I Oslobođioca
28.		3. Povećanje kapaciteta v.s.-11 proširenje toplovodne mreže za grijanje postojećih i novoplaniranih objekata kod kina – Mrakovica i izgradnja nove v.s. – vrelovodne i toplovodne mreže za grijanje objekata između ulice Šoše Mažara i Partizanske
29.		4. Proširenje toplovodne mreže u djelu grada – Pećani za grijanje izgrađenih i novoplaniranih objekata (niz prugu)
30.		5. Automatizacija vrelovodnih stanica
Operativni cilj 6		Poboljšanje prostornog i urbanističkog planiranja
31.		1. Završetak Prostornog plana opštine Prijedor
32.		2. Izrada Regulacioni plan nacionalnog parka „Kozara“
33.		3. Izrada Regulacionih planova poslovnih zona u Prijedoru
34.		4. Formiranje službe dokumentacije za prostorno i urbanističko planiranje (GIS-baza podatka)
35.		5. Izrada Urbanističkog plana Prijedora
STRATEŠKI CILJ 2		Podrška razvoju inovacija u preduzetništvu, integraciji tržišta, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije, podsticanja upotrebe nove obnovljive energije. Podsticanje inovacija MSP, rješavanje prepreka korištenja elektronskih usluga, podrška razvoju ITC u javnom sektoru, istraživanje novih izvora energije, šira upotreba obnovljive energije. Sprovođenje naučno istraživačke aktivnosti radi postizanja ciljeva za rast, konkurentnost i zapošljavanje.
Operativni cilj 1		Razvoj i unapređenje rudarstva, industrije i male privrede
36.		1. Otvaranje pov. Kopa „Buvač“ na rudniku Omarska
37.		2. Projekat pokretana proizvodnje željeznih ruda na lokalitetu Ljubija
38.		3. Osnivanje poslovnih, industrijskih u slobodnih zona u Prijedoru
39.		4. Akreditovanje laboratorije za ispitivanje mineralnih sirovina i materijala u rudarstvu i građevinarstvu
40.		5. Izrada dokumentacije i izgradnja prerađivačkih kapaciteta (cement, glina, kvarcni pijesak, dolomit, prirodni željezni oksidi)
41.		6. Preduzetnička obuka za mlade
42.		7. Podrška uvođenju standarda kvaliteta
43.		8. Projekat promocije preduzetništva mladih
44.		9. Obuke iz projektnog menadžmenta
45.		10. Podrška za povezivanje i preduzetničke inicijative za žene
46.		11. Projekat promocija teritorije opštine Prijedor
47.		12. Razvoj preduzetničkog inkubatora Prijedor – (faza 3)
48.		13. Organizacija programa obuke za nezaposlena lica i prilagođavanje potrebama MSP
49.		14. Promocija zajedničkih projekata i saradnje – osnivanje klastera
50.		15. Organizacija privrede za lokalni ekonomski razvoj – osnivanje poslovnih udruženja
51.		16. Garantni depozit za Fondaciju za razvoj
Operativni cilj 2		Razvoj održive poljoprivrede i ruralni razvoj
52.		1. Proizvodnja povrća i cvijeća u zatvorenom prostoru i na otvorenom polju
53.		2. Unapređenje stočarske proizvodnje, sa akcentom na proizvodnju mlijeka i mesa
54.		3. Osnivanje centra za edukaciju poljoprivrednih proizvođača
55.		4. Unapređenje voćarske proizvodnje
56.		5. Uređenje vodnog režima poljoprivrednog zemljišta na području opštine Prijedor
57.		6. Proizvodnja industrijskog bilja i stočne hrane
Operativni cilj 3		U saradnji sa šumarstvom razvoj drvoprerađivačke industrije i iskorištavanje

		potencijala Nacionalnog parka
58.		1. Sanacija šumskog makadamskog puta 1.Mrakovica-Gola planina (u dužini od 6 km) 2.Mrakovica-Glavuša (u dužini od 4 km)
Operativni cilj 4		Razvoj turističkih i trgovinskih kapaciteta
59.		1. Izrada biciklističkih staza u opštini Prijedor
60.		2. Izrada pješačkih staza u opštini Prijedor
61.		3. Opremanje info centara (Prijedor, Mrakovica, Eko centar „Ljeskarice“)
62.		4. Postavljanje turističke signalizacije na području opštine Prijedor
63.		5. Izrada promotivnog materijala
64.		6. Postavljanje turističke signalizacije u i oko Nacionalnog parka „Kozara“
STRATEŠKI CILJ 3		Podrška implementaciji, unapređenju i razvoju politike i zakonodavstva u oblasti životne sredine. Implementacija direktiva EU o zaštiti životne sredine, jačanje znanja za razvoj, procjenu, monitoring i vrednovanje politike zakonodavstva EU u oblasti životne sredine.
Operativni cilj 1		Izgradnja sistema upravljanja čvrstim otpadom
65.		1. Izgradnja ekološke deponije sa mogućnošću reciklaže pojedinih sirovina (organske materije, plastika, papir, staklo, ostali materijali) i učiniti je dijelom regionalnom
Operativni cilj 2		Izgradnja sistema zaštite od voda i odvođenje oborinskih voda
66.		1. Formiranje centra za obavještanje u sklopu održavanja i zaštite od pucanja nasutih brana na rudištima Ljubija(Šikići) i Gradina (Međeđa)
67.		2. Regulacija Sane i Gomjenice i regulacija Bereka i drugih vodotoka radi zaštite od poplava
68.		3. Održavanje brane na Ribnjaku
STRATEŠKI CILJ 4		Društveni razvoj, unapređenje životnih uslova stanovništva, borba protiv siromaštva i nezaposlenosti, suzbijanje diskriminacije, ravnopravnost polova, integracija osoba sa posebnim potrebama u društvu
Operativni cilj 1		Poboljšanje demografske strukture i razvoj tržišta rada
69.		1. Analiza ljudskih resursa i potreba MSP, i velikih preduzeća, po broju i vrsti kvalifikovane radne snage
70.		2. Podrška za zapošljavanje mladih visokoobrazovanih kadrova
71.		3. Podsticaj samozapošljavanju
72.		4. Osnivanje Centra za radnu orijentaciju
Operativni cilj 2		Adekvatna socijalna politika i politika zbrinjavanja socijalno ugroženih lica zasnovana na ljudskim pravima
73.		1. Podrška višočlanim porodicama
74.		2. Zaštita djece pod rizikom i bez roditeljskog staranja (hraniteljstvo)
75.		3. Personalna asistencija – pomoć licima sa invaliditetom i zapošljavanje mladih
76.		4. Unapređenje kvaliteta života starih osoba kroz vaninstitucionalnu pomoć i podršku
77.		5. Stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih lica
78.		6. Dnevni centar za maloljetnike
Operativni cilj 3		Adekvatna zdravstvena zaštita, dom zdravlja, bolnica, apoteke
79.		1. Sanacija centralnog objekta Doma zdravlja Prijedor
80.		2. Sanacija ambulante porodične medicine
81.		3. Izgradnja ambulanti porodične medicine
82.		4. Razvoj dječije i preventivne stomatologije
Operativni cilj 4		Razvoj i poboljšanje sistema obrazovanja i jačanje evropske saradnje i međunarodnih veza, a posebno promovisanje evropske ponude visokog obrazovanja, kao i povećanje razmjene diplomiranih studenata i akademskog osoblja
83.		1. Izgradnja / rekonstrukcija objekata područnih i matičnih osnovnih škola
84.		2. Izgradnja objekta Visoke medicinske škole
85.		3. Adaptacija i opremanje potkrovlja Elektrotehničke i Mašinske škole
86.		4. Sanacija i opremanje Gimnazije „Sveti Sava“
87.		5. Izgradnja Kampus za studente i učenike srednjih škola

88.		6. Rekonstrukcija –sanacija školskog objekta u kome su smještene 2 srednje stručne škole: Medicinsko-tehnološka i Građevinska škola, Poljoprivredno-prehrambena škola
89.		7. Izgradnja sportske dvorane za potrebe fizičkog vaspitanja i sportskih aktivnosti za srednje škole opštine Prijedor
90.		8. Izgradnja novih objekata – vrtića i adaptacija vrtića "Radost", "Snježana" i "Đurđevak"
Operativni cilj 5		Razvoj i unapređenje kulture kroz jačanje zajedničkog evropskog kulturnog prostora
91.		1. Izgradnja objekta Gradske biblioteke – sa multimedijalnim centrom
92.		2. Rekonstrukcija i osavremenjavanje kina „Radnik „
93.		3. Uređenje muzejskog dvorišta i izgradnja manjeg lapidarija u okviru muzeja Kozare Prijedor
94.		4. Adaptacija i nadziđivanje objekta Pozorišta „Prijedor“
95.		5. Adaptacija zgrade SKUD „Dr Mladen Stojanović“
96.		6. Podrška kulturnim manifestacijama u opštini Prijedor
Operativni cilj 6		Razvoj i unapređenje sporta i fizičke kulture
97.		1. Izgradnja sportskih terena
98.		2. Gradski stadion-poslovno sportski centar „Rudar“ Prijedor
Operativni cilj 7		Poboljšanje položaja mladih i pružanje podrške evropskom građanstvu i solidarnosti mladih
99.		1. Kulturno-edukativni omladinski centar „Ljetna bašta“
100.		2. Opremanje prostorija društvenih domova na području opštine Prijedor
101.		3. Stambeno zbrinjavanje mladih
102.		4. Zdravstveno zbrinjavanje mladih
103.		5. Internacionalni omladinski kamp „Kozara“ - Prijedor
Operativni cilj 8		Efikasna i moderna lokalna uprava i samouprava
104.		1. Pojednostavljenje administrativnih procesa
105.		2. Modernizacija rada javne uprave primjenom informacionih tehnologija
106.		3. Sertifikacija lokalne uprave
Operativni cilj 9		Razvoj i unapređenje javnih usluga
107.		1. Formiranje Centra za gašenje požara iz aviona u Republici Srpskoj, centar u Prijedoru (na nivou RS 5.000.000 KM , na nivou opštine PD 2.500.000 KM)
Operativni cilj 10		Proširenje kapaciteta groblja
108.		1. Proširenje centralnog gradskog groblja Pašinac – Prijedor
Operativni cilj 11		Izgradnja i poboljšanje rada pijaca
109.		1. Rekonstrukcija „Gradske tržnice“ a.d. Prijedor
110.		2. Rješavanje statusa stočnih pijaca i njihovo uređenje
Operativni cilj 12		Saradnja sa neprofitnim sektorom na izgradnji sistema održivog razvoja
111.		1. Izrada socijalne karte stanovnika opštine Prijedor

PRILOG 2. FINANSIJSKI ASPEKTI STRATEGIJE

Procijenjena vrijednost ulaganja u KM			
Ciljevi	Projekti	Ukupno ulaganje u KM	Ulaganje opštine u KM
STRATEGIJA	STRATEGIJA RAZVOJA OPŠTINE PRIJEDOR 2008-2013	1.209.476.998	131.487.300
STRATEŠKI CILJ 1	Razvoj i unapređenje infrastrukture, rješavanje prepreka međunarodnih puteva za prevoz tereta kroz efikasne kratkoročne intervencije, prostorno i urbanističko planiranje	976.087.000	80.665.000
Operativni cilj 1	Razvoj i unapređenje saobraćajne infrastrukture	861.600.000	44.250.000
1.	1. Izgradnja auto puta Prijedor – Banja Luka	500.000.000	0
2.	2. Izgradnja brze ceste Prijedor – Kozarska Dubica	250.000.000	0
3.	3. Rekonstrukcija autobuske stanice	500.000	0
4.	4. Izrada studije o mogućnostima poboljšanja gradskog i prigradskog saobraćaja	100.000	100.000
5.	5. Izgradnja javnih garaža	1.000.000	600.000
6.	6. Izgradnja kratke zaobilaznice oko Prijedora	5.000.000	1.000.000
7.	7. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Banja Luka – Kozarska Dubica	10.000.000	2.000.000
8.	8. Izgradnja zaobilaznice oko Prijedora na relaciji Sanski Most – Banja Luka	10.000.000	0
9.	9. Otklanjanje uskih grla u Prijedoru (izgradnja nadvožnjaka ili podvožnjaka ispod pruge na Pećanima)	1.000.000	550.000
10.	10. Osposobljavanje radionice za opravku teretnih željeznički vagona u Prijedoru	2.000.000	0
11.	11. Remont i održavanje pruge – ind.kolosijeka Prijedor-Ljubija	2.000.000	0
12.	12. Rekonstrukcija i izgradnja lokalne putne mreže	50.000.000	25.000.000
13.	13. Razvoj infrastrukture u ruralnim područjima	30.000.000	15.000.000
Operativni cilj 2	Poboljšanje elektroenergetske infrastrukture koja će biti usmjerena na podsticanje šire upotrebe nove i obnovljive energije i unapređenje energetske efikasnosti, kao i na jačanje usklađenosti sa energetske regulatornim okvirom.	13.000.000	3.500.000
14.	1. Rekonstrukcija i novoizgradnja srednjenap. Distributivne mreže i trafostanica 20/0,4kv (kilovolti), definisane urbanističkim planom i planom JP „Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture, uz primjenu modernih tehnologija za upravljanje i automatizaciju	5.000.000	500.000
15.	2. Rekonstrukcija i novoizgradnja niskonapon. Distributivne mreže, definisane urbanističkim planom i planom JP“Elektrokrajine“ za izgradnju elektroenergetske infrastrukture.	8.000.000	3.000.000
Operativni cilj 3	Poboljšanje vodosnabdijevanja i izgradnja sistema za tretman otpadnih voda	69.200.000	19.600.000
16.	1. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda za područje MZ Ljubija	6.000.000	2.000.000
17.	2. Korištenje izvorišta vode Crno Vrelo za snabdijevanje Omarske, Kozarca, Maričke i drugih rubnih mjesta	6.000.000	2.000.000
18.	3. Vodosnabdijevanje Prijedora – sanacija, rekonstrukcija i dogradnja sistema	17.500.000	8.000.000
19.	4. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Kozarac i okolna naselja	5.800.000	1.000.000
20.	5. Izgradnja kanalizacionog sistema i uređaja za prečišćavanje otpadnih ih voda za područje MZ Omarska i okolna naselja	5.500.000	1.000.000
21.	6. Izgradnja centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i	25.000.000	5.000.000

		dogradnja kanalizacionog sistema Prijedor		
22.		7. Izgradnja lokalnog vodovoda Tomašica	3.400.000	600.000
	Operativni cilj 4	Razvoj i unapređenje telekomunikacija kroz podršku politici informacione i komunikacione tehnologije koja će podsticati novo integrisano tržište elektronske mreže, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije. Podrška će biti usmjerena na traženje rješenja za uklanjanje prepreka širenja korištenju elektronskih usluga u Evropi. Razvoj i unapređenje telekomunikacija će takođe pružiti podršku modernizaciji usluga javnog sektora, čime će se ostvariti veća efikasnost i bolji kvalitet usluga.	7.997.000	600.000
23.		1. Puna pokrivenost opštine fiksnom i mobilnom telefonijom	2.000.000	0
24.		2. Izgradnja sistema digitalne kablovske televizije IPTV, interneta i fiksne telefonije VOIP	5.000.000	100.000
25.		3. Pojačavanje signala radio i TV Prijedor, kako bi se postigla čujnost i vidljivost na cijelom području opštine Prijedor	997.000	500.000
	Operativni cilj 5	Proširenje toplovodne mreže	22.820.000	11.650.000
26.		1. Izgradnja plinovoda na području opštine Prijedor	20.000.000	10.000.000
27.		2. Izgradnja dvije vrelovodne stanice, vrelovodne i toplovodne mreže za priključenje postojećih negrijanih objekata, Zanatske ulice i dijela ulice Kralja Petra I Oslobodioca	450.000	250.000
28.		3. Povećanje kapaciteta v.s.-11 proširenje toplovodne mreže za grijanje postojećih i novoplaniranih objekata kod kina – Mrakovica i izgradnja nove v.s. – vrelovodne i toplovodne mreže za grijanje objekata između ulice Šoše Mažara i Partizanske	750.000	500.000
29.		4. Proširenje toplovodne mreže u djelu grada – Pećani za grijanje izgrađenih i novoplaniranih objekata (niz prugu)	620.000	400.000
30.		5. Automatizacija vrelovodnih stanica	1.000.000	500.000
	Operativni cilj 6	Poboljšanje prostornog i urbanističkog planiranja	1.470.000	1.065.000
31.		1. Završetak Prostornog plana opštine Prijedor	200.000	200.000
32.		2. Izrada Regulacioni plan nacionalnog parka „Kozara“	450.000	45.000
33.		3. Izrada Regulacionih planova poslovnih zona u Prijedoru	70.000	70.000
34.		4. Formiranje službe dokumentacije za prostorno i urbanističko planiranje (GIS-baza podataka)	500.000	500.000
35.		5. Izrada Urbanističkog plana Prijedora	250.000	250.000
	STRATEŠKI CILJ 2	Podrška razvoju inovacija u preduzetništvu, integraciji tržišta, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije, podsticanja upotrebe nove obnovljive energije. Podsticanje inovacija MSP, rješavanje prepreka korištenja elektronskih usluga, podrška razvoju ITC u javnom sektoru, istraživanje novih izvora energije, šira upotreba obnovljive energije. Sprovođenje naučno istraživačke aktivnosti radi postizanja ciljeva za rast, konkurentnost i zapošljavanje.	131.749.401	26.253.000
	Operativni cilj 1	Razvoj i unapređenje rudarstva, industrije i male privrede	108.694.401	13.918.000
36.		1. Otvaranje pov. Kopa „Buvač“ na rudniku Omarska	68.250.000	0
37.		2. Projekat pokretana proizvodnje željeznih ruda na lokalitetu Ljubija	19.500.000	0
38.		3. Osnivanje poslovnih, industrijskih u slobodnih zona u Prijedoru	13.696.401	9.000.000
39.		4. Akreditovanje laboratorije za ispitivanje mineralnih sirovina i materijala u rudarstvu i građevinarstvu	1.462.500	0
40.		5. Izrada dokumentacije i izgradnja prerađivačkih kapaciteta (cement, glina, kvarcni pijesak, dolomit, prirodni željezni oksidi)	292.500	30.000
41.		6. Preduzetnička obuka za mlade	48.000	48.000
42.		7. Podrška uvođenju standarda kvaliteta	150.000	150.000
43.		8. Projekat promocije preduzetništva mladih	150.000	150.000
44.		9. Obuke iz projektnog menadžmenta	60.000	60.000

45.		10. Podrška za povezivanje i preduzetničke inicijative za žene	150.000	150.000
46.		11. Projekat promocija teritorije opštine Prijedor	450.000	450.000
47.		12. Razvoj preduzetničkog inkubatora Prijedor – (faza 3)	585.000	200.000
48.		13. Organizacija programa obuke za nezaposlena lica i prilagođavanje potrebama MSP	150.000	50.000
49.		14. Promocija zajedničkih projekata i saradnje – osnivanje klastera	90.000	20.000
50.		15. Organizacija privrede za lokalni ekonomski razvoj – osnivanje poslovnih udruženja	60.000	10.000
51.		16. Garantni depozit za Fondaciju za razvoj	3.600.000	3.600.000
Operativni cilj 2		Razvoj održive poljoprivrede i ruralni razvoj	21.400.000	11.500.000
52.		1. Proizvodnja povrća i cvijeća u zatvorenom prostoru i na otvorenom polju	1.500.000	750.000
53.		2. Unapređenje stočarske proizvodnje, sa akcentom na proizvodnju mlijeka i mesa	7.000.000	4.000.000
54.		3. Osnivanje centra za edukaciju poljoprivrednih proizvođača	400.000	250.000
55.		4. Unapređenje voćarske proizvodnje	3.000.000	2.000.000
56.		5. Uređenje vodnog režima poljoprivrednog zemljišta na području opštine Prijedor	7.000.000	3.000.000
57.		6. Proizvodnja industrijskog bilja i stočne hrane	2.500.000	1.500.000
Operativni cilj 3		U saradnji sa šumarstvom razvoj drvoprerađivačke industrije i iskorištavanje potencijala Nacionalnog parka	140.000	0
58.		1. Sanacija šumskog makadamskog puta 1.Mrakovica-Gola planina (u dužini od 6 km) 2.Mrakovica-Glavuša (u dužini od 4 km)	140.000	0
Operativni cilj 4		Razvoj turističkih i trgovinskih kapaciteta	1.515.000	835.000
59.		1. Izrada biciklističkih staza u opštini Prijedor	1.000.000	600.000
60.		2. Izrada pješačkih staza u opštini Prijedor	200.000	100.000
61.		3. Opremanje info centara (Prijedor, Mrakovica, Eko centar „Ljekarice“)	150.000	50.000
62.		4. Postavljanje turističke signalizacije na području opštine Prijedor	100.000	60.000
63.		5. Izrada promotivnog materijala	15.000	15.000
64.		6. Postavljanje turističke signalizacije u i oko Nacionalnog parka „Kozara“	50.000	10.000
STRATEŠKI CILJ 3		Podrška implementaciji, unapređenju i razvoju politike i zakonodavstva u oblasti životne sredine. Implementacija direktiva EU o zaštiti životne sredine, jačanje znanja za razvoj, procjenu, monitoring i vrednovanje politike zakonodavstva EU u oblasti životne sredine.	25.680.000	5.200.000
Operativni cilj 1		Izgradnja sistema upravljanja čvrstim otpadom	7.500.000	3.000.000
65.		1. Izgradnja ekološke deponije sa mogućnošću reciklaže pojedinih sirovina (organske materije, plastika, papir, staklo, ostali materijali) i učiniti je dijelom regionalnom	7.500.000	3.000.000
Operativni cilj 2		Izgradnja sistema zaštite od voda i odvođenje oborinskih voda	18.180.000	2.200.000
66.		1. Formiranje centra za obavještanje u sklopu održavanja i zaštite od pucanja nasutih brana na rudištima Ljubija(Šikići) i Gradina (Međeđa)	500.000	100.000
67.		2. Regulacija Sane i Gomjenice i regulacija Bereka i drugih vodotoka radi zaštite od poplava	17.080.000	2.000.000
68.		3. Održavanje brane na Ribnjaku	600.000	100.000
STRATEŠKI CILJ 4		Društveni razvoj, unapređenje životnih uslova stanovništva, borba protiv siromaštva i nezaposlenosti, suzbijanje diskriminacije, ravnopravnost polova, integracija osoba sa posebnim potrebama u društvu	75.960.597	19.369.300

Operativni cilj 1	Poboljšanje demografske strukture i razvoj tržišta rada	1.950.000	1.750.000
69.	1. Analiza ljudskih resursa i potreba MSP, i velikih preduzeća, po broju i vrsti kvalifikovane radne snage	50.000	50.000
70.	2. Podrška za zapošljavanje mladih visokoobrazovanih kadrova	750.000	750.000
71.	3. Podsticaj samozapošljavanju	750.000	750.000
72.	4. Osnivanje Centra za radnu orijentaciju	400.000	200.000
Operativni cilj 2	Aдекватna socijalna politika i politika zbrinjavanja socijalno ugroženih lica zasnovana na ljudskim pravima	3.850.000	2.000.000
73.	1. Podrška višečlanim porodicama	750.000	400.000
74.	2. Zaštita djece pod rizikom i bez roditeljskog staranja (hraniteljstvo)	700.000	300.000
75.	3. Personalna asistencija – pomoć licima sa invaliditetom i zapošljavanje mladih	750.000	350.000
76.	4. Unapređenje kvaliteta života starih osoba kroz vaninstitucionalnu pomoć i podršku	750.000	350.000
77.	5. Stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih lica	800.000	500.000
78.	6. Dnevni centar za maloljetnike	100.000	100.000
Operativni cilj 3	Aдекватna zdravstvena zaštita, dom zdravlja, bolnica, apoteke	2.132.661	866.000
79.	1. Sanacija centralnog objekta Doma zdravlja Prijedor	540.000	216.000
80.	2. Sanacija ambulante porodične medicine	382.630	150.000
81.	3. Izgradnja ambulanti porodične medicine	1.010.031	400.000
82.	4. Razvoj dječije i preventivne stomatologije	200.000	100.000
Operativni cilj 4	Razvoj i poboljšanje sistema obrazovanja i jačanje evropske saradnje i međunarodnih veza, a posebno promovisanje evropske ponude visokog obrazovanja, kao i povećanje razmjene diplomiranih studenata i akademskog osoblja	14.518.936	5.550.000
83.	1. Izgradnja / rekonstrukcija objekata područnih i matičnih osnovnih škola	3.530.000	1.500.000
84.	2. Izgradnja objekta Visoke medicinske škole	3.000.000	300.000
85.	3. Adaptacija i opremanje potkrovlja Elektrotehničke i Mašinske škole	378.936	200.000
86.	4. Sanacija i opremanje Gimnazije „Sveti Sava“	150.000	100.000
87.	5. Izgradnja Kampus za studente i učenike srednjih škola	2.250.000	800.000
88.	6. Rekonstrukcija –sanacija školskog objekta u kome su smještene 2 srednje stručne škole: Medicinsko-tehnološka i Građevinska škola, Poljoprivredno-prehrambena škola	1.250.000	700.000
89.	7. Izgradnja sportske dvorane za potrebe fizičkog vaspitanja i sportskih aktivnosti za srednje škole opštine Prijedor	2.500.000	1.200.000
90.	8. Izgradnja novih objekata – vrtića i adaptacija vrtića "Radost", "Snježana" i "Đurđevak"	1.460.000	750.000
Operativni cilj 5	Razvoj i unapređenje kulture kroz jačanje zajedničkog evropskog kulturnog prostora	4.958.000	2.500.000
91.	1. Izgradnja objekta Gradske biblioteke – sa multimedijalnim centrom	3.710.000	1.500.000
92.	2. Rekonstrukcija i osavremenjavanje kina „ Radnik „	500.000	500.000
93.	3. Uređenje muzejskog dvorišta i izgradnja manjeg lapidarija u okviru muzeja Kozare Prijedor	60.000	60.000
94.	4. Adaptacija i nadziđivanje objekta Pozorišta „Prijedor“	548.000	300.000
95.	5. Adaptacija zgrade SKUD „Dr Mladen Stojanović“	60.000	60.000
96.	6. Podrška kulturnim manifestacijama u opštini Prijedor	80.000	80.000
Operativni cilj 6	Razvoj i unapređenje sporta i fizičke kulture	34.155.000	2.800.000
97.	1. Izgradnja sportskih terena	1.000.000	800.000

98.		2.Gradski stadion-poslovno sportski centar „Rudar“ Prijedor	33.155.000	2.000.000
Operativni cilj 7		Poboljšanje položaja mladih i pružanje podrške evropskom građanstvu i solidarnosti mladih	10.213.000	2.813.300
99.		1. Kulturno-edukativni omladinski centar „Ljetna bašta“	676.400	300.000
100.		2. Opremanje prostorija društvenih domova na području opštine Prijedor	200.000	200.000
101.		3. Stambeno zbrinjavanje mladih	995.000	497.500
102.		4. Zdravstveno zbrinjavanje mladih	341.600	215.800
103.		5. Internacionalni omladinski kamp „Kozara“ - Prijedor	8.000.000	1.600.000
Operativni cilj 8		Efikasna i moderna lokalna uprava i samouprava	203.000	150.000
104.		1. Pojednostavljenje administrativnih procesa	50.000	50.000
105.		2. Modernizacija rada javne uprave primjenom informacionih tehnologija	133.000	80.000
106.		3. Sertifikacija lokalne uprave	20.000	20.000
Operativni cilj 9		Razvoj i unapređenje javnih usluga	2.500.000	300.000
107.		1. Formiranje Centra za gašenje požara iz aviona u Republici Srpskoj, centar u Prijedoru (na nivou RS 5.000.000 KM , na nivou opštine PD 2.500.000 KM)	2.500.000	300.000
Operativni cilj 10		Proširenje kapaciteta groblja	500.000	250.000
108.		1. Proširenje centralnog gradskog groblja Pašinac – Prijedor	500.000	250.000
Operativni cilj 11		Izgradnja i poboljšanje rada pijaca	900.000	350.000
109.		1. Rekonstrukcija „Gradske tržnice“ a.d. Prijedor	300.000	150.000
110.		2. Rješavanje statusa stočnih pijaca i njihovo uređenje	600.000	200.000
Operativni cilj 12		Saradnja sa neprofitnim sektorom na izgradnji sistema održivog razvoja	80.000	40.000
111.		1. Izrada socijalne karte stanovnika opštine Prijedor	80.000	40.000

PRILOG 3. UČESNICI U PROCESU IZRADE STRATEGIJE

PROJEKTNI TIM

Tim koji je radio na strateškom planiranju bio je multidisciplinaran po sastavu, tj. uključio je saradnike iz raznih oblasti pošto je i sam rad na strateškom planiranju multidisciplinaran. Na čelu tima je načelnik opštine Prijedor, koji je zadužen za proces stvaranja i realizacije strategije.

PROJEKTNI TIM

Rb	Opis – funkcija	Ime i prezima
1.	Načelnik opštine Prijedor – rukovodilac tima	Marko Pavić
2.	Načelnik Odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti	Boro Vojvodić
3.	Načelnica Odjeljenja za finansije	Biljana Malbašić
4.	Načelnica Odjeljenja za prostorno planiranje	Mirjana Komljenović
5.	Načelnik Odjeljenja za stambeno komunalne poslove	Drago Tadić
6.	Načelnik Odjeljenja za opštu upravu	Mirzad Islamović
7.	Načelnik Odjeljenja za boračko invalidsku zaštitu	Mišo Rodić
8.	Direktor prijedorske agencije za ekonomski razvoj opštine Prijedor "PREDA-PD"	Mišo Reljić
9.	Predstavnica Centra za razvoj poljoprivrede	Tatjana Marić
10.	Direktorica Turističke organizacije opštine Prijedor	Amira Ganić
11.	Udruženje drvoprerađivača	Ratko Macanović
12.	Udruženje metalaca	Boro Babić
13.	Udruženje tekstilaca	Elizabeta Josipović
14.	Dekan više poslovne škole	Radmilo Kondić
15.	Dekan više medicinske škole	Radenko Stijepić
16.	Dekan Koledža Janjoš	Đuro Mikić
17.	Predstavnik Omladinskog savjeta	Saša Bursać
18.	Predstavnik Aktiva direktora srednjih škola	Nikica Došen
19.	Predstavnik skupštine opštine Prijedor	Azra Pašalić
20.	Predstavnik mjesne zajednice Kozarac	Ekrem Hadžić
21.	Predstavnik sporta	Slobodan Simatović
22.	Predstavnik kulture	Milenko Radivojac

RADNA GRUPA

Rb	Opis – funkcija	Ime i prezima
1.	Načelnik Odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti	Boro Vojvodić
2.	Direktor prijedorske agencije za ekonomski razvoj „PREDA-PD“	Mišo Reljić
3.	Koordinator za upravljanje projektima u asocijaciji „PREDA-PD“	Milena Gnjatović
4.	Rudarski institut Prijedor	Salčin Esad
5.	Zavod za zapošljavanje RS filijala Prijedor	Željana Bera
6.	Zamjenica direktora Turističke organizacije Prijedor	Slađana Jović
7.	Šef Odsjeka za komunalne poslove	Radan Vukadinović
8.	Šef Odsjeka za prostorno planiranje	Vesna Nikolić Ritan
9.	Šef Odsjeka za privredu	Željko Grahovac
10.	Samostalni stručni saradnik za poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu, lov i ribolov	Radovan Milosavljević
11.	Samostalna stručna saradnica plana i analize za obradu dokumentacionih materijala i statistike	Irena Matijaš
12.	Samostalna stručna saradnica za ekonomski razvoj	Zinajda Hošić
13.	Samostalna stručna saradnica plana i analize za obradu dokumentacionih materijala i statistike	Ranka Palalić
14.	Predstavnik Centra za razvoj poljoprivrede	Tatjana Marić
15.	Samostalni stručni saradnik za poslove koordinacije projekata i infrastrukture	Stanko Marković
16.	Šef Odsjeka civilne zaštite	Dušan Vranješ
17.	Stručni saradnik za poslove civilne zaštite	Draško Đenadija

PARTNERSKA GRUPA

Red. br.	Šifra djel.	Djelatnost	Prezime i ime
	1	Poljoprivreda	
1.		Centar za razvoj i unapređenje poljoprivr.	Marić Tatjana
	2	Šumarstvo	
2.		Direktor-JPŠ Šume Srpske, ŠG Prijedor	Drljača Miroslav
	5	Ribarstvo	
3.		Direktor-Ribarsko preduzeće Saničani a.d.	Marčetić Lazo
	13	Vađenje ruda metala	
4.		Direktor Novi rudnici Mittal a.d	Jelača Mladen
5.		Direktor RŽR Ljubija	Grbić Božo
6.	15	Proizvodnja prehramb. proiz. i pića i prer. životinj. i živ. mesa Direktor Impro a.d	Sukara Siniša
7.		Proizvodnja mlinskih proizvoda Direktor Klaspromeks	Mrkalj Sejad
8.		Direktor Žitoprerada	Kos Zoran
9.		Proizvodnja keksa Direktor Mira a.d	Turnšek Miroslav
10.		Proizvodnja destil. alkoh. pića Direktor Prijedorčanka a.d	Vukelić Nikola
11.		Proizvodnja mliječ. proizvoda Direktor Čulić d.o.o	Čulić Mladen
12.	17 18	Proizvodnja tekst. pred. i tkanina Proizvodnja odjev. predmeta Udruženje tekstilaca PD-TEX – Predsjednik UO	Josipović Elizabeta
13.	20	Proizvodnja namještaja	Šalabalija Radovan
14.	36	Prerada drveta i pr. od drveta, osim namještaja udruž. drvoprerađivača „Drvo PD“- predsjednik UO	Macanović Ratko
15.	25	Proizvodnja proiz. od gume i pl. masa	Lukić Radomir
16.	28 29	Proizvodnja stand. metal. Proizvoda, osim mašina Proizvodnja mašina i uređaja Udruž. Metaloprerađ. „Metal PD“ – predsjednik UO	Babić Boro
17.	45	Građevinarstvo direktor Gradinvest d.o.o	Prpoš Tomislav
18.		dir.“Trgodrvo“	Miletić Vojo
19.		direktor „Prijedorputevi“	Čorokalo Dragan
20.		Udruž. niskograd.“Niskogradnja PD“	
21.		predsjednik UO	Kečan Branka
		direktor “Jasminprevoz“ d.o.o	Jakupović Jasmin
22.	51 i 52	Trgovina na veliko i malo „Janjoš“ doo	Janjoš Vojislav
23.		direktor“Nikić“d.o.o	Nikić Sretko
24.	55	Hoteli i restorani Udruž. ugost.“Horeca PD“ čl. UO	Mirković Vladislav
25.		direktor “Ekocentar Lončari“	Lončar Dragomir
26.		direktor „La Pont“	Surtov Radovan
	60 i	Saobraćaj, skladištenje i veze	

27.	64	direktor Srpske pošte pj Prijedor	Dukić Jelena
28.		direktor Telekom Srpske	Vučković Ranko
29.		direktor RTRS, ITC Prijedor	Babić Boris
30.		direktor ITC Kozarski vijesnik	Sovilj Zoran
31.	72	Kompjuterske i srodne aktiv. direktor Ki Sistemi doo	Balaban Dragoslav
32.	74	Ostale poslovne aktivnosti direktor „Industroprojekta“	Bursać Dragan
33.	85	Zdravstveni i socijalni rad direktor „Bolnice“	Sovilj Mirko
34.		direktor „Doma zdravlja“	Miodragović Mladen
35.		Institucije org. I javna preduzeća direktor - A.D.„Komun. Usluge“	Dujo Milanko
36.		direktor - A.D.„Vodovod“	Reljić Vlado
37.		direktor - Elektrodistribucije	Pavić Dalibor
38.		direktor - Toplana a.d	Savanović Dragan
39.		direktor - Centar za socijalni rad	Javorić Rade
40.		direktor - Zavod za zapošljavanje	Bera Željana
41.		direktor - Zav. za izgr. grada i opš.	Stanisavljević Zoran
42.		direktor - Nac. Park Kozara	Kos Vinko
43.		direktor - Poreska uprava	Kesić Goran
44.		Šef- Carinska ispostava PD	Aleksić Blagica
45.		direktor - Rep. geod. uprava p. PD	Matijaš Branka
46.		direktor - Fond PIO, filijala PD	Kragulj Ljiljana
47.		direktor - Pozorište	Baroš Zoran
48.		direktor - Galerija	Ilijašević Tihomir
49.		direktor - Bioskop	Karahodžić Safira
50.		direktor - muzeja „Kozare“	Radivojac Milenko
51.		Predstavnici sporta:	Antonić Slavko
52.			Kovačević Zdravko
53.		Predsjednik aktiva direktora srednjih škola	Došen Nikica
54.		Predsjednik aktiva direktora osnovnih škola	Vučkovac Milenko
55.		Predstavnici visokoškolskih institucija na podr. Op. Prijedor	Kondić Radmilo
56.			Novaković Zoran
57.			Stijepić Radenko
58.			Đudurović Milan
59.		NVO sektor Udruženje Čeha „Češka beseda“	Man Zvonko
60.		Izvr. direktor NVO „DON“	Marić Murisa
61.		NVO „SVETIONIK“	Macura Rajko
62.		Lokalna izvršna vlast Načelnik opštine	Pavić Marko
63.		Zamjenica načelnika opštine	Babić Ljilja
64.		Načelnik Odj. stambeno-komun.	Tadić Drago
65.		Načelnica Odj. za prostorno uređe.	Komljenović Mirjana
66.		Načelnica Odj. za finansije	Malbašić Biljana
67.		Načelnik Odj. za privredu i društvene djelatnosti	Vojvodić Boro
68.		Direktor Agencije „PREDA“PD	Reljić Mišo
69.		Direktorica Turističke organizacije	Ganić Amira
70.		Lokalna zakonodavna vlast Predsjednica SO	Pašalić Azra
71.		Potpredsjednik SO	Tubin Dušan
72.		Šef kluba odbornika SDS	Zrnić Milorad

73.		Šef kluba odbornika SNSD	Jelača Vesna
74.		Šef kluba odbornika DNS	Radić Slavica
75.		Šef kluba odbornika SDA	Blažević Mesud
76.		Šef kluba odbornika SbiH	Suljanović Sead
77.		Šef kluba odbornika PDP	Đaković Nada
78.		Šef kluba odbornika SRS RS	Radić Vlado
79.		Šef kluba odbornika SPRS	Mutić Mile
		Predstavnici Prijedora u višim nivoima zakonodavne i izvršne vlasti	
80.		Narodni poslanici i odbornici	Rodić Dragutin
81.			Prpoš Tomislav
82.			Kesić Aleksandar
83.			Dukić Gordana
84.			Hošić Zinajda
85.			Murselović Muharem
86.			Bojić Borislav
87.			Jauz Nino

FOKUS GRUPE :

Red. Br.	NAZIVI FOKUS GRUPA I ČLANOVA
	I – Demografska struktura i tržište rada
1.	Zorić Radmila
2.	Latinčić Radana
3.	Suvajac Zdravko
4.	Pepić Nada- voditeljica fokus grupe
5.	Kragulj Ljiljana
6.	Gnjatović Milena –voditeljica fokus grupe
7.	Vujić Draško
8.	Kragulj Biljana
9.	Puzić Radmila
10.	Pašić Radomir
11.	Plavšić Rajko
	II – Infrastruktura i javne usluge
1.	Tadić Drago- vođa fokus grupe
2.	Krnetić Miroslav
3.	Marković Stanko
4.	Savanović Dragan
5.	Reljić Vlado
6.	Dujo Milanko
7.	Pavić Dalibor
8.	Suljanović Sead
9.	Vučković Ranko
10.	Kadić Jovan
11.	Balaban Dragoslav
12.	Glušac Miroslav
13.	Stanisavljević Zoran
14.	Škondrić Jovan
15.	Milanović Nenad
16.	Milorad Šipka
17.	Draško Ljubičić
	III – Prostorno planiranje građevinarstvo i ekologija
1.	Komljenović Mirjana- voditeljica fokus grupe
2.	Ritan Vesna
3.	Hajnal Snježana
4.	Vranješ Snježana
5.	Čorokalo Dragan
6.	Bursać Dragan
7.	Prpoš Tomislav
8.	Stanisavljević Zoran
9.	Mamlić Milan (MB MODUL)
10.	Kečan Branka
11.	Grbić Milica (BDB INVEST)
11.	Jakupović Jasmin
12.	Jović Vera
13.	Pavičić Rada
14.	Sredić Svjetlana
15.	Matijaš Branka
16.	Vranješ Dušan
17.	Đenadija Draško
	IV – Industrija i rudarstvo

1.	Vojvodić Boro- vođa fokus grupe
2.	Malbašić Vlado
3.	Hošić Zinajda
4.	Mitrović Miladin
5.	Turnšek Miroslav
6.	Jelača Mladen
7.	Šalabalija Radovan
8.	Grbić Božo
9.	Josipović Elizabeta
10.	Sukara Siniša
11.	Macanović Ratko
12.	Čulić Mladen
13.	Mrkalj Sead
14.	Kos Zoran
15.	Reljić Mišo
16.	Salčin Esad
17.	Inđić Dragan
18.	Miladinović Predrag
19.	Babić Boro
20.	Lukić Radomir
21.	Macura Rajko
	V – Poljoprivreda i vodoprivreda
1.	Milosavljević Radovan- vođa fokus grupe
2.	Marić Tatjana
3.	Kecman Ljubinko
4.	Dražić Jovanka
5.	Kljajić Radoslav
6.	Janjić Ljiljana
7.	Kovačević Branka
8.	Vujković Dragomir
9.	Marčetić Lazo
	VI - Šumarstvo
1.	Milosavljević Radovan
2.	Drljača Miroslav- vođa fokus grupe
3.	Kneginjić Igor
4.	Rodić Goran
5.	Romčević Dragan
6.	Miletić Vojo
	VII – Trgovina, turizam i ugostiteljstvo
1.	Kos Vinko
2.	Lekanić Jovan- vođa fokus grupe
3.	Palalić Ranka
4.	Kantar Dragoja
5.	Grahovac Željko
6.	Jović Slađana
7.	Janjoš Vojislav
8.	Nikić Sretko
9.	Balić Edin
10.	Surtov Radovan
11.	Lončar Dragomir
12.	Murselović Muharem
13.	Mirković Vladislav
14.	Sikima Krsto
	VIII – Saobraćaj, skladištenje i komunikacije

1.	Vukadinović Radan- vođa fokus grupe
2.	Jeftić Aleksandar
3.	Dukić Jelena
4.	Čuk Dragan
5.	Babić Boris
6.	Sovilj Zoran
7.	Pavičić Vojo
8.	Gnjatović Marinko
9.	Baljak Zoran
10.	Borovčanin Nenad
11.	Balaban Dragoslav
12.	Bešir Milan
	IX - Obrazovanje
1.	Rosić Olivera- voditeljica fokus grupe
2.	Dukić Gordana
3.	Došen Nikica
4.	Vučković Milenko
5.	Babić Ljubica
6.	Stijepić Radenko
7.	Blažević Mesud
8.	Đaković Nada
9.	Kararić Fatima
10.	Tepić Nada
11.	Rokvić Slobodan
12.	Novaković Zoran
13.	Đudurović Milan
14.	Čelica Savo
	X - Kultura
1.	Glamočanin Mirko- vođa fokus grupe
2.	Stojić Branislav
3.	Radivojac Milenko
4.	Baroš Zoran
5.	Karahodžić Safira
6.	Ilijašević Tihomir
7.	Bilbija Radenko
8.	Mutić Mile
9.	Đikić Snežana
	XI – Sport, lov i ribolov
1.	Rosić Draško
2.	Bojanović Dragan
3.	Stijepić Radenko
4.	Reljić Vlado
5.	Vučičević Rajko
4.	Ostojić Zdravko- vođa fokus grupe
5.	Jauz Nino
6.	Antonić Slavko
7.	Puđa Predrag
8.	Kovačević Zdravko
9.	Simatović Slobodan
10.	Torbica Boško
11.	Radošević Luka
12.	Mionić Žarko
	XII – Finansijsko posredovanje
1.	Malbašić Biljana- voditeljica fokus grupe

2.	Vojvodić Boro
3.	Matijaš Irena
4.	Golubović Marko
5.	Reljić Slobodanka
6.	Garača Rada
7.	Stijepić Janko
8.	Vukoje Goran
9.	Kesić Goran
10.	Aleksić Blagica
XIII – Lokalna uprava	
1.	Pašalić Azra- voditeljica fokus grupe
2.	Tubin Dušan
3.	Babić Ljilja
4.	Rodić Dragutin
5.	Islamović Mirzad
6.	Stojić Vera
7.	Škondrić Željko
8.	Rodić Mišo
XIV – Zdravstvo i socijalna zaštita	
1.	Bijelić Miloš- vođa fokus grupe
2.	Sovilj Mirko
3.	Miodragović Mladen
4.	Jalača Vesna
5.	Javorić Rade
6.	Kesić Aleksandar
7.	Radić Vlado
8.	Radić Slavica
XV – NVO I UDRUŽENJA	
1.	Man Žvonko
2.	Marić Murisa- voditeljica fokus grupe
3.	Macura Rajko
4.	Bojić Borislav
5.	Karlica Zdravka
6.	Salešević Ramo-predstavnik udruženja Roma
XVI- OMLADINA	
1.	Stojić Branislav- vođa fokus grupe
2.	Bursać Saša
3.	Omladinski savjet: Dejanović Dejan, mr Ergarac Zoran, Radinović Dragana, Avdić Sanela, Polovina Milovan, Ninić Vesna, Krivić Goran.

Koordinator ispred odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti : Boro Vojvodić

Koordinatori ispred odsjeka za privredu : Željko Grahovac, Irena Matijaš, Ranka Palalić

Koordinatori ispred asocijacije „PREDA-PD“ : Mišo Reljić i Milena Gnjatović

Glavni konsultant: Prof. dr Zdravko Todorović, Ekonomski fakultet Banja Luka

S A D R Ž A J

BROJ AKTA		STRANA
49	Odluka o usvajanju Strategije razvoja opštine Prijedor u periodu od 2008.-2013.	97-378

- 0 -

"Službeni glasnik" izdaje Skupština opštine Prijedor, a uređuje ga i štampa Stručna služba Skupštine opštine i načelnika opštine.

Na osnovu člana 158. Poslovnika Skupštine opštine Prijedor ("Sl.glasnik opštine Prijedor", br. 8/05,3/06 i 10/07), Glavni i odgovorni urednik, sekretar Skupštine opštine ŽELJKO ŠKONDRIĆ, diplomirani pravnik, kancelarija broj 65 Skupština opštine Prijedor, telefon broj:052/234-481. Web adesa: www.opstinaprijedor.org